VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK VESTNIK

VESTNIK

Murska Sobota, 5. julija 1990 ● Leto XLII ● Št. 25 Cena 8 din

VSE NARED ZA ŽETEV PŠENICE

Še malo in začelo se bo zares. Medtem ko pomurski pridelovalci hitijo s spravilom ječmena, je vse nared tudi za žetev pšenice. Več kot polovica pridelka naj bi tudi letos končala v skladiščih žitnih organizacij, v soboškem Mlinopeku pa napovedujejo, da bodo tudi letos prevzeli več kot 30 tisoč ton pšenice. Za lastne potrebe le dobrih 10 tisoč ton, vse drugo pa za republiške blagovne rezerve, v imenu katerih bo Mlinopek tudi ob jesenski setvi sklepal pogodbe o pridelavi v prihodnjem letu.

Na lažjih peščenih tleh se bo žetev pšenice začela že v prihodnjih dneh, še pred sredino julija pa bo žetev tako rekoč na vrhuncu. Po ocenah strokovnjakov se obeta dober pridelek, pridelovalci pa so dobro opremljeni z mehanizacijo in ob primernem vremenu lahko s spravilom končajo v dobrih desetih dneh.

Odkup bo potekal po že ustaljenem redu iz prejšnjih let, bolj ali manj pa je dogovorjena tudi cena pšenice. Za prvi kakovostni razred bodo pridelovalci dobili 2,50 dinarja za kilogram, za drugega pa 2,40 dinarja, medtem ko tretjerazredne pšenice ni veliko, namenili pa jo bodo za živinsko krmo.

Ludvik Kovač
Fotografija: Nataša Juhnov

PO PRVEM JULIJU

Ugibanj je vsaj zaenkrat konec. Vsem tistim, ki so se ob sprejemu prvega paketa reformskih ukrepov spraševali, kaj bo po 30. juniju, je Marković že takrat dal vedeti, da za junijem pride prvi julij. Da zvezna vlada in njen predsednik ne obljubljata, pač pa sprejete ukrepe spravljata tudi v prakso, je dokazal dosedanji razvoj dogajanj v naši državi. To, kar se je večini zdelo nemogoče, se je uresničilo. Inflacijo nam je uspelo obrzdati, seveda ne brez posledic, vendar bi te bile veliko težje, če bi inflacija še naprej divjala, mi pa bi delali in se obnašali po starem. Industrijska proizvodnja nam je v letošnjih petih mesecih sicer padla za 10 odstotkov, vendar to še ni tako tragično in vse sile je treba zdaj usmeriti v njeno oživljanje.

Novi paket ukrepov gospodarske reforme so v vladi pripravljali v strogi tajnosti, zato so ugibanja o tem, kaj se bo zgodilo po prvem juliju, bila toliko večja. Toda Marković je dober strateg in taktik, prepričan je v svoja dejanja in pred skupščinskimi delegati je tudi tokrat nastopil zelo samozavestno in prepričljivo. Celo tiste, ki so mu neprestano metali polena pod noge, mu je uspelo prepričati, da je zastavljena politika dobra in od začrtanih usmeritev ne smemo odstopati. Da je temu tako, je najbolj zgovorno potrdil buren aplavz ob koncu njegovega ekspozeja.

Ce je Marković pred iztekom lanskega leta požel odobravanje z novim konvertibilnim dinarjem, ki si je zdaj že utrdil svojo pozicijo tudi na mednarodnih denarnih borzah, je podobno odobravanje tokrat naletel z nekaterimi novimi predlogi. Gradimo sistem, ki bo zagotavljal ekonomsko uspešnost, politični pluralizem, pravno državo in socialno pravičnost, je dejal predsednik zvezne vlade in verjetno ne bi smelo biti takih, ki tega ne bi podpirali.

Navadili smo se živeti brez pretirane inflacije, dinar ostaja še naprej konvertibilen in vezan na nemško marko v razmerju 1 proti 7, cene so se umirile in tržišče začenja počasi delovati, ostaja pa nerazrešenih še veliko nalog iz prvega paketa reformskih ukrepov. Reforma javnega sektorja v celoti ni bistveno napredovala, ker fiskalna politika ni odigrala svoje vloge, pa je na področju javne porabe prišlo do velikih prekoračitev. Tu bo reforma morala potekati bolj dosledno, saj sicer ni moč pričakovati naglega oživljanja proizvodnje in začetka novega razvojnega obdobja.

Odločilno vprašanje reforme naše družbe v celoti je sprememba lastnine in opredelitev njenih nosilcev, saj brez njih reforma sploh ni mogoča. Pomembna novost je ta, da bodo delavci lahko postali delničarji v podjetjih s tem pa tudi njihovi upravljalci.

Največ vprašanj se je pred Markovićevim nastopom seveda zastavljalo, kako bo po novem z osebnimi dohodki. Za večino podjetij bodo ti sproščeni do konca prihodnjega junija, da se vsa razpoložljiva sredstva ne bi prelila v plače, pa je vlada le predlagala nekatere omejitve. Odločila se je za delnice, v tej obliki pa bi dobivali zaposleni del osebnega dohodka, ki bo presegal republiško povprečje.

Da vlada zna prisluhniti tudi najrazličnejšim mnenjem in upoštevati nekatere predloge, pa se je tokrat tudi pokazalo. Politični pluralizem in večstrankarski sistem začenjata novo poglavje v našem razvoju, že izpeljane družbene spremembe pa pomenijo opuščanje modela partijske države. Če si nekateri zastavljajo vprašanje ali bo Jugoslavija razpadla in izginila s političnega prizorišča, je zvezna vlada glede tega vprašanja zelo optimistična. Jugoslavija mora postati sodobna in učinkovita parlamentarna pravna država, skupnost narodov in narodnosti, republik in pokrajin, urejena na novih sporazumih in novih temeljih. Postati mora država prostovoljno združenih narodov, njihovih republik, zasnovana na načelu samoodločbe o odcepitvi in sistemu delitve oblasti.

Ludvik Kovač

V NEDELJO RADIO V PANOVCIH

Če v vasi ni bilo otroškega joka že enaindvajset let, če so zapahnjene duri nekdaj močnih domačij, ali pa v njih domujejo le ostareli, potem govorimo o umiranju kraja. O Panovcih je beseda, vasici osrednjega Goričkega, za katero tudi politiki vsa ta leta ni bilo mar.

Morda pa je še upanje, da je čas ne izbriše s površine zemlje; in kar upamo v to z vsemi, ki so še ostali, bo neposredna oddaja Radia Murska Sobota v nedeljo prav iz Panovec.

PO CESTAH V POMURJU FURATI NI FAJN

stran 5

LJUTOMER

Toča klestila že petič

Kot kaže, bomo s počasnim ukinjanjem obrambe pred točo dosegli nasprotni učinek. Čeprav je v občini Ljutomer toča klestila letos že petkrat, so (vsaj na strelišču Kamenščak) rakete, ki naj bi ubranile posevke in pridelke, izstrelili šele drugič. Nedeljska toča je bila doslej najhujša in bo vsekakor pustila nekaj trajnih posledic. Tolkla je na območju krajevnih skupnosti Razkrižje, Stročja vas, Stara Cesta, Radoslavci in v okolici Ljutomera. Nekaj toče je bilo tudi na Murskem polju. Na teh območjih je toča poškodovala kuturo in peso, precej škode pa je tudi na sadnem drevju in v vinogradih.

Da je bila toča huda, potrjuje podatek, da je ponekod svoj uničevalni tovor prinašala dobrih 10 minut. Zrna so dosegla velikost oreha. Po prvih ocenah — komisija za oceno škode pri IS SO Ljutomer do sklepa redakcije še ni uspela zbrati natančnih podatkov — je huje poškodovanih ali uničenih 30—40 odstotkov pridelkov. Točo z močnim dežjem je spremljal tudi mocan veter, ki je tudi povzročil nekaj škode. Na novem skladišču tovarne mocnih krmil je odkrilo okoli 50 kvadratnih metrov strehe. To skladišče je bilo pripravljeno za prevzem letos požete pšenice, nekaj škode pa je tudi na starem skladišču, kjer imajo shranjen reprodukcijski material za predelavo mocnih krmil. Na pomoč so jim priskočili gasilci, ki so zasilno prekrili odkriti del strehe.

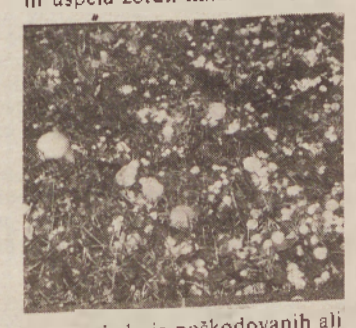

Močan veter je izruval tudi nekaj dreves, vendar le-ta niso poškodovala cestišč ali objektov.

Ko bo škoda v celoti ocenjena, bomo to poročilo tudi objavili.

D. L.

ODPRTA — ZAPRTA MEJA

Od julija 1990 lahko tuji turisti prestopajo jugoslovansko mejo brez potnih listov. Dovolj je, če na mejnem prehodu pokažejo osebno izkaznico.

Marsikdo bo porekel: smo pa res odprta dežela, ki si prizadeva za čim boljše sodelovanje z drugimi. Najprej smo dolžni pojasnilo — ta ukrep jugoslovanske vlade je pravzaprav del programa ob letu evropskega turizma.

In kaj pomeni ta poteza v resnici? Ne kaj dosti. Bojimo se, da je to spet eden od »univerzalnih« sklepov, ki je prej odvečen kot potreben. Primerjamo ga lahko s (pred kratkim delno ukinjenim) sklepom o obvezni menjavi 200 dolarjev na meji za državljane iz vzhodnih držav.

Negodujemo pa predvsem zato, ker je tudi ta sklep zvezne vlade metanje peska v oči. Čeprav tujim turistom potni list ni več potreben, je administracija ostala nespremenjena. Če ne izgubljajo časa s »štemplanjem«, pa ga še vedno s plačevanjem raznih pristojbin.

Ukrep torej ni izvedljiv enostavno in s tem niti malo prepričljiv za bodoče tuje turiste. To pa naj bi bil namen tega ukrepa — prestop meje zgolj z osebno izkaznico naj bi bila predvsem dobra turistična propaganda.

O tem, kako resno nas jemljejo v drugih državah, pa le ta podatek: Francija je pred kratkim odpravila vizume za državljane (takrat še) Nemške demokratične republike, Madžarske in (od 1. julija) Češke in Slovaške. Vizumi pa še vedno ostanejo obvezni za državljane Sovjetske zveze, Albanije in Jugoslavije.

Bernarda B. Peček

UGODEN NAKUP
ODEJ in VOLNE
Otex . OHRID
V MESECU JULIJU
nižje cene
25%
V PRODAJALNAH
Potrošnik
BLAGOVNICA, SALON MODE
NOVOST M. SOBOTA
BLAGOVNICA BELTINCI
IZBIRA G. RADGONA
ITD...
ODEJE ŽE PO Din 244,00

V PRIHODNJEM VESTNIKU V PRIHODNJEM VESTNIKU

MEDJUGORJE

FENOMEN ALI PREVARA

Te dni je minilo devet let, odkar naj bi se šestim otrokom iz zaselka pri Medjugorju v Hercegovini prikazala Marija, mati božja. Čeprav še ni uradnega stališča, ali gre za fenomen ali prevaro, prihaja v Medjugorje iz dneva v dan več romarjev. V prihodnji številki Vestnika pričenjamo objavljati zapis novinarja Stefana Sobočana, ki je bil v Medjugorju na dan obletnice praznovanj.

Vestnikov koledar
od 5. julija do 11. julija
5. julij, četrtek, Ciril, Metod
6. julij, petek, Marija
7. julij, sobota, Izak
8. julij, nedelja, Špela
9. julij, ponedeljek, Veronika
10. julij, torek, Amalija
11. julij, sreda, Olga

Še naprej bo nestalno vreme. Možne so popoldanske nevihte.

Pregovora za ta teden:
Ako je dež Cirila in Metoda, oreh in kostanj do mala ogloda.
Ako je Lovrenca in ruskega Antona (10. julij) lepo, bo še jeseni tako.

VREME

Koncem prejšnjega tedna sta se v Zagrebu sestali predsedstvi Slovenije in Hrvaške. Prisotna sta bila tudi predsednika obeh republiških skupščin ter nekateri člani slovenske in hrvaške vlade. Na pogovoru so prevladovala vprašanja sedanjih odnosov v Jugoslaviji kakor tudi tista, ki zadevajo suverenost obeh republik.

Novi pogledi na državo

Slovenska vlada je pripravila svojo programsko usmeritev, ki ima naslednje poudarke:

□ Samostojen in neodvisen pravni sitem ter primarnost republiških pravnih aktov pred drugimi (zveznimi).
□ Lastna državna uprava, ki v celoti izpolnjuje naloge državne uprave na ozemlju Slovenije.

□ Učinkovit gospodarski sistem; lasten sistem javnih financ; celotna pristojnost na področju obrambe države in lastne oborožene sile.

□ Neodvidna zunanja politika; skrb za pripadnike avtohtonih narodov v Sloveniji in za Slovence po svetu.
□ V programskih usmeritvah je zapisano, a je to suverenost mogoče zagotoviti tudi v konfederaciji. Prehod iz federacije v konfederacijo je možen z dejanskim prenehanjem federacije ali pa sporazumno. Za novi pravni red bi potrebovali pet do deset let, zato ga bo izvršni svet oblikoval postopoma.
□ Vlada napoveduje korenite spremembe na obrambnem področju. Vojaški zavezanci naj bi v bodoče služili rok v Sloveniji, vojaške izdatke naj bi zmanjšali za 30 odstotkov, združili pa naj bi republiški sekretariat za ljudsko obrambo in republiški štab teritorialne obrambe.
□ Izvršni svet bo na novo uredil in organiziral samostojno slovensko obveščevalno in protiobveščevalno službo, odpravil pa bo tiste pristojnosti sedanje službe državne varnosti, ki ji dajejo značaj »politične policije«.
□ Vlada poudarja, da bodo prostor in sestavine okolja upoštevane kot najpomembnejši omejitveni dejavniki, prizadevala pa si bo pri saniranju objektov, ki so nevarni za okolje.

Za preobrazbo družbene lastnine

Odločilno vprašanje reforme naše družbe v celoti je sprememba lastnine in opredelitev njenih nosilcev, brez katerih vsaka reforma sploh ni mogoča. Jasno moramo opredeliti lastnike kapitala in izpeljati proces od njegove rekapitalizacije do privatizacije. Brez tega očitno ne bomo mogli premagati množice težav in si zagotoviti razvoja.

Odločno bo treba poskrbeti za preobrazbo družbene lastnine. Stališča do tega se med seboj razhajajo, tako kot so različne tudi zamisli, ki pa bi jih bilo v bistvu mogoče skrčiti na dve osnovi: po eni naj bi se družbena lastnina s prodajo preobrazila v zasebno, državno ali zadružno, po drugi pa bi se vsa družbena lastnina prenesla na državo.

Po našem mnenju bi bilo treba omogočiti preobrazbo družbenega kapitala v vse oblike lastnine, vendar s pogojem, da ni prenosa lastništva brez nadomestila. To pomeni, da je mogoče prodajati podjetja v celoti ali po delih, vendar mora prodaja temeljiti na ekonomskih načelih, to pa spet pomeni začetek procesa od rekapitalizacije do reprivatizacije družbenega kapitala.

Kar zadeva zamisel o prenosu družbenega lastništva na državo, menimo, da je tako z gospodarskega kot z družbenega stališča nesprejemljiva. To potrjujejo tako naše izkušnje kot izkušnje drugih socialističnih držav, ki so zaradi manjvrednosti te oblike lastništva glede na druge in še zlasti zaradi gospodarskega sistema, zasnovanega na tej obliki lastništva kot prevladujoči, zabredle v hudo krizo, ki se je v glavnem končala z razpadom teh sistemov. Prenos družbenega lastništva na državo bi za nas poleg tega pomenil tudi vrnitev v stanje izpred 40 let, je na zasedanju zvezne skupščine dejal predsednik ZIS Ante Marković.

Politična modrost

Če kdo, potem je mlada in večstrankarska usmeritev potrebna politične modrosti. Vladi in njeni programski usmeritvi ni kaj očitati, čeprav si poskuša zaščititi hrbet s trditvijo, da lahko prevzame odgovornost, če bodo izpolnjeni vsi njeni pogoji o slovenski suverenosti. Končno čisto normalen nastavek za morebitno zavoro. Vprašanje o politični modrosti se skriva drugje. Vlada ne razkriva svoje taktike in strategije, ker je prav tako normalno. Toda do neke mere jo vendarle lahko razberemo, posredno tudi preko deklaracije slovenske demokratske zveze glede suverenosti Slovenije.

Značilnost SDZ je njen radikalizem, kar zadeva »Slovenijo jutri«, ki naj bi se »zgodila« že včeraj. Egeesovska ocena o Sloveniji oziroma Jugoslaviji je ta radikalizem sicer nekoliko skrhala, vendar ga ostaja še dovolj za trezen premislek o poteh kako priti do resnične suverenosti in to preko »razmehčane« federacije in konfederacije. Sedemdesetletna vcepljenost Slovenije v Jugoslavijo — predvsem pa gre pri tem za zadnja štiri desetletja — je tako kot ločitev zakona, ko se morata oba partnerja dogovoriti o delitvi in tudi o plačevanju stroškov. V tej zasebni zadevi nam lahko pomaga dober ali še boljši advokat, v omenjenem primeru pa le lastna politična modrost. Da te nimamo preveč, ni potrebno posebej dokazovati. Zatorej, hitimo počasi!

Ni preveč spodbudno

Slovenske lokalne oblasti šo kljub mnogim zapletom in zdraham v glavnem vendarle že konstituirane. Volilci pa so ponekod razočarani, saj se jim zdi, da so oblast prevzeli bolj tisti, ki jih ta nevarna reč usodno privlači, kot pa oni, ki znajo tudi ravnati z njo. Usposobljeni politični profesionalci so, kot kaže, na Slovenskem ena bolj redkih dobrin.

(Delo)

V TRETJE GRE RADO . . .

Kako na slovenski gospodarski zbornici ocenjujejo morebitne »obarvane« zamenjave direktorjev? MARKO BULC, predsednik GZS, za Delo:

»Slovenski direktorji so doživeli dva politična pogroma. Prvega v začetku 80. letih od rdečih z zgrožnjo z zamenjavo, ker so tehnokrati. Drugi je sedanji z enako grožnjo, ker so rdeči. Zoper tak odnos sem bil tedaj in sem danes. Obakrat se je hote ali nehote pozabilo, da je menedžerstvo stroka.

Treba je vedeti, da nosi politika večji del odgovornosti za gospodarsko krizo kot direktorji. Direktorje je treba ocenjevati po gospodarskih rezultatih, ne pa po političnem prepričanju. Politično prepričanje v podjetjih ne sodi v delovni čas. Zoper tiste, ki delajo prekrške, naj se uvede pravi postopek. Za to so sodišča. Kdor se ne bo preusmeril tržni ekonomiji primerno, bo v procesu odpadel. To je jasno. Vendar ne s pogromi. Direktorji potrebujejo mir, ne pa, da jim vedno nekdo spodmika tla pod nogami. Odgovorni naj razmislijo o škodi, ki jo je gospodarstvu povzročila »diferenciacija« direktorjev v Srbiji in Vojvodini. Ali se moramo res vedno učiti na napakah?«

V Srbiji (vse manj socialistični, ker naj bi pojem »socialistična« izbrisali iz predloga nove ustave, ki gre za referendum zato, ker so neke opozicijske organizacije za volitve pred sprejetjem nove ustave Srbije, a predlagatelji nove ustave za sprejetje ustave pred novimi volitvami), je zadnje čase zelo burno in vse bolj nepredvidljivo.

V skupščini obstoječe SR Srbije so Albanci s Kosova, ki se znova imenuje Kosovo in Metohija, nasprotovlai zoževnaju avtonomije pokrajine na zgolj teritorialno avtonomijo, pristaši nove ustavne ureditve Srbije pa dokazovali, da ustava iz 1974. leta praktično več ne velja in bo z novo ustavo vse drugače. Srbija da se želi zavarovati pred presenečenji, ki jih utegne prinesti sprejetje nove ustave, ker so pač za federacijo, med tem ko od drugod, zlasti iz Slovenioje, terjajo konfederacijo, v kateri naj bi bile tudi narodnosti (manjšine) izenačene z narodi, ki so (bili) temeljni stebri nove Jugoslavije.

Disharmoničnost je več kot očitna in vse bolj razdiralna, če lahko sodimo po mitingu petih najbolj ekstremnih političnih strank, ki v Srbiji delujejo, preden so uradno registrirane v skladu z zakonom o strankah, ki še ni bil sprejet. Na omenjenem mitingu, ki je zastopal stališče, da naj bodo najprej volitve po načelih demokratičnega pluralizma, so se spopadli ekstremisti, ki so napadli Vuka Draškovića in s tem demonstrirali znano neslogo Srbov, ki jo Slobodan Milošević tako vztrajno gradi s svojimi potezami homogenizacije.

Ekstremistično bi bilo žigosanje česar koli od tega, kar se dandanes dogaja v Srbiji, zato se omejujem samo na opažanja tega trenutka, ko se združujeta Zveza komunistov Srbije in Socialistična zveza (delovnega ljudstva) v levi center sil Srbije, a z namero, da prevladajo leve sile.

Zelo zanimivo se mi zdi pri tem, da so književniki Srbije odklonili vključitev v novo Socialistično stranko in da obstaja med komu-

Demokratizacija

nisti nezadovoljstvo zaradi vtapljanje doslej »avantgardne« partije v neko novo, množično in ne dovolj definirano.

Splošno razpoloženje je kajpak podložno popularnosti Slobodana Miloševića, ki bo zanesljivo predsednik (vodja) nove socialistične partije, če se ne bo zgodilo kaj nepredvidenega.

Vprašanje tega in onega je kajpak zelo spremenljivo v časih, ko se še vedno vse gradi bolj na zaupanju v posameznika kot pa na racionalnem spoznavanju dejstev, ki opredeljujejo to ali ono.

Referendum sam po sebi kajpak zelo malo pomeni — razen kot splošni politični vtis o trenutnem razpoloženju ljudstva, ki pravnim in podobnim potegavščinam ni kos, a misli, da s preprostim glasovanjem za to ali ono ureja svoje življenje enkrat za vselej.

Prav tako pravno urejevanje državnosti, kakršno je dandanes na različnih koncih sveta, ne uresničuje dovolj interesov ljudstva, ki si vse manj želi državnih kletk in vse bolj svobodo brez državnih in drugih omejenosti.

Vse, kar se dogaja pri nas in zunaj našega življenja, pomeni spreminjanje, ki se mu upira državni in drugi tradicionalizem, katerega se do onemoglosti oklepajo akademizirani državljani, ki niso kos naslovu, ki so si ga uredili v razmerah, kakršne so.

Ljudje, ki jih imamo za revolucionarje po starih merilih revolucionarnosti, so že zdavnaj ugotavljali, da je največja nesreča komunističnega gibanja nastala takrat, ko so se v centralnih komitejih znašli in razmnožili doktorji znanosti in sploh profesorji, ki so zamenjali univerzitetne katedre z javnimi govornicami za svoja stereotipna predavanja, ki nimajo več znanstvenih, temveč politične cilje.

Ljudje so vse bolj v precepu zaupanja in razočaranja. Komu pravzaprav verjeti, kot je dejal neki delegat skupščine Srbije v razpravi o predlogu nove ustave, ko so zdaj na čelu večine novih strank ljudje, ki so se uveljavili kot pripadniki komunistične partije, ki jo zdaj na ves glas sramotijo in napadajo kot svojega nasprotnika?! Ali ne bodo tisti ljudje izdali svoje nove partije in zaupanja tistih, ki so jih zdaj pripravljeni podpirati?!

Ne verjamem, da sedanje vodstvo Srbije ne misli, da je najbolje to, kar počenja, in da je Slobodanu Miloševiću pomembna zgolj oblast, ker gre za različne poglede na svet, ki se lahko uresničujejo le z oblastjo. Vsakdo, ki je na oblasti nekega trenutka, si prizadeva, da večnost te oblasti zagotovi z zakonodajno močjo, ne glede na to, kako bodo pozneje to rušili drugi. To je najbrž ena usodnih zmot veljakov.

Viktor Širec

TEŽAVE VESOLJCEV

V Sovjetski zvezi so končno potrdili, da imata vesoljca Solovjev in Balandin, ki že skoraj štiri mesece živita na orbitalni postaji Mir, precejšnje težave z vrnitvijo na Zemljo. Izvestija so objavile, da bosta okvaro popravila in da so njuno vrnitev preložili na 9. avgust.

Časopis se sklicuje na vodjo vesoljskega poleta Blagova, ko poroča, da je poškodovana toplotna zaščita na vesoljski ladji Sojuz TM 9, ki je vesoljca ponesla v orbito, z njo pa naj bi se tudi vrnila na planet. Menda je prišlo do tega že med vzletom, ko so površino vesoljske ladje poškodovale zaščitne naprave na vzletni rampi. Da se poškodba ne bi širila, se vesoljska postaja dvakrat na dan obrne proti soncu.

Tako poškodovana leti vesoljska ladja Sojuz, povezana z orbitalno postajo Mir, že štiri mesece skozi vesolje. Solovjev in Balandin jo bosta morala popraviti, še preden se bosta vrnila na Zemljo, ker bi se sicer utegnilo zgoditi, da bi med spuščanjem skozi ozračje odpovedala pokorščino.

HRVATI ZA SPREMEMBE

Izvršni svet hrvaškega sabora je sprejel pobudo republiškega predsedstva, naj sproži postopek za spremembo ustave, s katerim bi iz ustave in nazivov republik črtali socialistične oznake.

Predlagali so tudi spremembo republiškega grba in zastave, s katerih naj bi odstranili ideološka znamenja. V predlogu dopolnila piše, da je grb republike Hrvaške zgodovinski hrvaški grb, sestavljen iz 25 rdečih in belih polj z začetnim rdečim poljem. Zastava bi bila takšna kot doslej (rdeča-bela-modra) in bi imela na sredi zgodovinski hrvaški grb.

Po določilu naj bi bila v republiki v uradni rabi latinica, uporabo cirilice ali drugih pisav pa bi uredili s posebnim zakonom.

Uvedli naj bi tudi položaj predsednika republike, šest članov predsedstva pa bi imelo položaj podpredsednika. Izvršni svet naj bi se preimenoval v vlado.

Francozi nas ne marajo

Francija je prejšnji teden odpravila vizume za madžarske turiste, od 1. julija pa velja tudi za državljane ČSFR. Za državljane NDR so vstopne vizume odpravili že pred dobrim mesecem. To pomeni, da Francija izpolnjuje pred tremi meseci dano obljubo, da bo to ugodnost razširila na ves evropski Vzhod. Izjeme bodo le ZSSR, SFRJ in Albanija. Naša država se je odločno odzvala na to neprijetno napoved in dobila nekaj zagotovil, o katerih pa že dalj časa spet ni slišati ničesar. Že pred dobrim mesecem naj bi namreč prišla v Beograd francoska delegacija, da bi se pogovorili o vizumih. Roki so že zdavnaj mimo, srečanja pa še ni bilo. Jugoslovanski veleposlanik je že marca zaprosil za sprejem pri notranjem ministru Joxu, ki pa njegovi želji še do danes ni ugodil; kaj podobnega se v pariški diplomatski praksi še ni zgodilo.

globus

ŽENEVA — Švicarska ... odločila, da bo za ... dila novo zaklonišče. Sedanjega ... rega lokacija sodi v ... soo poplavljajo podzemne vode. Za novo zaklonišče je vlada odobrila ... milijonov frankov (180 ... larjev).

BUDIMPEŠTA — Madžarski notranji minister B. Horvath trdi, da ... prejšnje madžarsko državno in politično vodstvo pred dobrim desetletjem dalo zavetje takrat ... teroristični skupini Carlos, ki je ... leta 1975 na Dunaju zajela 70 udeležencev ... med njimi 11 ministrov ... vajalk nafte. Carlos je bilo izmišljeno ime za Ramireza Sancheza Ilicha, po rodu iz Venezuele.

BERLIN — Od ... tudi v Vzhodni Nemčiji ... ška marka. Za zamenjavo denarja ... do že v začetku porabili ... mark. V bivšem trezorju nekdanje ... ichsbanke so prejšnji teden ... diščili« 600 ton bankovcev in ... kovancev prejšnjega ... ga denarja.

PARIZ — Pri Organizaciji za gospodarski razvoj in sodelovanje (OECD) vzhodnoevropskim ... priporočajo, da naj varčujejo, ker ... zahodnoevropska pomoč znašala le ... no največ šest milijard dinarjev.

BONN — Zahodnonemškega ... strialca Jurgena Hippenstiela-Imhausena so obsodili na pet let zapora, ker je sodeloval pri gradnji ... nih strupov v Libiji.

BONN — Zahodnonemški ... minister W. Schäuble je ... se obe Nemčiji lahko ... in to 9. decembra, ko bodo zahodnonemške parlamentarne volitve.

BUDIMPEŠTA — Madžarski parlament je pooblastil vlado, naj se ... čne uradno pogajati o izstopu iz Varšavskega pakta.

MOSKVA — V enem tednu so ... SZ ugrabili tri potniška letala. ... nje, TU 134, je ... numeravalo poleteti v Lvov, ... ugrabitelj pilota že ... vzletom prisilil, da je poletel v ... sinke.

GRADEC — Sovjetski diktator Stalin je bil pravi krivec za začetek druge svetovne vojne. Tako trdi ... fesor filozofije in sociologije na ... ški univerzi E. Topitsch, katerega ... ga Stalinova vojna je ... letošnji ... tnici napada Nemčije na Sovjetsko ... zvezo izšla že v peti izdaji.

Nabiranje »točk«

Po edini, ambiciozno ... vani raziskavi javnega ... ki so jo izpeljali v Sloveniji ... volitvah, je začel Demos ... licija strank, ki se na ... svoj mandat z izgubo ... bljenosti. Tak rezultat ... prav ... zmanjšanje priljubljenosti ... pogost, skoraj normalen ... po volilni zmagi ... je bila raziskava ... takoj po konstituiranju ... ščine ter spopadih ... oblastjo in ... ki jih je povzročila ... neza Janše, in če sklepamo ... odmevih v javnosti in ... mnenju sploh, je krajši ... v tem ... oblast. Koliko je ... vni incident v republiški ... ščini, ko so delegati ... besedo, ker ni govoril ... sko — zaradi česar je ... ska javnost ... la —, vplival na priljubljenost ... novih oblasti, bo ... kazala ena od naslednjih ... skav javnega mnenja, piše ... grebški Vjesnik.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Bilo bi lepo, če bi v duhu krščanstva zgradili skupno ... obeležje vsem žrtvam zadnje vojne. Bile so to žrtve sovraštva ... kotnih strasti ustašev, četnikov in komunistov. Žrtvam med vojno je treba dodati tudi tiste v prvih povojnih letih.

(Start — Zagreb)

× × ×

Makedonija je ta trenutek v podobnem položaju kot je bila ... dvemi leti Slovenija: spor med Beogradom in Skopjem se iz dneva v dan zaostruje.

(Delo — Ljubljana)

× × ×

Ve se, zakaj je bil islam proti Srbiji. Če ne bi bilo ... bila danes Hrvatska spahija, Slovenija navaden Sandžak, ... Madžarska pa pašaluka.

(Politika — Beograd)

RAZBREMENITEV ZA VREDNOST PETIH MURINIH PLAČ

Prva redna seja soboškega izvršnega sveta je bila v tonu razbremenjevanja gospodarstva. Sprejeli so predlagane znižane prispevne stopnje za družbene dejavnosti in gospodarsko infrastrukturo, kar je v seštevku 1,52-odstotno znižanje. S tem naj bi gospodarstvu ostalo štirinajst in pol milijona dinarjev, ta znesek je približno za pet neto plač delavcev Mure. Za gospodarstvo to ne predstavlja mnogo, bo pa precejšen primanjkljaj za družbeno nadstavbo. Na seji so povedali, da družbene dejavnosti v programu ne bodo prizadete, ustavile pa se bodo skoraj vse naložbe. Stopnjo so najbolj znižali kulturi, kar pomeni preložitev začetka gradnje študijske knjižnice. S slednjim se knjižničniki ne strinjajo, zato je predsednik odbora za kulturo izvršnemu svetu s pismom napovedal odstop, če bo tolikšno rezanje pri kulturi. Podpredsednica vlade, odgovorna za družbene dejavnosti, je predstavila tudi program reorganizacije sistema posameznih služb in centrov, kar je izvršni svet načelno sprejel.

mh

V prihodnje podjetja iz inkubatorja

Minuli teden se je v Ljutomeru sešel občinski izvršni svet in med drugim spregovoril o predlogu o začetku postopka za ustanovitev podjetniškega inkubatorja, ki naj bi skrbel za nastajanje manjših podjetij.

Takoj na začetku seje so nekateri člani vlade opozorili na močno naglico, s katero so v Ljutomeru že na prvi seji sprejeli povišanje stanarin. Te naj bi bile v Ljutomeru za 125 odstotkov višje kot doslej. V ostalih pomurskih občinah namreč višjih stanarin še niso sprejeli tudi zato, ker vlade še niso bile povsod sestavljene ali pa o tem še niso razpravljali. Članica ljutomerske vlade Jerica Mlinarič je menila, da so imeli na prejšnji seji, ko so govorili o stanarinah, premalo in pregrobe podatke o izračunih. »Drži, da so zdaj stanarine nizke, vendar bi morali biti seznanjeni s tem, kam in kako je porazdeljen denar, dobljen s plačevanjem stanarin,« je menila Mlinaričeva in dodala, da Ljutomer niti ne zaostaja veliko za razvitejšim delom republike. Nasprotno, v Ljubljani je namreč v marcu stal kvadratni meter ogrevanega stanovanja 6,16 dinarja, v Ljutomeru pa od 8,5 do 10 dinarjev. Dotaknili so se še subvencij. Lani jih je dobivalo okoli 100 ljudi, letos pa približno 80. In če so do zdaj nekateri dobivali le 3 do 4 dinarje, bodo v prihodnje subvencije dosegale do 300 dinarjev, saj bo vanje všteta vsa razlika med novimi in starimi stanarinami. Člani občinske vlade so se naposled zedinili, da ostanejo pri svoji odločitvi o zvišanju stanarin, ki naj bi v prihodnje predstavljale 15 odstotkov povprečne plače v ljutomerski občini.

Ko je tekla beseda o ustanovitvi podjetniškega inkubatorja ali nekakšni valilnici malih podjetij, so povedali, da so si nekaj podobnega že ogledali v Trstu ter določili podpredsednika izvršnega sveta Silva Potočnika, da pripravi poslovni načrt. Zaenkrat sta znana le dva ustanovitelja, to sta občinska vlada in obrtna zadruga Prlekija, tretjega partnerja pa še iščejo. Podjetniški inkubator naj bi ustanavljal mala podjetja in jim dajal poceni prostore, tako imenovani semenski oziroma začetni kapital, strokovne nasvete in drugo pomoč pri snovanju novih podjetij, katerih upravičenost pa bodo še posebej pretehtali. Ko bodo zadeve stekle, naj bi ustanovili po dve tovrstni podjetji na leto.

Precej pozornosti so člani izvršnega sveta namenili tudi izhodiščem za oblikovanje razvojne politike v občini za to leto, ki so v skladu z njihovim že sprejetim programom dela. Poudarili so, da vsega ni mogoče narediti naenkrat, zato so izhodišča dolgoročnejša. V njih izstopata razvoj podjetništva vseh oblik in uveljavljanja tržne ekonomije na vseh področjih, ki sta bistvenega pomena za gospodarstvo, pa tudi za družbene dejavnosti. V izhodiščih pa omenjajo še gospodarsko infrastrukturo, urejanje prostora in varstvo okolja, krajevne skupnosti in skladnejši regionalni razvoj, SLO in DS, med drugim pa reorganizacijo upravnih organov, spremembo davčnega sistema in poleg Ljubljanske banke želijo v Ljutomer pritegniti še kakšno drugo finančno organizacijo.

Lidija Kosi

ZNANA SOBOŠKA STANARINA

Vlada je potrdila predlagano 103-odstotno povišanje stanarin, za 155 odstotkov se bo zvišala vodarina, za 75 kanalščina in 83 odstotkov odvoz in odlaganje smeti.

Sedanje povišanje stanarin naj bi veljalo do konca oktobra, potem pa bi jo spet zvišali, tako da bi ob koncu leta dosegli 3,15 odstotka od revalorizirane vrednosti stanovanjskega sklada, sedaj je stanarina le 1,02 odstotka. Za toliko kot sedaj naj bi se z oktobrom zvišala tudi vodarina.

mh

12 SREBRNIH ZNAKOV SINDIKATA

Človek je bil vedno gibalo družbenega razvoja, ne glede na to, v kakšnih razmerah je živel. Tako so v mnogih delovnih okoljih številni sindikalni delavci zaslužni za ugled delavske organizacije. V njej, to je v Zvezi svobodnih sindikatov, delajo ljudje različnih političnih in nazorskih prepričanj, ki jim članstvo, ne glede na njihovo strankarsko pripadnost, zaupa. In takšnim ljudem enkrat letno izrekajo priznanje za njihovo zavzetost, znanje, delo in uspešnost v sindikalni aktivnosti. Tako je bilo tudi letos, ko je občinski svet Zveze svobodnih sindikatov iz Murske Sobote podelil 12 posameznikom srebrne znake.

Iz rok predsednika občinske sindikalne organizacije Janeza Kovača so jih prejeli: Jure Alač (SGP Pomurje), Jože Bokan (Mesna industrija Pomurka), Irena Gomboši (Tovarna ženskih plaščev Mura), Erika Kerčmar (Tovarna ženskih plaščev Mura), Jelka Koltaj (PZC Pomurske lekarne), Štefan Puhan (Ljubljanska banka MS), Jože Sapač (KG Rakičan), Katarina Smej (Beltinka), Janez Söke (Strokovne službe Mura), Bojana Veren (Ljubljanska banka MS), Branko Vergan (Uprava skupščine občine) in Aleksander Vezjak (Tovarna mlečnega prahu).

M. Jerše

Drobec iz zdravstvenega varstva

Ukinjene zdravstvene skupnosti ter občinske interesne skupnosti za zdravstvo so kar nekaj let bile boj zoper tako imenovani odliv sredstev za zdravstveno varstvo zunaj Pomurja ter si prizadevale za zmanjševanje dražjih oblik zdravstvenega varstva vse z željo zmanjšati porabo v zdravstvu. Sedaj, ko na občinah pripravljajo pregled doseženega v minulem obdobju petih let ter možnosti razvoja za prihodnja leta, so znani tudi nekateri statistični podatki, kazalci sprejetih ukrepov varčevanja. (Po strokovni plati jih morajo oceniti strokovnjaki iz zdravstvenih vrst — zdravstveno stanje ljudi).

Za največjo pomursko občino velja, da se je število bolniških dni v bolnišnicah zunaj regije zmanjšalo za 13,7 odstotka, bilo je za 8,1 odstotka manj sprejetih bolnikov, povprečna ležalna doba se je znižala in je bila 19,7 dneva. V domači bolnici se je število bolniških dni povečalo za 1,4, povečalo se je tudi število bolnikov, skrajšala pa se je povprečna ležalna doba, ki je bila 8,13 dneva. Občutno pa se je zmanjšalo tudi število bolnikov, ki so se zdravili v zdraviliščih.

Kar se tiče organiziranosti zdravstvenih dejavnosti, v analizi obdobja ugotavljajo neusklajeno delovanje in nepovezanost med službami, dejavnostmi, nerešeno vprašanje organiziranosti reševalne službe ter mreže osnovne dejavnosti in lekarn. Kot večji problem v občini navajajo tudi bolniške dopuste.

mh

Gusti Grof še naprej na čelu ABC Pomurke

Na drugi seji delavskega sveta sestavljenega podjetja ABC POMURKA, ki se je z novim letom reorganiziralo iz sozda ABC Pomurka, so konec tedna izvolili za predsednika poslovodnega odbora, dipl. ek. Gustija Grofa, za podpredsednika poslovodnega odbora za proizvodnjo dipl. ek. Janeza Kučana in za direktorja Službe za razvoj in informatiko mag. Milorada Vidoviča. Sprejeli so tudi sklep, da se razpiše mesto sekretarja. Vršilec dolžnosti sekretarja je ta čas dipl. pravnik Miran Žilavec.

Na seji DS so sprejeli še poslovno politiko ABC POMURKE za v prihodnje in podelili priznanja za delovne dosežke. Prejel ga je Andrej Šajnovič iz Agroopreme podjetja Potrošnik, pomočnik direktorja profitnega centra Veleprodaje Potrošnik ek. Jože Tomec, dipl. ek. Ivan Obal, direktor Skupne finančne službe (nekdanje Interne banke), inž. Karel Nemec, vodja kooperacijske reje piščancev v podjetju Agromerkur, kmetovalec kooperant KZ Panonka Jože Režonja iz Rankovec, in Janez Veröš iz Pinc — član KZ Lendava.

Za veliko pomoč in sodelovanje s pomurskimi kmetijci je priznanje prejel prejšnji predsednik Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milan Kneževič, priznanje ABC POMURKE pa je prejel tudi predsednik Komiteja za tržišče in cene Alojz Klemenčič.

Za dobre rezultate, največji pridelek pšenice in koruze v Sloveniji ter uspešno rejo prašičev je prejelo priznanje KG Rakičan, za dobro sodelovanje s kmetijci pa Območna zavarovalna skupnost Triglav iz Murske Sobote.

Boris Hegeduš

ZASEDANJE ZBOROV SO LJUTOMER

BODO OBČINSKI MOŽJE OSTALI NA CESTI?

Nekaj zanimivih delegatskih pobud je bilo na zadnjem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine Ljutomera. Blaž Zajnkovič, delegat krščanskih demokratov, je opozoril na nekatere razlastitve in zahteval, da se vrnejo prvotnim lastnikom. Salezijanski šolski zavod v Veržeju bi morala dobiti Salezijanska družba iz Ljubljane, ljutomerski župniji naj bi vrnili 37 hektarjev razlaščene posesti, pa tudi o ljutomerskem kulturnem domu bi bilo potrebno razpravljati, saj ga je zgradil ljutomerski župnik. Sedanja občinska zgradba je bila nekdaj last družine Sršen . . . Sklep občinske skupščine je bil, da ustanovijo poseben odbor, ki bo ugotovil zahteve za po letu 1945 odvzeto premoženje. Živahno pa je bilo tudi pri razpravi o predlogu za razbremenjevanje gospodarstva. Izvršni svet konkretnega programa še ni pripravil, saj bi ga morali pripraviti v zelo kratkem času, to pa nikakor ne bi bilo možno, oz. bi ga morali delati bolj na pamet, kot pa na podlagi tehtnega razmisleka, zato bo izvršni svet takšen predlog pripravil do naslednjega zasedanja občinske skupščine, ki bo v drugi polovici julija.

Sicer pa so prispevne stopnje že v maju znižali za 11 odstotkov (to je storila še stara vlada). Izvršni svet SO Ljutomer pa čaka še temeljito delo, saj bi se stopnje morale znižati za 17 odstotkov, torej mora najti možnost za znižanje še za 6 odstotkov. Dejstvo pa je, da že s sedanjimi prispevnimi stopnjami ne pokrivajo vseh programov. Ob upoštevanju republiških priporočil bi v občini zbrali precej manj denarja za delo družbenih dejavnosti in za infrastrukturo.

Sklenili so, da bodo najprej dodobra pretresli programe vseh dejavnosti in šele nato oblikovali predlog zniževanje prispevnih stopenj. Pri tem pa bodo seveda upoštevali nekatere prednosti, predvsem to, da ne bi preveč prizadeli področja socialne varnosti, gospodarske infrastrukture, zdravstva in seveda šolstva.

Dušan Loparnik

Soboška vlada je za višjo ceno pšenice

Soboška vlada je podprla kmete, ki predlagajo višjo odkupno ceno pšenice, in sicer 3,18 dinarja za kilogram. Kmetijsko gospodarstvo Rakičan sicer pravi, da bi lahko bila 2,38 dinarja za kilogram, vendar so izvršniki menili, da jim to omogoča drugačen, njihov način pridelave na velikih ravninskih površinah s sodobno mehanizacijo, česar kmetje nimajo. S svojo podporo kmetov bodo seznanili tudi pristojni republiški sekretariat.

mh

Za kombajn 10 odstotkov pšenice?

V prejšnjih letih so (občina ali kmetijska zadruga) ponavadi sklicali kombajniste in se nekako dogovorili za ceno žetve pšenice z enega hektarja. Letos pa sta bila taka dogovora le v lendavski in ljutomerski občini. Tako naj bi kombajnisti z območja občine Lendava računali za žetev na enem hektarju 1150 dinarjev; tam, kjer pa bodo slamo še balirali, pa 1550 dinarjev. V občini Ljutomer pa so se dogovorili za nekoliko višje cene: 1300 dinarjev, če pa bodo slamo še balirali pa 1620 dinarjev. Seveda pa bodo cene storitev najbrž višje, če bodo želi na površinah, ki so močno zapleveljene ali poležane. V občini Murska Sobota in Radgona pa so kombajnistom priporočili, naj se, če se le da, ravnajo po starem pravilu, kar pomeni, da je cena storitev s kombajnom na površini enega hektarja enaka vrednosti 10 odstotkov pšenice povprečnega hektarskega donosa 5000 kilogramov, torej 500 kilogramom. Ker je cena kilograma pšenice 2,50 dinarja, naj bi potemtakem za žetev z enega hektarja računali 1250 dinarjev. Seveda pa je to le informativna, neobvezujoča cena, kajti kalkulacijska cena storitev je višja, še zlasti pa, če kombajn povezuje slamo v bale, saj stane kilogram vrvice 83 dinarjev.

Š. S.

Gidos na Madžarskem

Sklenili posel, vreden 460 tisoč mark. Boljša izraba proizvodnih zmogljivosti. Bodo obnavljali grad?

V petek sta predstavnika lendavskega Gidosa in komunalnega podjetja iz Lentija na Madžarskem podpisala pogodbo. Gidos Lendava bo v letošnjem letu temu podjetju, ki ima sedež dobrih 8 kilometrov od meje, dobavil nagrobne spomenike in teracerski material. Ker obojega na Madžarskem primanjkuje in ker madžarsko komunalno podjetje namerava razširiti obseg svoje dejavnosti, je pričakovati, da se bo sodelovanje razširilo. Tako je povedal tudi direktor te firme Laszlo Eberhardt. Dodal je še, da so posamezniki iz Madžarske že doslej kupovali izdelke lendavskega Gidosa in jih posamično uvažali, zdaj pa jih bodo lahko kupili doma in za domačo valuto. Direktor lendavskega Gidosa Štefan Tratnjek, očitno zadovoljen s prodorom na Madžarsko, pa je izrazil upanje, da bodo dobili dela še pri obnavljanju gradu v Lentiju, kar bi bilo zanje ugodno tudi zaradi bližine.

Pri sklenitvi posla sta bila župan Lentija Jozsef Horvat in predsednik izvršnega sveta skupščine občine Lendava Alojz Jerebic. Oba sta povedala, da se vezi, stkane ob meji, ne prekinjajo, čeprav so v obeh državah (in občinah) prišli za krmilo novi ljudje.

Š. S.

Odprli transfuziološki oddelek

Transfuziološki oddelek soboške bolnišnice se je preselil v prenovljene prostore, kjer so bili trgovina, hladilnica in prostor za garderobo. Naložba je vredna 568 tisoč dinarjev. 217 tisoč so dale prejšnje štiri občinske zdravstvene skupnosti, 237 bolnišnica, štirje izvršni sveti 105 tisič dinarjev, kar pet tisoč pa jih je prispeval Rdeči križ Veržej, 2 tisoč Sekcija žena pri krajevni skupnosti Park, in tisoč dinarjev Rdeči križ krajevne skupnosti.

Obnova in priprava prostorov sta stali 304 tisoč, oprema pa 264 tisoč dinarjev. Pričakujejo tudi novo zamrzovalno skrinjo, da pa bi začeli izdelovati potrebni preparat za hemofilike, bi potrebovali še sto tisoč mark.

mh

Kaj je bil cilj takih postopanj?

Na zadnji seji komiteja ZKS—SDP nismo mogli mimo zadnjih dogodkov v Muri. Pa ne zaradi tega, da bi ocenjevali, ali so bila dogajanja v tem našem največjem pomurskem podjetju posledica zakulisnega delovanja političnih strank ali pa posledica neprimernega obnašanja določenih delavcev, ki jih je tako ali drugače vzgojila tudi naša partija, ampak zato, ker smo bili zaskrbljeni za vsaj 18.000 delavcev in občanov, ki se preživljajo z zaslužkom tega 6.500-članskega podjetja.

Eden ali drugi bi si moral zastaviti cilj takega postopanja z vsemi posledicami njegovega delovanja. In če je bil ta cilj razrešitev nekaterih vodilnih delavcev, brez predhodnih verodostojnih ugotovitev o njihovi krivdi za očitana ravnanja, potem je akter za dosego tega cilja »pozabil«, da bi kaj kmalu lahko to podjetje končalo s stečajem in delavci ostali doma, brez dela.

Komite ob tej razpravi tudi ni mogel soglašati s primernostjo oddaje v živo na Radiu Murska Sobota dne 20. 6. 1990, v kateri je lahko vsak na kulturen ali nekulturen način izražal svoja »prepričanja« o protipravnih ravnanjih posameznih vodstevnih delavcev Mure. Da, tudi tukaj je krivda partije, da v preteklosti ni dovolj zaščitila vodilnih delavcev, pa tudi ta, da ni bila sposobna napraviti razlike med pridnim in lenim delavcem. Kljub nasprotnim prizadevanjem se je razvila teorija enakih želodcev, ki se je zelo potencirala tudi v tej oddaji, pa niti ne v njeni doslednosti, ker če bi, potem bi vsaj, če že ne poslušalec pa novinar moral povedati tudi, da so ti, ki so se šolali na fakultetah, to počeli v takih časih, ko so večkrat morali prebiti dan v Ljubljani le z merico pomfrija, ko je ostalim tekla delovna doba doma, plača in »zatečena delovna mesta«, ki jih tudi tisti z izobrazbo ni mogel več dobiti. Pa ne, da bi povzemali vse iz te oddaje, toda tudi o očitkih o premoženjskih pridobitvah teh posameznikov so bili tako bogokletni in zločinski, da so lahko napeljevali le na krajo vsega njihovega pridobljenega premoženja. Menimo, da bi taka podtikanja in obrekovanja morale novinarske in radijske hiše ustaviti in biti tiste, ki bi z vsem svojim znanjem in sposobnostjo svojih novinarjev dajale objektivne informacije. Vemo, da je danes pri nas težko presoditi, kaj je objektivno in kaj je enostransko obveščanje, povezano z novinarsko etiko, toda z dopuščanjem takih oddaj in drugih obveščanj ne bi smeli pomagati obsojati nekoga, ki še ni bil obsojen. Če kdaj, smo tokrat pokazali, da smo še daleč od poti civilizirane družbe. Kdo bo lahko tem in jutri kateremu koli drugemu Pomurcu, človeku izbrisal izmišljena kazniva dejanja pozdravil travme njihovih družinskih članov, pa čeprav bodo z debelimi črkami objavljene oprostilne sodbe ali sklepi o ustavitvah kazenskih postopkov. In kdo bo potem prevzemal bremena preživetja toliko in toliko družin, če se bodo zaradi takih ravnanj zapirala vrata naših sicer dobrih podjetij. Tokrat smo padli v poznavanju najosnovnejših pravil demokratičnega obnašanja, temeljni zaščiti osebne integritete vsakega človeka. In to ravno mi Prekmurci, ki bi morali ob največji slovenski nezaposlenosti in najslabši kadrovski sestavi skrbno varovati vsakega sposobnega izobraženca in direktorja, pa naj bo to v naši ali katerikoli drugi stranki, ker tudi slednjih v Pomurju nimamo malo.

Občinski komite ZKS—SDP Murska Sobota

OB DNEVU BORCA

Za objektivno ocenjevanje naše preteklosti in trezen ter razumen pogled v prihodnost

Dva tedna po napadu fašistične Nemčije na Sovjetsko zvezo je bil 4. julija 1941 v Beogradu sprejet sklep o formiranju partizanskih enot, vrhovnega štaba in glavnih štabov ter o vseh simbolih za partizansko vojsko (titovka s peterokrako zvezdo), pa tudi naziv partizan za bojevnika v NOV proti okupatorjem. Pozneje je ta dan razglašen za dan borca. Tito je bil določen za vrhovnega poveljnika partizanske vojske. Ta dan še posebej slavijo stotisoči še živečih udeležencev NOV v Jugoslaviji, od teh 84000 slovenskih borcev, med njimi čez 2000 iz Pomurja (polovica teh iz soboške občine). Slovenske borce povezuje Zveza borcev NOV Slovenije kot samostojna nestrankarska organizacija vojnih veteranov z zvestobo tradicijam NOB in posebnim spoštovanjem najveličastnejšega dela zgodovine slovenskega naroda in jugoslovanskih narodov ter narodnosti. V Sloveniji praznujemo tri praznike s podobno vsebino, to so 27. april kot ustanovitveni dan slovenske OF (praznik slovenske državnosti), 4. julij kot dan borca in 22. julij kot dan vstaje slovenskega naroda. Čas in razvoj bo postopoma najbrž združil vse tri v enega samega — 27. april kot dan slovenske državnosti. Čeprav se nenehno medsebojno prepričujemo o takšni in drugačni slovenski samostojnosti in slovenski državnosti, se pri tem dokaj medlo opiramo na zgodovinska izhodišča 27. aprila 1941. Ta datum bi brez pomislekov lahko bil tudi praznik vstaje slovenskega naroda, saj so takrat štiri ustanovne skupine (nobena ni bila stranka), povezane v OF pozvale k vstaji slovenskega naroda. Čez dobra dva meseca so se tej koaliciji Osvobodilne fronte pridružile še nove progresivne sile in skupine, med njimi tudi deli predvojnih strank, predvsem njihova leva krila (tako del Samostojne demokratske stranke ter Zveza kmečkih fantov in deklet ter Društvo prijateljev Sovjetske zveze v celoti. Vse te skupine je OF strateško usmerjala v boj proti okupatorju, torej v nacionalno osvoboditev. OF je že na svojem prvem zasedanju po ustanovitvi 15. 6. 1941 sprejela svoj nacionalni program, v katerem poudarja za osvoboditev, združevanje Slovenije in ustanovitev lastne državnosti kot stoletne težnje Slovencev.

To je priznal tudi AVNOJ. Slovensko državo in državnost torej že imamo od 27. aprila 1941, vprašanje je le, kako smo to dograjevali in kako to počnemo danes. Slovenska in jugoslovanska zgodovina pa se nista pričeli šele z NOB, temveč že davno prej, in Jugoslavija ni nastala šele 1945. leta, temveč leta 1918, kakršnakoli je že bila. Objektivno gledano pa je teh zadnjih 50 let prav gotovo najbolj aktiven del slovenske zgodovine in ne zgubljena leta, kot to nekateri skušajo prikazovati. Navsezadnje naš človek še ni pozabil revščine, hlapčevstva, svoje majhnosti, socialnih krivic, popolne nezaposlenosti, svojega bednega življenja v stoletnih panonskih ilovnatih naseljih poleti v prahu, pozimi v blatu ob pomanjkanju kruha in številnih lačnih ustih. Treba je vendarle opaziti, da zaostale pokrajine ni več, da tu stojijo moderna pomurska mesta, skoraj sama nova naselja in vasi, ki jih povezujejo asfaltne ceste, po katerih švigajo avtomobili, na kmečkih dvoriščih pa se tare kmečke mehanizacije. Treba je opaziti nove šole, bolnice in zdravstvene domove, elektrifikacijo, ki je pred vojno sploh ni bilo, vodovode in še in še. Treba je prepoznati pomurskega človeka kot samozavestnega in enakovrednega dejavnika svojega lastnega razvoja in ne bo težko ugotoviti, da je možno govoriti o določeni blaginji, in da to niso imaginarni prividi, temveč resnica, o kateri si pred 50 leti še sanjati ne bi upali. Zato pa se ljudje posmehujejo protikomunistični histeriji, kako so vse zapravili. Kaj je pred 50 leti bilo za zapraviti? Pravgotovo bi lahko bil razvoj še hitrejši. Upajmo, da ga bo prinesel čas, ki je pred nami.

Te dni so oči Slovencev, pa tudi Jugoslovanov uprte v Kočevski Rog, kjer se bo izvršilo simbolično dejanje slovenske narodne sprave. Nam v Pomurju so bili dogodki, zaradi katerih je ta sprava danes aktualna, prihranjeni, in to ne le zaradi drugega okupatorja, temveč zaradi enotnejših pogledov vseh narodnozavednih sil na narodnoosvobodilno gibanje. V narodnoosvobodilnem gibanju v Prekmurju leta 1941, ki ga je vodil Štefan Kovač, so poleg napredno usmerjenih somišljenikov kot člani KP Prekmurja, člani društev kmečkih fantov in deklet, kluba prekmurskih akademikov in drugih narodnozavednih Prekmurcev sodelovali tudi nekateri duhovniki, ki so bili skupaj z drugimi na procesu v soboškem gradu jeseni 1941 tudi obsojeni. Nekaj duhovnikov je sodelovalo z NOG Prekmurja tudi pozneje 1944. in 1945. Tako advokat Franc Bajlec iz M. Sobote, takrat član vodstva bele garde v Ljubljani, ki je poskušal pridobiti prekmursko duhovščino in organizirati v Prekmurju in verjetno tudi na desni strani Mure belo gardo, ni uspel. Pokojni dekan Ivan Jerič v svojih zapisih omenja, da je Bajleca zavrnil in mu odsvetoval to pustolovščino.

S tem je naši pokrajini prihranil gorje, kot je to bilo na Dolenjskem in v Ljubljanski pokrajini, kjer je za časa italijanske okupacije kot kvislinška formacija delovala bela garda, pozneje po italijanski kapitulaciji pa so Nemci dovolili domobranstvo, ki je bilo vezano na nemške policijske enote SS in žal usodno končalo po osvoboditvi v Kočevskem Rogu, kjer jih po vojni niso obravnavali kot vojne ujetnike, temveč kot vojne zločince. Narodnoosvobodilna vojska in Zveza borcev NOV Slovenije se je od dejanja v Kočevskem Rogu distancirala in ga prepušča v presojo objektivni zgodovini. Slovenci pa bomo enotni še močneje poudarjali konec hlapčevanja nadnarodom, pa tudi nadideologijam.

Ivo Orešnik

NAJ ZASVETIJO ZVEZDE V ZDRAVSTVU

Na več načinov je mogoče iskati razvojne možnosti za zdravstvo — o iskanju je govor, ker se končuje petletno obdobje ter pripravlja za prihodnost. Možnih je več smeri videnja razvoja pod materialnim plaščem v nadaljevanju začrtanega ali dajanja vsebini nove vsebine. Zapisano bo poskus tega.

Zdravstvo bi razdelila na bolnišnično in osnovno zdravstvo.

Pomurska bolnišnica bi lahko v svojo vizijo razvoja vgradila zvezdništvo. Bolniki zelo dobro vedo za — recimo jim — zdravniške zvezde, ki pritegnejo s svojim imenom, slovesom, ljudi z vseh vetrov. Videti je treba, da je tudi zdravstvo lahko trženje, da se je treba znati prodati, ponuditi, tekmovati na trgu. Res da so izhodišča v Sloveniji zelo različna, kar pa ne opravičuje, da ne bi poskusili tam, kjer drugi še niso zasijali, saj je vendar dovolj dobrih zdravnikov, ki imajo strokovno potrditev doma in na tujem. Prav vse seveda ni na njih, bolnišnica bi lahko ohranila in razglašala glas o čisti bolnici. Nihče iz naših logov ji tega ni pripel, niti sama sebi, ampak ljudje številnih delegacij, ki so jo obiskovali in z ostrim očesom ob drugem ocenjevali tudi čistočo.

Bolnišnično zdravstvo torej nekaj že ima, niti tako skromno ni po strokovnosti in opremljenosti.

V osnovnem zdravstvu naj bi zavladali družinski zdravniki. Tudi v Pomurju je minil čas začasnosti zdravnikov, njihovega prihajanja in odhajanja, vrata pa so se zaprla tudi za zdravnike iz drugih republik. Zdravniki so tu, stalni, zato jim bo lažje spoznavati in biti ob družini. Le več bi jih bilo treba, kar je res povezano z denarjem, vendar to še ne pomeni, da ne bi začeli.

Razvijanje dispanzerskih dejavnosti — lahko jo vidijo kot širitev dejavnosti je vendar predvsem nova vsebina dela. Dala bi lahko mnogo preventive ali zaščite ter varovanja človekovega zdravja.

Majda Horvat

PRED PODPISOM SPLOŠNE KOLEKTIVNE POGODBE

Ali bo žep dovolj globok?

Pred kratkim so se pogajanja med Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije nekako dokončno uskladila na najpomembnejši točki tarifnega dela splošne kolektivne pogodbe, to je pri izhodiščni ceni za najenostavnejša dela in seveda posledično tudi pri razmerjih med temi in tistimi, kjer je zahtevana najvišja akademska izobrazba.

Kot vemo, je cena dela za najenostavnejša opravila 440 DEM, preračunano v dinarje znese to 3.080,00 dinarjev. Toliko naj bi bilo torej vredno najenostavnejše delo za poln delovni čas brez vseh dodatkov, ki še sledijo iz drugih določil kolektivne pogodbe, kot so minulo delo, deljen delovni čas . . .

Seveda pa ta dokončni dogovor pomeni še nekaj drugega: GZS meni, da vsaj 20 do 30 odstotkov zaposlenih v Sloveniji ne bo moglo prejemati teh najnižjih in dogovorjenih zneskov, saj so blagajne podjetij tako rekoč prazne in denarja ni od nikoder.

Kako pa v Pomurju?

Če izhajamo iz povprečja in nato še iz ocene GZS, potem lahko mirno zapišemo, da bo številka, ki določa, koliko zaposlenih ne bo moglo prejemati zneska, ki bo v Kolektivni pogodbi označen kot najnižji možni, v Pomurju več zaposlenih kot v Sloveniji. Pri tem se moramo zavedati nekaj osnovnih dejstev: v Pomurju imamo še vedno manj razvita območja in občine, ki imajo t.i. prehodni status, torej niso ne nerazvite ne razvite. Osnovni poudarek v Pomurskem gospodarstvu je na lesno —, kovinsko — in tekstilnopredelovalni industriji ter gradbeništvu. Torej v panogah, ki so delovno intenzivne in relativno nizko akumulativne. Če k temu prištejemo še kmetijstvo, potem lahko z gotovostjo zatrdimo, da v Pomurju vsaj 35—50 odstotkov zaposlenih ne bo moglo prejeti najnižjega zagotovljenega zneska iz kolektivne pogodbe. Zavedati se namreč moramo, da bo ta splošna kolektivna pogodba, ki bo podpisana v začetku julija, določala le izhodiščne vrednosti za določene postavke. Podpisu splošne pogodbe pa bodo sledile panožne pogodbe, ki pa morajo imeti v svojem tarifnem in tudi normativnem delu višje osnovne postavke, kot pa je to določeno v splošni kolektivni pogodbi. Podpisu panožnih pogodb pa bodo sledili podpisi pogodb na ravni podjetij. V klavzulah oz. določilih pa je zapisano, da morajo imeti t.i. pdojetniške pogodbe višje ali vsaj tako visoke postavke, kot so v panožnih pogodbah.

Začarani krog?

Iz povedanega bi lahko sklepali, da bo tako. Če gremo po vrsti: kolektivne pogodbe bodo podpisane. Dogovor je, da lahko vsaj do konca leta v delovnih organizacijah oz. podjetjih izplačujejo manj, kot določa kolektivna pogodba, vendar pa največ 20 odstotkov manj. Tudi če upoštevamo to določilo, je v Pomurju še vedno preveč podjetij, ki ne bodo zmogla plačati takšne cene za najenostavnejša in seveda v skladu s tem višje vrednotena dela z vsemi dodatki.

Po določilih kolektivne pogodbe so zneski določeni in tudi sodno iztožljivi. Če se bo torej sindikat v podjetju ali na občinski ravni odločil, da bo šel v spor z delodajalcem oz. vodstvom podjetja in po sodni poti skušal iztržiti s kolektivno pogodbo dogovorjene zneske za ceno dela, se zna zgoditi, da gre podjetje v stečaj ali pa bo zašlo v velike likvidnostne težave, ki pa imajo seveda tudi svoje posledice.

Prav na tem področju bo torej potrebno veliko modrosti in strpnosti, da bi se izognili vsem tem težavam. To pa v skrajnem pomenu lahko pomeni tudi status quo, se pravi stanje takšno, kot je, ki pa nikakor ne bo moglo večno trajati.

In zato smo pri tistem najbolj bolečem delu scenarija, ki se bo lahko in ki se bo nekje moral zgoditi: odpuščanje delavcev.

Na cesto, da bodo drugi lažje živeli?

Seveda je ta ukrep najbolj boleč in bi prišel v poštev res v skrajni sili. Nikakor pa se ne smemo slepiti, da ga ne bo, saj je dela za naštete panoge vedno manj in bilo bi nesmiselno, če bi (če je vsaj del proizvodnje v določeni panogi zdrav) na račun neustreznih delovnih programov v podjetju moralo odmreti celo podjetje. Za ta ukrep pa bi se morali odločiti šele v skrajni sili.

Sindikat (ne samo v podjetju ali občini) bo moral ukrepati zelo in odločno in pri tem bi moral imeti podporo celotnega delavstva. Očitno je družbena nadgradnja (pa ne šolstvo, zdravstvo . . ., pač pa državni aparat od občine do federacije) prevelika in predraga. Davčni sistem neustrezen. Obremenitve neenakomerno razpodeljene. Če bi sindikatu uspelo narediti odločen rez na teh področjih (seveda s pomočjo vlade in drugih ustreznih inštitucij), potem bi zaposlenim v podjetjih padel kamen s srca.

Prvi previdni koraki so že bili narejeni, vendar je vse skupaj premalo, da bi lahko rekli, da bo to določilno in rešilno za zaposlene.

Težav preveč, rešitev premalo

Kot smo torej videli, ne prinaša dogovor med GZS in ZSSS nič kaj dobrega in spodbudnega. Seveda je vse odvisno od skupnih naporov, ki jih bodo eni in drugi skušali vložiti, da bi preprečili najhujše. To ne bo šlo hitro niti enostavno. Pred vrati je namreč drugi Markovičev paket, ki je še tako zavit in (članek je bil napisan 28. junija), da nihče ne ve, kaj bo po 29. juniju. Potrebno bo pač počakati.

Dušan Loparnik

Za močan strokovni sindikat gostincev

REGIJSKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV GOSTINSTVA IN TURIZMA V RADENCIH RAZPRAVLJAL O KOLEKTIVNI POGODBI — ZA 40-URNI DELOVNI TEDNIK — IZHODIŠČNA CENA DELA ZA 20 % VIŠJA — ROK SPREJETJA DO 20. JULIJA

Na seji regijskega odbora Sindikata delavcev gostinstva in turizma v Radencih so [illegible] zornosti namenili seznanitvi s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo in osnutka kolektivne pogodbe dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije. Na [illegible] novi večurne razprave [illegible] nekaj stališč in sklepov, ki so jih posredovali tudi odgovornim republiškim dejavnikom. Tudi [illegible] podprli podpis splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, [illegible] prav po njihovem mnenju niso izpolnjeni vsi cilji sindikata. Želeli so se, da velja izhodiščna plača za 176 delovnih ur, [illegible] vajoč 40-urni delovni teden, [illegible] časno naj bi dosegli, da bi [illegible] bitno 20-odstotno nižje izhodišče veljalo le v izjemnih primerih [illegible] konca leta, pri čemer bi [illegible] enak odstotek znižala tudi [illegible] poslovodnim organom.

Glede delovnega osnutka kolektivne pogodbe [illegible] stinstva in turizma pa so menili, da je besedilo dobra osnova [illegible] oblikovanje dokončnega predloga, saj so razmerja [illegible] vljena. Predlagajo pa, da se izhodiščni ceni dela vztraja, [illegible] le-ta vsaj za 20 odstotkov [illegible] od opredeljene v splošni kolektivni pogodbi. Kolektivno pogodbo [illegible] bo dejavnosti naj bi sklenili [illegible] 20. julija, dotlej pa bodo o osnutku razpravljali [illegible] novnih organizacijah sindikata [illegible] dejavnosti, od koder prihajajo konkretne pripombe. Regijski odbor pa je podjetjem predlagal, da začno takoj s pripravami ustreznih pogodb.

Pomurski gostinci in [illegible] lavci se zavzemajo tudi za to, [illegible] najkrajšem možnem času dosegli organiziranost v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije. Pri tem je [illegible] zreti osebne interese poklicnih [illegible] kalnih delavcev in v ospredje postaviti zahtevo članstva po močnem [illegible] kovnem sindikatu. Hkrati so prepričani, da se čimprej izdelajo [illegible] nanciranja in porabe zbranih sredstev iz članarine. Regijski odbor Sindikata delavcev gostinstva in turizma [illegible] murju pa je tudi pozval predsednika Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, da pripravi skupno s strokovnimi službami izhodišča za argumentirano in brezkompromisni nastop zaposlenih, do, če ne bo odločnega [illegible] razbremenjevanju gospodarstva [illegible] roma ustvarjanja pogojev za [illegible] oživitev gospodarskih subjektov [illegible] brimi programi. Hitreje pa [illegible] čeli urejati tudi zadeve glede [illegible] malne socialne varnosti [illegible] nih.

Sindikalne vezi so trden most prijateljstva

Velik pomen 20-letnega sodelovanja soboških sindikatov s firmo AUDI v Ingolstadtu — ZAGOTAVLJANJE enakih pravic našim delavcem v tujini — Za poglobitev stikov na različnih ravneh

Ob koncu šestdesetih let smo se v Pomurju srečevali s težavnimi gospodarskimi razmerami, katerih posledica je bila velika nezaposlenost. Velikemu številu naših delavcev nismo mogli zagotoviti primernega dela doma, zato so si mnogi morali za lastno socialno varnost poiskati zaposlitev v tujini. Oktobra 1968 je prvi avtobus popeljal jugoslovanske delavce v tovarno AUDI v Ingolstadtu. Število naših delavcev, zaposlenih v tej tovarni, je z njenim razvojem naraslo na prek 2200, od katerih je bila kar polovica iz Pomurja. Danes je v firmi AUDI AG Metalic zaposlenih že 26 tisoč delavcev, od tega 770 Jugoslovanov, iz Pomurja 166 in iz soboške občine 127 delavcev. Vse to je privedlo do čedalje tesnejših stikov med sindikati Pomurja in sindikatom tovarne AUDI, katerih osnovni namen je bil, zagotoviti enakopraven položaj naših delavcev s tujimi.

Dve desetletji medsebojnih stikov raznih delegacij, ki so jih na posebej slovesen način proslavili v Murski Soboti, kjer je 6-članska delegacija firme AUDI AG iz Ingolstadta na čelu s šefom personalne službe Knuthom Hennekejem izročila srednješolskemu centru izredno dragoceno darilo, to je avtomobil AUDI 100 in avtomobilski agregat, so vsekakor dobra priložnost za obuditev spominov na začetke tega plodnega sodelovanja. Pionirji pri navezavi teh stikov so bili takratni predsednik soboške občine Boris Goljevšek, predsednik občinskega sindikata Štefan Sreš in vodja Zavoda za zaposlovanje v Murski Soboti Franjo Šonaja. Slednji se spomni, da se je po dvakratnem obisku delegacije prva manjša skupina 50 delavcev poleti 1970 odpravila z avtobusom na delo v Ingolstadt.

»Pogoji za zaposlitev so bili zelo strogi, saj je v komisiji za izbor naših delavcev sodeloval poleg prevajalca tudi zdravnik, ob njem pa še predstavnik tovarne in poseben selektor. Naši delavci sprva niso bili deležni ugodnosti tamkajšnjega sindikata. Po večkratnih pogovorih pa se je stanje v tovarni AUDI zelo izboljšalo, saj so jim ponudili tudi materialno pomoč sindikata, hkrati so imeli možnost do kvalifikacije in prekvalifikacije za določena opravila in napredovanja na boljša delovna mesta.« Štefan Sreš pa dodaja: »V drugi polovici junija leta 1970 je v Mursko Soboto dopotovala 6-članska delegacija pod vodstvom Roberta Weishacha. Osnovni namen tega našega prvega srečanja je bil, kako našim delavcem v Ingolstadtu, predvsem pa v tovarni avtomobilov, zagotoviti enake pravice, kot so jih imeli nemški delavci, tako na področju delovnopravne zakonodaje kot pri zdravstvenem in pokojninskem varstvu. Zato smo našim delavcem svetovali, da se včlanijo v njihove sindikate.«

In kako je danes? O tem nam je predsednik občinskega sveta Zveze svobodnih sindikatov v Murski Soboti Janez Kovač povedal: »Ob vsakokratnih srečanjih se naše vezi še krepijo in tako postajajo močan in trden most prijateljstva med našimi rojaki, ki so šli s trebuhom za kruhom, in nami doma, ki snujemo načrte za boljše življenje. Sindikat tovarne AUDI AG Metalic je s svojim pristopom do problematike naših delavcev prav od začetka izkazoval precejšnjo pozornost. Zaradi slabe izobrazbene sestave so našim delavcem omogočili usposabljanje za zahtevnejše poklice in s tem tudi boljši zaslužek. Posebna skrb pa je bila namenjena stanovanjskim razmeram, socialni varnosti delavcev in njihovih družin, pravicam naših delavcev v organih podjetja in organih sindikata, varstvu otrok, možnostim za učenje maternega jezika itd.«

Pa še mnenje predsednika sindikata AUDI AG Ingolstadt Adolfa Hochreina: »V sindikatu imamo zapisano, da moramo [illegible] vse delavce enako skrbeti [illegible] de na njihovo narodnostno [illegible] padnost, zato dolgoletno [illegible] šno sodelujemo. V letu 1990 [illegible] vimo 20-letnico tega sodelovanja, ki je prispevalo k temu, da smo lahko dobro poskrbeli [illegible] vaše delavce, ki delajo pri nas. Pri usposabljanju naših [illegible] veliko pozornost tudi izobraževanju otrok tujih delavcev. Ponosni smo, da je v sindikatu 92,2 odstotka vinarjev vključenih [illegible] zaposlenih. Moram poudariti, da kar 37 jugoslovanskih delavcev sodeluje v zastopstvu med [illegible] cionarji sindikata. Jugoslovanski delavce smo popolnoma vključeni v naše aktivnosti in [illegible] je, da posebej z jugoslovanskimi delavci zelo dobro sodelujemo. V Ingolstadtu smo zelo zadovoljni, da bi se dobro [illegible] nje z občino Murska Sobota [illegible] daljevalo, saj smo se v [illegible] 20 letih veliko naučili [illegible] kjer smo venomer deležni [illegible] ga prijateljstva!«

Za sodelovanje sindikata [illegible] ganizacije tovarne AUDI in [illegible] boških sindikatov pa je [illegible] čilno prav to, da sta predsednika [illegible] skupna želja in potreba [illegible] nitvi dobrih odnosov, ki omogočajo [illegible] čata vsestransko sodelovanje [illegible] di drugim. Zato ima 20-letno [illegible] plodnih stikov med partnerjema [illegible] mestom Ingolstadt in Mursko Soboto precej večji pomen [illegible] šo družbeno skupnost.

Milan Jeri[illegible]

PORTRETI IZ DIASPORE — dr. TONE FERENC

Kdor je spustil psa z verige, naj ga še lovi

»Zgodovinar in dušebrižnik, ne tožilec, ne odvetnik, temveč je iskalec resnice, ki so mu podlaga zgodovinski viri.«

Oba, prvi in drugi preudarek, sta očitno lastna osebnosti rojaka iz Veržeja pri Ljutomeru, dr. Toneta Ferenca, čigar najznačilnejša poteza je prizadevanje: biti vedno nad povprečjem. »Zame je tisto siro povprečje, ki žal danes prevladuje, zelo moreče; izogibam se mu in hočem biti vedno nad njim. Tako je bilo že pri učenju v osnovni in srednji šoli, v mladinski organizaciji na soboški gimnaziji — vedno je bila med boljšimi — v mladinski delovni brigadi Štefana Kovača, ki sem jo trikrat vodil kot komandant, pri vodenju študentske organizacije na Filozofski fakulteti v Ljubljani in tako je tudi v Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani, kjer sem bil štiri leta ravnatelj.«

Sicer pa je pred tremi leti ob otvoritvi razstave svojega življenjskega opusa v soboškem gradu izpovedal: »Nikakor ne morem soglašati s tistimi kolegi zgodovinarji, ki venomer tarnajo, kako je zgodovinopisje v krizi in kako se nihče ne zanima za njihovo delo. V 30 letih, odkar ustvarjam zgodovinopisna dela, nisem niti malo dvomil o upravičenosti in koristnosti svojega poslanstva. Vedno sem bil prepričan, da je najslajša stvar za znanstvenika iskati resnico sebi in drugim pa vedno priznaval pravico do zmot, a nikdar do površnosti in nemarnosti.« Takrat smo se tudi nazadnje srečali z enim naših najvidnejših raziskovalcev in preučevalcev novejše zgodovine, živim leksikonom NOB na Slovenskem (Zgodovina NOB – zaveza in poslanstvo dr. Toneta Ferenca, Strast do iskanja resnice, Vestnik, št. 25/87, 2. julij 1987), pred tem pa objavili daljši pogovor z njim v 32. številki našega časnika 16. avgusta 1984. Tokrat smo se namenili, da mu — v smislu nepretrganosti srečevanj z našimi znamenitimi izobraženci in siceršnje aktualizacije njihovih pogledov in presoj — javno postavimo več vprašanj.

Prvo se tiče njegovega razmišljanja izpred treh let: »Zdaj se mnogo govori o resnici v zgodovini in leposlovju. Nekateri govorijo celo to, da zgodovina laže in da resnico govori le leposlovje. To govorijo kar tjavendan, ne da bi navajali konkretne dokaze. Če zgodovinopisje zaradi nedostopnosti zgodovinskih virov še ni moglo preučiti nekaterih žgočih, občutljivih tem iz novejše zgodovine, potem to ni njegova pomanjkljivost. Leposlovju ni treba nujno upoštevati zgodovinskih virov in ni zavezano konkretni resnici kot zgodovinopisje. Morda so nekateri pisci zgodovine NOB res preveč poveličevali dogajanje na eni strani in ga črnili na drugi, vendar če so v to sami verjeli, še ne bi mogli govoriti o laži. Končno pa je tu rod mlajših zgodovinarjev, ki si prizadeva biti pošten do vse naše preteklosti.« V zadnjih treh letih se je seveda marsikaj spremenilo, mnogokaj tudi, tako leposlovnih kot zgodovinskih del. V tej zvezi je še vedno aktualen odgovor dr. Toneta Ferenca v srečanju z nami pred šestimi leti na naslednji izziv: »Zgodovinopisje je postalo velika tema in je v središču zanimanja. To smo že ugotovili. Tudi vi se kanite — kot ste nam zaupali — javno oglasiti, posebej spričo nekaterih del kot so Enigma Kopinič in nekatera dela Vladimirja Dedijerja?« Dr. Ferenc: »Z nekaterimi, ki sedaj na veliko objavljajo, sicer ne mislim polemizirati. Tako nisem šel v polemiko z Dedijerjevo drugo knjigo. Po Beogradu in Ljubljani je bilo celo objavljeno — krožil moj izrek: kdor je spustil psa z verige, naj ga še lovi. Nekaj takšne literature namreč služi političnemu obračunavanju. Boli pa me, ko se včasih v časopisih pojavi obtožba, kako zgodovinarji potvarjajo zgodovinsko resnico in hočejo doseči neke temne namene. Rad bi vprašal, kdo so ti zgodovinarji, kaj taka vrsta ljudi, ki se ukvarja s pisanjem zgodovinskih tem, spominov ali pojasnjevanjem drugih zgodovinskih virov, niso poklicni zgodovinarji. Lahko bi jim kvečjemu rekli, da so publicisti. In kakšne temne namene naj bi imeli zgodovinarji? Že po etiki smo zavezani k iskanju resnice, zato moramo dostikrat molčati, kadar nam razmere glede zgodovinskih virov ne omogočajo takšne ali drugačne opredelitve. Kot ni vsak padar zdravnik, tako ni vsak o preteklosti pišoč človek zgodovinar. Premalo se zavedamo za današnjo rabo morda nesodobnega izreka, da lahko zgodovino dela kdorkoli, pišejo pa jo lahko le izbranci.«

Izid knjig kot so trilogija Vetrinje—Teharje—Rog, Neminljiva Slovenija, Ljubezni Josipa Broza, ponatis določenih del (recimo Kri mučencev) in še marsikaj odpira brez števila vprašanj. Za nekoliko daljšo iztočnico vzamimo uvod pod naslovom Sprava (avtor Ivo Žajdela) v knjižico Kri mučencev.

»Z izdajo knjige Kri mučencev Slovenci postajamo svobodnejši. Čas ene same resnice umira, z njim pa tudi totalitarna ideologija, ki je ta (dolgi) čas kradla in uničevala. **Z izidom te knjige postajajo svobodnejši tudi slovenski zgodovinarji** (podčrt. B. Ž.), saj jim poslej ne bo potrebno več paziti na svoje pisanje, ne bo jim potrebno več odbirati in selekcionirati dogodkov iz naše polpreteklosti. Od sedaj izginja na stotine knjig, napisanih na temo »narodnoosvobodilne vojne«, na smetišče zgodovine. Z razbitjem monopola ene same Resnice se začenja naša polpreteklost pisati na novo. Prav osupljivo je, kako se s prisotnostjo do sedaj zamolčevanih dogodkov, dosedanje uradne (partijske) Resnice spreminjajo. Prihaja celo do povsem nasprotnih vrednotenj nekega dogodka in celo procesa, kot je veljalo do sedja. Nekdanji »zmagovalci« pa so se itak spremenili v sedanje velike poražence že pred tem. Slaba je tolažba, da **sedaj sledi novo obdobje Slovencev — obdobje narodne sprave** (podčrt. B. Ž.). Namreč, po vsem tem! Na ljubljanskih Žalah je bila v ta namen spomladi 1989 v spomin vsem žrtvam fašizma in boljševizma (komunizma) posajena lipa, kar je pomenilo prvovrstno spravno dejanje znotraj razklanega slovenskega naroda. Ta razklanost traja že skoraj dolgih 50 let, odkar je leta 1941 komunistična partija Slovenije izkoristila okupacijo in začela s krvavo revolucijo. Komunisti so tisoče Slovencev pobili v Kočevskem Rogu, Teharjah in drugod po Sloveniji. Tisoči so morali svoje življenje nadaljevati daleč od domovine. Domovino so jim komunisti prepovedovali celih 45 let. Čeprav je minilo že 45 let od konca vojne, so Slovenci med sabo še vedno sprti na življenje in smrt.

Koliko let bo moralo še preteči, da bomo Slovenci lahko zaživeli brez posledic državljanske vojne? Vendar, premik na bolje se je že začel. Danes, ko izhaja ponatis te grozljive knjige (v letih 1942., 1943 in 1944. je padlo tudi 34 duhovnikov in 5 bogoslovcev kot žrtev komunizma — op. B. Ž.), se o teh tragičnih dogodkih že lahko piše brez kakršnih koli težav. Bojazen seveda še traja. Strah se je zajedel globoko v kosti. Šele tretji generaciji, vnukom, uspeva začenjati »stvari postavljati na svoje mesto«. Šele sedaj smo uspeli streti monopol ene same izključujoče Resnice ... Ta knjiga izhaja v času, ko se narodna sprava vedno bolj uveljavlja. Za mali slovenski narod nikakor ni dovolj, da bi sprava pomenila zgolj odpuščanje, saj je v tem prostoru prisotne še precej agresivnosti, zato mora sprava v tem prvem obdobju pomeniti predvsem toleriranje drugače mislečih, celo toleriranje svojih nekdanjih smrtnih nasprotnikov. Toleriranje v vseh praktičnih oblikah: da se vsa slovenska politična emigracija lahko svobodno vrne v domovino, da bomo lahko o vsem svobodno pisali in govorili, da do sedaj prepovedani grobovi dobijo spominska znamenja in podobno.«

Branko Žunec

Po cestah v Pomurju »furati ni fajn«

Ceste, ceste, ceste ... to je prav gotovo v Pomurju, vedno aktualna tema, kajti z njimi še zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Lahko bi celo rekli, da smo zaradi njih vse bolj odrezani, da se nas drugi raje izogibajo, kot pa da bi prišli k nam. Imamo pa sicer velike načrte o razvoju turizma v Radencih, Moravskih Toplicah, Lendavi, Banovcih in še kje. Mar se lahko nadejamo, da jih bomo uresničili, če bomo imeli same luknjaste, razpokane, valovite, makadamske in ... kaj drugega reči kot klavrne ceste? Kaže, da se nam končno obetajo nekoliko boljši časi, o čemer smo imeli priložnost slišati tudi na Medobčinski gospodarski zbornici za Pomurje, ki je pred dnevi gostila novega predsednika (sedaj že sekretarja) Republiškega komiteja za promet in zveze MARJANA Kranjca ter pomočnika direktorja Republiške cestne uprave Slovenije LADA PRAHA. Kakšne so informacije iz prve roke?

AKTUALNA TEMA

Predsednik se zanima za pomurske ceste

»Rad bi vam povedal to, da se predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, čeprav ni doma iz teh krajev, z mano pogovarja v zadnjem času največ ravno o problemih cest v Pomurju. Vedno me sprašuje, kako daleč sem že, kdaj se bo začela graditi oziroma obnavljati pomurska magistrala, če sem bil v Murski Soboti na pogovorih in kakšen je dogovor. Ko se je zadnjič vračal z obiska na Madžarskem in pri vas, sva se naključno srečala na avtocesti in tedaj me je spet vprašal, kako tečejo stvari okrog cest v Pomurju. Rekel sem mu, da sem zmenjen, da bom prišel v Mursko Soboto na pogovor in da se naša uprava vneto pripravlja na obnovo magistralne ceste Počehova—Lendava,« nam je povedal inž. Kranjc.

Podražitev bencina?

Cestnemu gospodarstvu v Sloveniji pa se ne obetajo lepi časi. Za pokritje letošnjega finančnega načrta primanjkuje okrog milijarda dinarjev. Kje jih vzeti, ko pa je republiški proračun obremenjen z veliko dajatvami, ko je gospodarstvo pred stečajem? Potrebno se je torej ukvarjati z vprašanjem, kako preživeti, misli o uresničevanju vseh načrtov in želja pa preložiti na boljše čase. Ena od možnosti, kako vendarle zbrati precej denarja za ceste, je dodatni bencinski dinar, tako da bi od cene bencina šlo v ta namen 34 odstotkov, kot je bilo to sprejeto z družbenim dogovorom. Ob zdajšnji ceni bencina pa bi to pomenilo, da bi se le-ta povišala od 6,70 na okrog 8,5 dinarja. (Medtem se je res povišala, in to le na 7,30 din.). Tako bi v naslednjih 6 mesecih zbrali okrog 50 milijonov dolarjev oziroma čez 600 milijonov dinarjev. To pa bi pomenilo približno polovico denarja, ki nam primanjkuje za uresničitev programa.

Kaže pa, da magistralna cesta Počehova—Lendava vseeno ni ogrožena, kajti v ta namen nam je mednarodna banka za obnovo in razvoj (IBRD) odobrila posebno posojilo. Denar v ta namen torej je oziroma bo, pred koriščenjem pa je potrebno še marsikaj postoriti. Medtem je že nekoliko lažje, ker je mimo ›procedura‹ v Beogradu (predkvalifikacija idr.). Za ta posel se je prijavilo kar 62 domačih in tujih firm; tako je potreben velik napor samo v zvezi s pripravo in prevodi ustreznih dokumentov, ki jih je treba poslati tem firmam. Če bo sprejet dogovor, da bodo dela opravljali domači izvajalci, potem se bo dalo vso stvar nekoliko pospešiti, saj se bo lahko skrajšal licitacijski rok s 60 na 45 dni. To pa bi omogočilo, da bi začeli z obnovo magistralne ceste po končani turistični sezoni, to je v drugi polovici septembra. Nekatera najnujnejša dela — klanec pri Elblu — pa že opravljajo.

Letos bodo obnovili 26 kilometrov

In kakšna bo pravzaprav nova obnovljena magistralna cesta Počehova—Lenart—Gornja Radgona—Murska Sobota—Lendava? Kaj bo postorjeno letos?

Lado Prah, ki dela skoraj največ na tem projektu, odgovarja: »Pripombne Pomurja, zakaj na nekaterih odsekih ni načrtovana računska hitrost 80 kilometrov na uro, zakaj omejitve na 60 kilometrov zunaj nekaterih naselij, smo temeljito preštudirali in sklenili, da jih bomo upoštevali.

Zato pravkar tečejo postopki za ›preprojektiranje‹ določenih odsekov, tako da bo računska hitrost na celotni dolžini možna 80 kilometrov na uro, cesta pa bo široka 7 metrov. To je bistven kakovostni skok, ki pa bo povzročil, da se bodo dela bistveno podražila in da bomo lahko realizirali letos narediti manj, kot smo načrtovali. Gre za rekonstrukcijo v skupni dolžini 26,09 kilometra, in sicer bo najprej na vrsti odsek Porčič—Ihova (9,35 km), zatem Rakičan—Odranci (10 km) in tretji odsek Odranci—Hotiza (6,74 km). Jeseni bomo z deli zagotovo začeli, in sicer bomo predvidoma opravljali zemeljska ter druga pripravljalna dela, asfaltiranja pa nima smisla začenjati v novembru, ko je že mraz, ampak bi vse skupaj asfaltirali spomladi.«

Celotna dolžina magistralne ceste je 56 kilometrov, od tega v Pomurju (Ihova—Lendava—državna meja z Madžarsko) 38,4 kilometra. V letošnji program torej niso vključili nekaj čez 12 kilometrov trase obnovljene ceste, in to so predvsem odseki, kjer stanje vozišča ni tako kritično in kjer ne bi bilo možno v tako kratkem času rešiti lastninskih problemov. O tem, kar bodo začeli delati letos, so namreč uspeli doseči dogovor, da bodo lahko zadeve uredili s priglasitvijo, ker trasa ni nikjer sporna, za nadaljnja dela pa bo potrebno priskrbeti, da bo na vsaki pogodbi za odkup zemljišča pečat republiškega pravobranilca. Potreben bo torej lokacijski načrt z vsemi ›regeljci‹. Zato se obetajo nekateri hudi zapleti, kot denimo v Podgradu in Petanjcih.

Kaj pa regionalne ceste?

Republiški srednjeročni plan ni vključeval skoraj nobenega kilometra posodobitve teh cest, čeprav je stanje pred tremi leti pokazalo, da bi jih bilo potrebno rekonstruirati ali preplastiti oziroma (prvič) asfaltirati okrog 135 kilometrov. V ta namen so pomurske občine pripravile in naslovile Republiški cestni skupnosti tudi poseben program. In tako rekoč skozi stranska vrata, s pritiski ter izsiljevanjem je nekaj republiškega denarja kapljalo tudi v pokrajino ob Muri. Z njim so uredili okrog 68 kilometrov regionalnih cest, tako da je za letos ostalo še 67 kilometrov. Gre za **rekonstrukcije** cest Gederovci—Cankova (0,21 km), Cankova—Kuzma (9,78 km), Videm—Radenci (4,50 km), Trate—Podgrad (9,00 km) in Martjanci—Petrovci (9,00 km), **preplastitev** asfalta na odsekih Ljutomer—Pavlovci (4,10 km), Bratonci—Križevci (3,50 km) in Dobrovnik—Dolga vas (7,50 km) ter **asfaltiranje** še makadamskih republiških cest Videm—Senarska (2,40 km) in Petrovci—Kuzma (10,50 km).

Bili bi nerealni, če bi pričakovali, da bo letos res vse to tudi narejeno. Kaj obeta republika?

Program je sprejet, v njem so zajeti tudi odseki regionalnih cest v Pomurju. To so Cankova—Kuzma, Kobilje—Dobrovnik, Videm—Senarska, Martjanci—Petrovci, Petrovci—Kuzma, črni točki v Vidmu ob Ščavnici in Lendavi ter odseka makadamskih cest skozi Dolič in Martinje. Skupna dolžina znaša nekaj čez 34 kilometrov. To je celo več, kot so pričakovali predstavniki pomurskih občin, ki so se pred prihodom republikancev posebej zbrali na usklajevalnem sestanku. Toda njihov predlog je nekoliko drugačen od republiškega, iz katerega naj bi povsem izpadla občina Ljutomer. Zato so mu prav njeni predstavniki ostro nasprotovali, češ obšla nas bo pomurska magistrala, povezava proti Ormožu je izredno slaba, mesto Ljutomer se duši v prometu in slab je tudi cestni odsek Križevci—Radenci.

Kaj torej storiti? Ko so pomurske občine pred tremi leti pripravljale program posodabljanja cest — koordinator je bila Medobčinska gospodarska zbornica — so se istočasno dogovorile tudi za poseben ključ izvajanja del, po katerem je predvideno za občino Murska Sobota 42 odstotkov, ljutomersko 21, lendavsko 19 in radgonko 18 odstotkov. Ta ključ naj bi veljal tudi letos. In tako so se dogovorili, da naj bi letos prišli na vrsto v občini Ljutomer odseki cest **Ljutomer—Pavlovci** (2,2 km), **Radenci—Križevci** (3,0 km) in **Ljutomer—Stročja vas** (0,2 km). Občina Lendava predlaga za posodobitev odseke **Kobilje—Dobrovnik** (2,5 km) in **Dobrovnik—Kamovci—Genterovci** (4,2 km); radgonska občina ima največji interes, da čimprej posodobijo cesto **Gornja Radgona—Videm—Senarska** (2,4 km) in Podgrad—Trate (2 km) ter razširijo cesto (0,5 km) **proti mejnemu prehodu** Gornja Radgona; minimalni program občine Murska Sobota pa vključuje odseke **Vaneča—Dankovci** (6,2 km), **Otovci—Stanjevci** (2,0 km) in **Cankova—Sotina** (5 km) ter ovinek pri gostišču Baranja v Nemčavcih (0,5 km).

Obeti niso slabi ne po eni ne po drugi različici. Uresničitev pa je žal spet odvisna od nekaterih čejev. Program je bil narejen namreč lanskega novembra — po takratnih cenah in s tedaj predvidenimi viri. Računali so na večji bencinski dinar in večji prihodek od cestnin. Od tega pa ni bilo skoraj nič. Cene v gradbeništvu pa so medtem skokovito narasle. Tako je vprašljivih okrog 950 milijonov dinarjev. Če ne bo sprejeta podražitev bencina, pa je treba računati še na dodatni primanjkljaj v višini okrog 300 milijonov dinarjev; in če ne bo pokrita izguba Cestne skupnosti iz lanskega leta v znesku 260 milijonov dinarjev, bo primanjkovalo za posodabljanje regionalnih in lokalnih cest skoraj 1,5 milijona dinarjev. To pa bi pomenilo strahovito krčenje programa. Obstaja celo bojazen, da bo treba prekiniti že začeta dela.

Programa za Pomurje sicer niso zmanjšali, vprašljivo pa je seveda, ali bodo držali kilometri, ker so cene zdaj 8-krat večje. Oh, ti presneti čeji in luknje, razpoke, prah in ... na cestah!

JOŽE GRAJ

Te dni so cestarji naposled začeli krpati glavno prometno pot skozi Pomurje, to je magistralno cesto Ihova—Gornja Radgona—Murska Sobota—Lendava. Obenem tudi obnavljajo prometne označbe. Upajmo, da bo imel večji del tega odseka drugo leto že drugačno podobo. Foto: N. Juhnov

AR

Proizvodno transportno podjetje AVTORADGONA Gornja Radgona, p.o., Gornja Radgona, Ljutomerska 29, objavlja po sklepu 5. in 6. seje delavskega sveta z dne 7. 4. in 11. 6. 90

JAVNO DRAŽBO

1. **viličarja V3 DS5, leto izdelave 1973, izklicna cena 12.500,00 din, nevozen**
2. **tovornega vozila TAM 125 T 12, leto izdelave 1979, izklicna cena 25.000,00 din, vozen**
3. **prikolice GORICA TK-16, leto izdelave 1971, izklicna cena 6.000,00 din, nekompletna**
4. **prikolice GORICA TK-16, leto izdelave 1970, izklicna cena 7.000,00 din nekompletna**

Javna dražba bo 6. 7. 1990 ob 9.00 v prostorih Avtoradgone Ljutomerska 29, Gornja Radgona.

Ogled in plačilo varščine v višini 10 % izklicne cene bo istega dne od 8.00 do 9.00 ure.

Pravico do udeležbe imajo vse družbene pravne in fizične osebe. Izdraženi znesek mora plačati kupec v petih dneh, sicer varščina zapade.

Vse navedene stvari prodajamo po sistemu videno-kupljeno in po prevzemu ne odgovarjamo za reklamacije.

Pšenica mora najti kupce

V Pomurju, ki ga tako radi imenujejo tudi za slovensko žitnico, je vse nared za žetev pšenice. Medtem ko pridelovalci pospravljajo še zadnje kilograme ječmena, je že dozorela špenica na peščenih tleh, v začetku prihodnjega tedna pa bo žetev stekla že na vseh območjih pokrajine ob Muri. Po ocenah strokovnjakov se nad pridelkom letos ne bi smeli pritoževati, čeprav je v določenem obdobju kazalo, da bo suša prizadela posevke in bo pridelek nekoliko nižji.

Površine, ki jih pomurski pridelovalci namenjajo pšenici, ostajajo v zadnjih letih bolj ali manj enake, kar kaže na to, da so prizadevanja za večje tržne presežke rodila sadove, družbeni sektor in kmetje pa ponudijo vsako leto tržišču okoli 30 tisoč ton tržnih presežkov. Toliko bi jih lahko ponudili tudi letos, oddane količine pa bodo najbolj odvisne od cene. Okoli slednjih je tudi v Pomurju največ polemik, predlogi pa so zelo različni.

Od tistih, ki jih je določila republiška vlada in znašajo 2,50 dinarja za kilogram pšenice prvega kakovostnega razreda, pa vse do tistih, ki so jih izračunali v posameznih kmetijskih zadrugah in podjetjih v družbeni lasti. V Zadružni zvezi Slovenije so sprejeli sklep, naj bi bila odkupna cena 2,60 dinarja in tako pridelovalci tik pred žetvijo še vedno živijo v negotovosti, saj ne vedo, koliko bodo dobili za pridelek.

Ob ceni pa je pomembno to, kako bo potekal sam odkup. V Mlinopeku pravijo, da so za odkup pripravljeni in bo potekal po že ustaljenem redu, verjetno pa se bodo letos nekoliko bolj tržno obnašali. Kljub vsemu pa bo potrebno odkupiti vse ponujene presežke, zato pri tem ne bi smele odpovedati predvsem blagovne rezerve.

Ludvik Kovač

Spravilo ječmena se v Pomurju končuje, na peščenih tleh pa je že dozorela tudi pšenica. Pridelki bodo zadovoljivi, pravijo strokovnjaki, pridelovalcev pa ne zadovoljuje odkupna cena. Bodo jeseni zato sejali manj pšenice? Fotografija: Andreja Pirher

Bančne delnice za kmete

Slovenska zadružna kmetijska banka, delniška družba iz Ljubljane, ki je bila ustanovljena v začetku leta, počasi prevzema funkcijo, zaradi katere je bila ustanovljena, to pa je zbiranje in usmerjanje denarja v kmetijstvo. Banka je doslej že dodelila posojila v vrednosti 79 milijonov dinarjev, od tega 47 milijonov selektivnih in 32 milijonov likvidnostnih posojil.

Sredi prejšnjega tedna pa so v banki sprejeli sklep o prodaji druge izdaje delnic v vrednosti deset milijonov dinarjev. Razdelili so jih na 500 rednih upravljalskih delnic, vrednost posamezne delnice pa znaša 20 tisoč dinarjev. Računajo, da jih bodo prodali do sredine julija, poleg zadrug, hranilno-kreditnih služb in dosedanjih delničarjev pa lahko te delnice kupijo tudi kmetje.

L. K.

MEDNARODNI KMETIJSKO-ŽIVILSKI SEJEM OD 18. DO 26. AVGUSTA

LETOS BOGATEJŠA SEJEMSKA PONUDBA

Letošnji Mednarodni kmetijsko-živilski sejem bo od 18. do 26. avgusta. Čeprav nas od te največje kmetijske manifestacije v Sloveniji in druge največje v državi loči še poldrugi mesec, se priprave nanjo tako rekoč že končujejo. Večina razstavljalcev je znanih, poleg domačih pa so udeležbo na letošnjem sejmu prijavili še razstavljalci iz Avstrije, Madžarske, Italije, Francije, Švice in Zvezne republike Nemčije.

Da je sejem v Gornji Radgoni že zdavnaj prerasel slovenske in tudi jugoslovanske okvirje, najbolj zgovorno potrjuje število razstavljalcev, saj je teh iz leta v leto več in tudi za letošnjo prireditev se je prijavilo precej novih, ki se doslej v Gornji Radgoni še niso predstavili. Povečano zanimanje je narekovalo tudi potrebo po širitivi razstaviščnih prostorov in tako bo razstavišče letos bogatejše za 5 tisoč kvadratnih metrov novih zunanjih razstavnih površin. Te urejajo na prostoru, ki je bil doslej namenjen za zabaviščni park in za prodajo blaga splošne porabe, letos pa bodo na njem že razstavili kmetijsko mehanizacijo in avtomobile. Slednji sicer ne spadajo v koncept sejemske prireditve, vendar je lanskoletna anketa med obiskovalci pokazala, da si ti želijo tudi takšno razstavo, in letos bo avtomobile na sejmu možno tudi kupiti. Sicer pa bo bolj kot v prejšnjih letih sejem letos potrošniško naravnan, saj bo večina razstavljalcev svoje izdelke na njem tudi prodajala, ob tem pa pripravljajo še najrazličnejše ugodnosti in popuste. Med pridobitvami sejma pa omenimo še nov vzorčni hlev za konje, ki bo dograjen in opremljen do začetka sejma.

Razstavni program bo tudi letos zajemal celotno primarno kmetijsko proizvodnjo, živilsko predelavo, kmetijsko mehanizacijo in reprodukcijski material, izredno bogat pa bo tudi živinorejski del. Ob razstavi goveje živine, prašičev, konjev, drobnice in perutnine bodo letos v Gornji Radgoni razstavljene tudi mesnate pasme prašičev iz Madžarske.

Sam sejem že vrsto let spremlja bogat program strokovnih in drugih prireditev, teh pa ne bo manjkalo tudi letos. Tako so posebne strokovne komisije že ocenile vzorce mesnih in mlečnih izdelkov, v začetku avgusta pa bodo ocenili še vina zasebnih vinogradnikov. Ocenjevanje mesnih izdelkov jugoslovanskih proizvajalcev bo ni novost, letos pa so ocenjevali še suhomesne izdelke iz dežel skupnosti Alpe-Jadran in Švice, jugoslovanske razširjenosti pa naj bi prerasla tudi ocenjevanje mlečnih izdelkov. Med ocenjevanji omenimo še ocenjevanje mehanizacije in inovacij na tem področju, bogat pa bo tudi program posvetovanj in strokovnih predavanj za kmete in kmetijske strokovnjake. Že tradicionalne so postale konjske dirke, ki bodo letos prvo sejemsko nedeljo, medtem ko je zadnja nedelja rezervirana za parado kmečkih običajev in navad.

Ludvik Kovač

MLADINSKI TABOR '90 KOT PRITISK NA OBLAST?

Kmetijsko-ekološki vidiki varovanja pitne vode

Naj ponovimo, da so podobno kot lani — takrat o melioracijah — tudi letos v Pomurju izpeljali mladinski raziskovalni tabor, tokrat kmetijsko-ekološko usmerjen na varovanje pitne vode. Čas: od 25. junija do 3. julija. Mesto: Lemerje oz. Brezovci z naravnanostjo na zajetje pitne vode Črnske meje pri Murski Soboti. Udeleženci: 16 dijakov iz Srednješolskega centra tehniško-pedagoške usmeritve oz. Srednje kmetijske šole v Rakičanu in Srednje tehniške elektro šole v Mariboru z mentorji iz Živinorejsko-veterinarskega zavoda, Zavoda za ekonomiko in urbanizem in ABC Pomurke ter različnimi strokovnjaki iz različnih ustanov, podjetij in služb.

Taborjani so si delo razdelili, kajti cilj tabora je raziskati in proučiti varovanje in onesnaževanje varovalnega območja pri že navedenem zajetju pitne vode z bližnjo in daljnjo okolico. Prvi dan je minil v znamenju ogleda vodarne v Črnskih mejah s strokovnimi pojasnili o kontroliranju kakovosti vode in predstavitve odvzema vzorca vode za analizo. Kasneje so se lotili anketiranja 50 uporabnikov zemljišč v prvem in drugem varstvenem pasu vodnega zajetja po gospodinjstvih v vaseh Kupšinci in Veščica, popisa rabe tal na tem območju in ugotavljanja kakovosti tal. Drugi dan so nadaljevali z anketiranjem v Vanča vasi in opravili inventarizacijo prostora v drugem varstvenem pasu; prav tako so tudi tod ugotavljali sestavo tal in intenzivnost kmetijske obdelave. Tretji dan je šlo za sorodna opravila v vaseh Rankovci in Borejci, pri čemer se je znašel »pod udarom« t.i. III. A varstveni pas — po obsegu največji — kjer bi mogla biti potencialna žarišča onesnaževanja pitne vode (gramoznice, odlagališča, naselja). Četrti dan so taborjani spet anketirali, to pot v vaseh Krajna in Puževci, raziskovali prostor v III. A varstvenem pasu in se seznanili s pomenom in stanjem gozdov na tamkajšnjem terenu. Peti dan tabora je minil v znamenju ogleda modelne kmetije v Sodišincih (drugačni pristopi v kmetovanju!), šesti delovni dan pa v znamenju razčlembe izvedenega mladinskega, kmetijsko-ekološkega tabora. Dogovorjeno je bilo, naj bi vse izdelke na taboru — karte, tabele, statistične prikaze, fotografije in rezultate ankete — predstavili na okrogli mizi konec avgusta, ko nameravajo ob razstavi organizirati tudi javno tribuno o vodnih virih in varstvenih pasovih, torej tem, kaj so ugotovili taborjani v taboru '90 v Brezovcih.

Kot nam je bilo rečeno, so dosegnejo rezultati pomenili neke vrste pritisk na vse tiste, predvsem na občinske oblastne organe, ki so kakorkoli odgovorni za dosedanje problematične razmere na tem področju.

B. Ž.

EUTIPIOZA — nova bolezen vinske trte

V nekaterih naših sredstvih obveščanja je bila objavljena vest, prevzeta iz tujih časopisov, da se je v nekaterih državah Evrope v zadnjih letih pojavila nova bolezen, ki uničuje vinsko trto. Imenovali so jo eutipioza ali sušenje stebel. Poročila navajajo, da se bolezen hitro širi in povzroča podobno škodo, kot sta jo povzročili peronospora in oidij pred nekaj stoletji. Ker pa je po mnenju nekaterih ni mogoče zatreti, predstavlja večjo nevarnost za vinsko trto kot v preteklosti peronospora in oidij.

Kljub vsemu pa velja zapisati, da to ni nova bolezen, pač pa jo je v strokovni literaturi mogoče zaslediti že pred kakšnimi sto leti. Takrat so jo omenjali predvsem v Franciji, zdaj pa je tudi v drugih evropskih državah in celo na drugih celinah. Verjetno je bolezen tudi v naših vinogradih, saj smo podobne znake že v preteklosti opažali na nekaterih trtah, vendar jim nismo posvečali posebne pozornosti. Parazitska glivica, ki je povzročitelj te bolezni, se latinsko imenuje Eutypa lata, ne napada pa le vinske trte, ampak še drugo drevje, predvsem sadno. Po podatkih iz literature jo zasledimo predvsem na sortah rizvanec in burgundec. V zadnjem času so preučili njeno širjenje v Zvezni republiki Nemčiji in ugotovili, da je tako rekoč na vseh območjih, vendar v manjšem obsegu, in zaenkrat še ne predstavlja večje nevarnosti.

In kakšni so znaki te bolezni? Oboleli trsi zelo pozno odganjajo, ko bolezen napreduje pa očesa pri osnovi šparonov ne odženejo. Če že odženejo, pa so poganjki kratki in zbiti z majhnimi kodravimi listi rumenkaste barve. Poleti so robovi listov rjavkasti in čeprav je na poganjkih normalno število grozdov, se ob cvetenju ti slabo oplodijo in ostanejo redki. Cvetovi na takšnih trsih se nekoliko pozneje odpirajo, so rdečkaste barve in se osipajo. Na grozdih ostane le po nekaj jagod, ki pa so zelo drobne. V začetnem stadiju bolezni vsebujejo te jagode veliko sladkorja, s slabljenjem trsa pa ostanejo grozdi povsem brez jagod. Zaradi slabe rasti in nezadostne presnove so takšni trsi izpostavljeni mrazu in radi zmrznejo.

Ob rezi nastanejo na trsih tudi večje rane, ki so najugodnejše mesto za okužbo, na kar moramo biti še posebej previdni. Težave imamo tudi pri rezi obolelih trsov, saj je težko izbrati primeren rodni les. Kot smo že zapisali, brsti pri osnovi ne odganjajo, poganjke najdemo le pri vrhu in tako nastajajo ogoleli šparoni ali kordoni. Takšne trse zato v vinogradu tudi zlahka opazimo.

Za glivico Eutypa lata je značilno, da njeno vegetativno telo raste v drevo, prehaja v žile, ki se tako zmanjšajo in zadelajo, s tem pa je onemogočen prehod hranil in vode. Zaradi tega rastlina slabo raste, slabo rodi in nazadnje propade. Če steblo okužene rastline prerežemo, opazimo v njem porjavelo tkivo nepravilne oblike. Glivico je zlahka izolirati in dokazati njeno poreklo.

Na površini odmrlega trsa se počasi razvija otrdelo tkivo glivice, v njem pa so številna plodišča v obliki vrča, imenovana peritecij. Razvoj plodišč (peritecijev) traja dalj časa, tudi do 4 leta, in šele po tem času peritaciji dozorijo, v njih pa so askospore. Raznaša jih dež, še posebej pa veter, in če katera od teh askospor pade na svežo rano vinske trte, ki nastane ob rezi, pride do okužbe. Skozi rano se glivica razširi po žilah in povzroča poškodbe, kot smo jih opisali v tem prispevku.

Ob tem je pomembno še spoznanje, da za eutypiozo najčešče obolijo starejši trsi in tisti, ki jih je prizadela pozeba. Zato je bolezni več v starejših vinogradih, zlasti v tistih, ki bi jih tako ali tako bilo potrebno obnoviti. Zato je prevladalo mnenje, da pri eutipiozi ne gre za neko novo bolezen, pač pa je njen močnejši napad le posledica tega, da so evropski vinogradi ostareli ter vzgajani tako, da bi dajali čim večje pridelke.

Možnosti za zatiranje bolezni zaenkrat ni, potrebno jo je le preprečevati. Pri rezi se je zato potrebno izogibati prevelikim ranam, če so te neizbežne, pa jih moramo premazati s cepilno smolo. So tudi primeri, da iz spodnjega dela stebla odžene nov poganjek, ki ga je potrebno pustiti, stari panj pa odrezati. Tako vzgojimo novo steblo, ki je bolj odporno proti bolezni.

Prevod in priredba:
Ludvik Kovač

Usmerjanje čebel z vonjem dišečih cvetov oziroma rastlin

Čebelar lahko z vonjavnim usmerjanjem čebel poveča pridelek semena in doseže večji pridelek medu. Z disečo tekočino, ki mora biti podobna vonju cvetov, nakrmi družine. Pripravi jo tako, da sveže natrgane cvetove namoči v sladkorno raztopino, ki jo po 2 do 5 urah precedi.

Druga metoda pa je krmljenje svežih dehtečih cvetov v panju ali zunaj njih. Nad sladkorno raztopino da žičnat koš s svežimi ali suhimi cvetovi. Če hočejo priti čebele do nedišeče raztopine, morajo skozi žičnat koš.

Frisch, doktor bioloških znanosti, je ugotovil, da čebele preletavajo »usmerjene« posevke tri- do štirikrat bolje. Pridelek pa je večji tudi do 40 odstotkov.

Pomembno je, da cvetovi dišijo, da traja usmerjanje, dokler traja paša, in da čebelar namesti panje tik ob robu parišča že ob začetku cvetenja.

Ivanka Lebič

POMURKE V POMORAVJU

V Paraćinu, pobrateni občini z Mursko Soboto, deluje kmetijsko gospodarstvo 1. maj, ki ima na svojih poljih tudi poskusne posevke najrazličnejših sort pšenice. Med številnimi sortami, ki jih preizkušajo na tem posestvu, še posebej izstopa POMURKA NS 3443, ki so jo vzgojili na novosadski agronomski fakulteti.

Po besedah kmetijskih strokovnjakov iz Novega Sada se ta sorta pšenice uvršča med najrodnejše, saj dosega pridelek do 7 ton na hektar. Je pa tudi zelo odporna, saj dobro prenaša nizke temperature in nenadne vremenske spremembe. Kot pravijo strokovnjaki, ki so to pšenico vzgojili, je sorta POMURKA primerna za podnebje, kakršno je v Pomurju, prve poskuse pa uspešno prestaja v pobratenem Pomoravju, ki ima podobno podnebje in konfiguracijo zemljišča.

Tekst in foto: Miloš

FRANCEKOVO PREMIŠLAVANJE

Deset odstotkov za kombajn,
15 odstotkov za gnojila,
10 odstotkov za škropljenje,
5 odstotkov za seme,
3 odstotke za sušenje,
10 odstotkov za zavarovanje . . .

— In kaj po vsem tem ostane tebi?
Minus deset odstotkov živcev mesečno?!

MORAVCI V SLOVENSKIH GORICAH

Termalno kopališče med željami in možnostmi

Neokrnjena narava, čist zrak, predvsem pa mir in vzdušje pravega kmečkega okolja — vse to so danosti, s katerimi se ne ponaša veliko krajev. Moravci v Slovenskih goricah so takšen kraj, kjer so že pred davnimi leti odkrili toplo vodo. Z veliko odrekanj je krajevna skupnost zgradila bazen, nato še sanitarije in nekatere druge objekte, ki so potrebni v kopališču.

Ta biser so v minulih letih odkrili mnogi gostje od daleč, predvsem z mariborskega območja, pa tudi iz tujine.

Upravljalec kopališča je še vedno Krajevna skupnost Bučkovci, ki pa bi se rada te odgovornosti in zanjo prezahtevne naloge čimprej rešila. Zato so skušali navezati stike z večjimi turističnimi organizacijami ali zdravilišči, ki bi bili pripravljeni vlagati v razvoj. Zavedajo se, da toplice v Moravcih nimajo možnosti večjega razvoja, če ne bo zgrajeno še nekaj nujno potrebnih objektov: olimpijski bazen z mrzlo vodo, nov gostinski lokal in sodobnejše garderobe. Urediti pa bi bilo potrebno tudi prostor za kampiranje in parkiranje.

Že lansko leto so v krajevni skupnosti naredili nekaj pogumnih potez in skupaj z oddelkom za družbenoekonomski razvoj občine Ljutomer skušali najti ustreznega upravljalca. Dogovori z Radensko so bili uspešni in tako se je to podjetje odločilo, da začne prevzemati vlogo upravljalca kopališča.

Prav sedaj pa se pojavljajo majhni problemčki zaradi razhajanj med željo po hitrejšem razvoju kopališča in seveda možnostmi, ki jih ima Radenska.

Voda v termalnem kopališču Moravske toplice v Slovenskih goricah ima zdravilno moč, podobno nekaterim zdravilnim vodam v zdraviliščih v Italiji in v Češki in Slovaški federaciji. Vrtina je globoka 1140 metrov, voda pa priteka na površje topla 42 C.

Dejstvo je, da je Radenska pripravljena razvoj kopališča v Moravcih peljati po isti poti, kot je bilo to narejeno pri termalnem kopališču Banovci. Izhodišče je bilo — postopna gradnja, ki bi temeljila na vsakoletnem preverjanju uspešnosti poslovanja in seveda zanimanju gostov za to kopališče. Nesmiselno bi bilo začeti na primer z gradnjo hotela, ki bi verjetno takoj odvrnil goste, ki so že sedaj zaljubljeni v Moravske toplice. Ureditev kampa bi bila verjetno najbolj smotrna poteza, saj je naložen denar relativno majhen in zelo hitro začne prinašati velik dohodek, ki ga pozneje usmerjajo v širitev oz. tudi v gradnjo bazenov in drugega. S hotelom bodo v Moravcih (po besedah odgovornih v Radenski) morali počakati še nekaj časa, če je gradnja le-tega sploh smotrna, saj bi po vsej verjetnosti zelo popačil okolico. Hotelsko naselje v stilu hišic je dosti bolj verjetno.

V krajevni skupnosti se zavedajo, da bi hitrejši razvoj pripomogel k hitrejši gradnji infrastrukturnih objektov, pridobili bi nekaj delovnih mest in tudi turistična ponudba bi bila popestrena.

Termalno kopališče Moravske toplice v Slovenskih goricah so odprli že konec maja, saj topla voda omogoča tako zgoden začetek sezone. Kakšen pa bo razvoj, pa je seveda vprašanje modrosti in strpnosti obeh partnerjev.

Dušan Loparnik

LIV ROGAŠOVCI

Dovolj dela in »neprimerna« zavest

Predstavniki graške firme Steyr—Puch se zanimajo za sodelovanje, dogovori pa se bodo nadaljevali jeseni. V LIV-u so v prvih petih letošnjih mesecih izvozili 56 odstotkov proizvodnje. Pristop k delu in poslovanju pa zaostaja za časom.

LIV je Puchu poslal dve ponudbi za stroje, in sicer eno samostojno in eno v sodelovanju z ravensko železarno. Za prvo so dobili tako rekoč negativen odgovor, saj so se v Puchu odločili, da vanjo zaenkrat še ne bodo vlagali, odgovora na drugo ponudbo pa še ni. Vodja rogašovskega LIV-a Viktor Vild je povedal, da se v dogovore z avstrijskim partnerjem vključuje tudi Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje, gotovo pa bi se morala tudi Gospodarska zbornica Slovenije. Tako naj bi na ravni GZS pomurska zbornica organizirala pogovor z graško deželno zbornico. Iz LIV-a so na Republiški komite za informiranje poslali predlog, naj se predsednik zdaj že prejšnje vlade Dušan Šinigoj pogovarja s kanclerjem Vranitzkym med njegovim obiskom v Sloveniji tudi o tem sodelovanju. Toda odgovora na ta predlog ni bilo. Sicer pa je Vild izrazil zaskrbljenost, da bo veliko dobrih delavcev odšlo čez mejo, če bo Puch potreboval resnično toliko ljudi, kot je slišati. V tem primeru bodo v Avstriji brez zapletov izdali delovne vizume, pa tudi boljše razmere čakajo delavce na oni strani meje. Iz LIV-a je letos odšlo 7 ljudi, od tega 6 v sosednjo Avstrijo, čeprav so tam dobili delo na za najmanj stopnjo nižjem položaju.

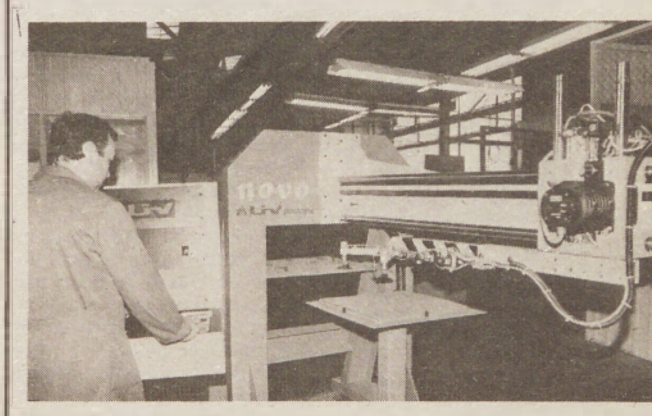

V LIV-u so pred kratkim izdelali računalniško krmiljen strežni manipulator.
Foto: Nataša Juhnov

V prvem četrtletju so imeli bolj malo dela, zato tistih, ki so odšli, niso nadomestili. V drugem četrtletju imajo več dela, zlasti za izvoz, saj so krepko presegli lanskih 21 odstotkov in bodo morda zaposlili celo nove ljudi. Prodaja doma je začela upadati že lani, saj so domače tovarne v večini investicijsko nesposobne. Sicer pa njihova proizvodnja obsega 3 programe: orodjarne, ki še ni v izvozu, strojegradnje, ki ga izvozijo kar tri četrtine in opreme, ki ga izvozijo skoraj 60 odstotkov. Vsebinska reorganizacija LIV-a se bliža h koncu, že od začetka leta pa so enovito družbeno podjetje. Celotna firma je sprejela novo organiziranost in poslovno filozofijo, ki jo bodo začeli uresničevati julija in avgusta. Odslej bo na ravni celotne firme, ki ima svoj sedež v Postojni, le razvoj sistema podjetja in ostale službe, kot so servis in podobne, zaokroženi centri pa bodo samostojne profitne enote.

Viktor Vild pravi, da je bil preskok v novo organiziranost prevelik, ter da bi bil tisti v obsegu dosti lažji, če bi lažje obvladovali kakovostnega. Ljudje se premalo zavedajo, da so se časi spremenili in da tisto, kar je bilo dobro na manj zahtevnem trgu, ne more biti dobro tudi na bolj zahtevnem. Poleg tega pa delajo s slabo opremo. »Tudi reklamacije iz tujine, ki jih sicer ni veliko, ne streznijo ljudi,« pravi Viktor Vild in dodaja, da bi morala že prva sprožiti alarm. Če ljudem prepričevanja ne pridejo do živega, bodo morale slediti kazni. Delavci so nezaupljivi in preveč nedisciplinirani, čeprav imajo plače redno (4.300,00 v povprečju).

Največ izvažajo v Zvezno republiko Nemčijo. Imajo še precejšnje možnosti povečanja prodaje na tuje, vendar jih ne smejo zamuditi, če želijo imeti tudi v prihodnje dovolj dela. Za to pa je potrebna volja, znanje in popolna angažiranost zaposlenih. Teh je zdaj v LIV-u 119, imajo pa vse možnosti, da bi jih bilo še več.

Lidija Kosi

DROBNO GOSPODARSTVO V LJUTOMERSKI OBČINI

VEČ OBRTNIKOV IN VEČ DELAVCEV

Po najnovejših podatkih, ki nam jih je posredoval tajnik obrtnega združenja v Ljutomeru Niko Šoštarič, je v tej občini poraslo tako število obrtnikov kot število pri njih zaposlenih delavcev; prvih je ta čas 321, drugih pa 501.

Ljutomerska občina vodi po številu delavcev na eno obratovalnico, saj v povprečju zaposluje 1,56 delavca. To povprečje je večje tako od pomurskega kot slovenskega. Očitno je, da so obrtniki te občine motivirani za večje zaposlovanje, kar je najbrž zanje koristno, na ta način pa prispevajo še k zmanjšanju nezaposlenosti, ki tudi tod trka na vrata. Sicer pa v občini Ljutomer prevladuje storitvena obrt. Z različnimi dejavnostmi, ki sodijo vanjo, se ukvarja 120 obratovalnic. Na drugem mestu (100 obratovalnic) je proizvodna obrt, ki zaposluje največ delavcev, nato so vsemogoči prevozniki (61), gostinci (30) in trgovci (16). V zadnjem času se je namreč tudi v tej občini precej povečala zasebna trgovska dejavnost.

Obrtniki ljutomerske občine so pred kratkim na svoji skupščini izvolili novo vodstvo. Za predsednika 11-članskega izvršilnega odbora so izvolili Mirka Hanžekoviča iz Veržeja, podpredsednik pa je postal Janko Makoter s Cvena. Na skupščini so tudi potrdili program dela za letošnje leto. V njem so začrtali nadaljnjo skrb za razmah osebnega dela, zlasti za storitvene dejavnosti: zavzemajo se za spodbudno davčno politiko, možnosti najemanja posojil pri bančnih organizacijah, razvoj obrtnih zadrug, neposredni izvoz, poslovno sodelovanje z družbenimi in zasebnimi podjetji in tako naprej. Posebne naloge pa bodo izpeljali v okviru sekcije za avtoprevozništvo, gostinstvo, frizerstvo in tekstilstvo.

Š. Sobočan

Kako je med avtobusarji?

Pomurski avtobusarji so imeli te dni dela kot le malokdaj. Vrstili so se šolski, sindikalni, upokojenski, društveni, romarski . . . izleti, poleg tega pa so vozili na rednih progah. Vsak dan se je podalo na pot okrog 80 njihovih avtobusov, dnevno pa so prepeljali blizu 20.00 potnikov. Posamezni šoferji so morali vstajati tudi ob dveh ponoči, drugi pa večinoma okrog štirih, kajti z začetnih postaj zapeljejo delavski avtobusi okrog 4.30. V poletnih mesecih, ko bodo počitnice in dopusti, pa si bodo lahko nekoliko oddahnili.

Kakšno pa je sicer stanje v podjetju? nas je zanimalo. Direktor **Ivan Hanc** ocenjuje, da dobro poslujejo, da je med zaposlenimi ugodno vzdušje in podjetniški odnos do dela. Lansko leto so končali z dokaj dobrimi rezultati, in le-ti so spodbudni tudi sedaj. Tako bodo v kratkem lahko kupili tudi avtobus visoke turistične kategorije, kakršne poznajo v razviti Evropi (s klimatskimi napravami, hladilnikom, video napravami, WC-jem idr.). Pred nedavnim pa so na avtobusni postaji v Murski Soboti odprli novo turistično poslovalnico, ki pomeni dopolnitev njihove ponudbe. Imajo tudi lastno servisno delavnico, sprejemajo in popravljajo pa tudi osebna in tovorna vozila.

Vse pa le ni tako, kot bi si želeli. Najbolj so v skrbeh zaradi tega, ker jim nekatera podjetja zaradi nelikvidnosti ne poravnavajo obveznosti za dogovorjene delavske prevoze. Na spisku plačnikov se jim torej pojavljajo dolžniki. Bojijo se tudi, da se bo nasploh zmanjšalo število prevozov za podjetja zaradi stečajev in zmanjševanje števila zaposlenih.

Še bolj se bodo torej morali prilagoditi tržišču. Cen letos niso spreminjali in jih tudi ne nameravajo, če ne bo prišlo do bistvenih sprememb na tržišču. Dajejo celo popuste za mesečne vozovnice, za študente in dijake pa so uvedli tako imenovani bus klub s 50-odstotnim popustom. Mreža medkrajevnih in primestnih prog je razpredena dokaj dobro, tako da nimajo kakšnih bistvenih pripomb, temveč le posamične, ki pa jih skušajo sproti reševati. V avtobusih ni gneče, razen ob konicah, ko se delavci vozijo v službo ali domov. Poslovni avtobus, ki so ga uvedli za Ljubljano (iz Moravskih Toplic), se ni najbolje obnesel, tako da sedaj vozi le ob ponedeljkih in petkih, z novim šolskim letom pa bodo uvedli tudi novo progo za tiste, ki morajo v nedeljo zvečer potovati v Ljubljano. Doslej so to opravljali le drugi prevozniki in dogajalo se je, da več potnikov ni moglo dobiti kart. Z rezervacijami pa so imeli sploh križe in težave.

Avtobusni promet Murska Sobota se je v skladu z zakonom o podjetjih organiziral kot enovito družbeno podjetje, ki ima dokaj soliden kapital. Razmišljajo, da bi njegovi lastniki postali tudi zaposleni.

In konkurenca?

»Ta je čedalje močnejša. Konkurirajo nam družbeni in zasebni prevozniki in ugotavljamo, da gre tudi za nelojalno konkurenco. Pri tem mislimo predvsem na zasebni sektor, ki ni toliko obremenjen z družbeno režijo in vprašanje je, kako je z obdavčitvijo njihovih prihodkov; če so sploh vsi zajeti. Vendar mi mislimo, da je naša priložnost v kakovosti storitev, torej da se bomo ponašali z zanesljivostjo, varnostjo in udobnostjo. Za to pa imamo dobre možnosti. Med drugim ugotavljamo, da naši avtobusi praktično nimajo prometnih nesreč, in naša želja je, da bi bilo tako tudi v prihodnje.«

»GEA« – d.o.o.
trgovina · organizacija proizvodnje
za veleprodaju, maloprodaju u unutrašnjem prometu i vanjsko trgovinskom prometu i organizaciju proizvodnje
42300 ČAKOVEC, T. MASARYKA 24
KOMERCIJALA: 042/818-783; 042/811-214
SKLADIŠTE: 042/843-232

Žiro račun: 31400-601-2346 SDK Čakovec

Pod najugodnejšimi pogoji in po nizkih cenah vam prodajamo kmetijsko mehanizacijo!

● PONUDBA MESECA:
- traktorji IMT 539 s kabino in s kompresorjem stanejo le 72.653 din
- enak traktor brez kompresorja le 67.595 din
- IMT 542 s kabino in kompresorjem stane le 79.995 din
- IMT 549 s kabino in kompresorjem pa le 89.450 din
- v zalogi izdelki MIO standarda iz Osijeka (motokultivatorji . . .)
- vreče za krompir, umetna gnojila, močna krmila in Olt program
- Da zemlja ne bo kisla, ji dodajte kalcijevo gnojilo. Kilogram stane le dinar in 47 par.

Vse informacije boste dobili po telefonu (042) 818-783 ali 843-232.

GEA ČAKOVEC, podjetje z vso kmetijsko mehanizacijo po najnižjih cenah!

ZNIŽANJE CEN
STAVBNEGA POHIŠTVA
do 20%
+ 10% POPUST
za plačila v gotovini
POSOJILO 1 + 4
BREZPLAČEN PREVOZ za večje nakupe
MONTAŽA, STROKOVNI NASVETI, PROSPEKTI
JELOVICA
ŠKOFJA LOKA
PREDSTAVNIŠTVO:
MURSKA SOBOTA,
Cankarjeva 25, tel. (069) 22-921
ČAKOVEC, Ive Lole Ribarja 15, tel. (042) 813 115
Delovni čas: od 7. do 15. ure,
ob sobotah od 7. do 12. ure.

Srečanje interniracev iz Šarvarja

V časopisih beremo o srečanjih interniracev, ki jih je med vojno doletela enaka usoda in si imajo pred sončnim zatonom marsikaj povedati. Tako smo si tudi mi Šarvarci zaželeli, da bi se sešli v Lendavi pri Lovcu. Res malo prepozno, a z lepimi željami, da bi se nekateri tudi po štiridesetih letih videli, se ponovno spoznali in v veseli družbi obujali spomine na našo mladost, spomine na vesele in žalostne trenutke našega življenja. Najraje se seveda spominjamo veselih dogodkov, ker smo še vedno optimisti.

Tako se nas je ob 48 obletnici odhoda v internacijo 23. junija 1990 zbralo sedemnajst interniracev. Po kosilu smo zbrali naslove živečih Šarvarcev, ki so razkropljeni širom po naši domovini. Zbrali smo 117 naslovov, ne morem pa trditi, da je ta seznam popoln. Zato smo se zmenili, da bi skrbel za naša srečanja odbor, ki so ga izbrali in potrdili navzoči. Naloga odbora naj bi bila izpopolniti seznam, se povezati z občinskim odborom ZBNOV Lendava, zbirati sporočila, priporočila in želje posameznikov, organizirati družabna srečanja po vaseh in izlete, seveda v lastni režiji. Odbor se bo moral posvetiti predvsem organiziranju srečanja ob 50 obletnici internacije, za kar bo potrebna pomoč ZB Lendava. Želimo, da bi ob našem 50. jubileju KUD Lendava pripravil kulturni program in da bi si dali skovati značke s simbolom miru. Mir je tisti, ki si ga najbolj želimo. Še naprej si želimo živeti v slogi z ljudmi vseh narodnosti. V naših srcih ni bilo in ni sovraštva do nobenega naroda. S tistimi, ki so nas dali odpeljati z naših domov, pa smo se spravili takoj po vojni in ne čutimo nobene potrebe, da bi se ponovno spravljali med seboj. Živimo v sožitju, ki je lahko vzor vsem narodom v svetu.

Interniranci iz Šarvarja, ki so bili kakorkoli seznanjeni, ustno ali prek televizije, pa se zaradi bolezni, oddaljenosti ali iz drugih razlogov niso udeležili družabnega srečanja, vabim v imenu navzočih, da se odzovejo vabilu vsaj ob 50. obletnici. Ne pozabite na nas! Pogrešali smo vas!

**V imenu odbora
Marica Antolin**

DOPOLDNE MARKETING, POPOLDNE – PROIZVODNJA

Oglašamo se v imenu številnih zasebnikov, ki se ukvarjamo z obrtno in storitveno dejavnostjo in nam je le-ta edini vir preživljanja in zaposlitve. Hkrati želimo že v uvodu zastaviti vprašanje odgovornim, kako dolgo bomo tisti obrtniki, ki od svoje celodnevne dejavnosti plačujemo vse predpisane prispevke in dajatve (skladi, zavarovanja, prometni davki na material in izdelek itd.), še IZKORIŠČANI v primerjavi s cvetočo POPOLDANSKO obrtjo. (Pri tem naj takoj pripomnimo, da s tem ne mislimo na slehernega popoldanskega obrtnika, prav gotovo pa na veliko le-teh, posebno takih, ki so v rednem delovnem razmerju na kakršnihkoli delovnih vodilnih mestih v DO).

Dejstva, ki govorijo v prid našemu razmišljanju, so znana:

— velika večina nosilcev popoldanske obrti ali njihovih ožjih družinskih članov dela dopoldne na vodilnih delovnih mestih v družbenem sektorju, kar s pridom izkoriščajo,

— v okviru svojega delovnega časa (rednega) sklepajo pogodbe za svojo popoldansko dejavnost, pri tem pa izkoriščajo svojo DO oziroma njeno infrastrukturo zveze, poslovne partnerje, prevoze, cenejše »sindikalne« nabave materiala itd.),

— kopirajo tehnologijo izdelkov v svoji firmi ali celo izkoriščajo delovna sredstva in kadre v DO, kjer delajo,

— izkoriščajo delovni čas rednega delovnega razmerja za potrebe popoldanskega dela,

— zaradi dokaj nizkih dajatev so posredno izkoriščane tudi občine, torej družba, saj ob upoštevanju prejšnjih ugodnosti dohodek popoldanskih obrtnikov ni povsem realno dokazljiv.

Pri tem opozarjamo, da tudi upravni in odgovorni organi v družbeni skupnosti pozabljajo na zakonska določila v zvezi s pogojnim dodeljevanjem za tovrstne obrtnike, kajti v pravilnikih je točno opredeljeno, v kakšnem času se mora popoldanski obrtnik opredeliti za redno obrt ali prenehanje dejavnosti. Pa še vrsta drugih določil je, ki jih odgovorni radi »spregledajo«.

Ponovno poudarjamo, da s svojim pisanjem ne mislimo na VSE popoldansko obrtništvo, kajti vemo, da so nekatere dopolnilne dejavnosti intelektualnega ali posebnega družbenega značaja, ki se drugače ne dajo organizirati. Naša razmišljanja so usmerjena predvsem na področja istovrstne ali dopolnilne dejavnosti popoldanskega obrtnika, kakršno v dopoldanskem času opravlja v svoji DO.

Menimo, da so tudi delovne organizacije, ki izdajajo soglasja k opravljanju popoldanske dejavnosti, preveč širokogrudne in da ne vidijo (ali nočejo videti) nedvomne škode za svoj dohodek, ki jim jo povzročajo njihovi delavci, ki je toliko večja, kolikor višji ti »šefi« so.

V časih, ko so vse bolj odprto in naposled tudi upravičeno pogovarjamo o tržni in tehnološko kakovostnejši obliki proizvodnje in prodaje blaga, pa tudi o demokratičnih medsebojnih odnosih v skupnosti, pričakujemo, da bodo tako odgovorni, torej upravne, inšpekcijske in finančne službe, kakor tudi informativna sredstva končno posegla tudi na raziskavo tega področja. Podatkov o trditvah, ki jih navajamo v svojem razmišljanju, je na pretek in smo jih z naše strani vselej pripravljeni posredovati, zahtevamo pa, da jih z enako odgovornostjo do nas in našega dela obravnavajo tudi tisti, ki odmerjajo dajatve nam.

Izkušnje kažejo, da je prihodnost gospodarskega razvoja naše družbe celo rešitev, kot trdijo nekateri ekonomski strokovnjaki prav v malih obratih. Le kako, ko pa tistemu, ki za svoje pošteno delo in pošten zaslužek tudi pošteno plačuje dajatve, lahko vselej konkurira nekdo, ki vleče na račun lastne iznajdljivosti in izkoriščanja družbenih nedoslednosti neupravičeno zaslužene in domala neobremenjene profite v lasten žep. Želimo, da se enkrat tudi javno in poglobljeno spregovori o tej problematiki z vsemi podatki za območje naše občine, če že ne v širšem smislu.

Obrtniki soboške občine

»Manjšina, ki je odrezana od matice je kot suha veja«

Doktor Dular, dober mesec je minil, odkar ste postali minister, odgovoren za Slovence po svetu in za narodnosti v Sloveniji. S kakšnimi pričakovanji ste prevzeli to funkcijo?

»Z velikimi pričakovanji. Seveda problematike takrat še nisem poznal oziroma sem jo samo deloma. Če vzamemo samo polovico problematike za Slovence po svetu, imamo tu zamejstvo, potem klasično zdomstvo in starejše izseljenstvo. To je samo polovica, potem sta tu še madžarska in italijanska narodnost in vsaka ima precej posebnosti. Samo spoznavanje teh različnih tipov je vzelo veliko časa, hkrati pa je bilo potrebno že nekako reševati aktualne probleme, kot je bil tudi problem lendavskega radijskega studia.«

Pred dobrim mesecem dni smo dobili Slovenci novo vlado. Član izvršnega sveta je postal tudi dr. Janez Dular. Kot minister brez listnice je pristojen za Slovence po svetu in narodnosti v Sloveniji. V kratki biografiji je zapisano, da je rojen 23. 9. 1943 v Vavti vasi pri Novem mestu. Doktoriral je iz slavistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je delal kot asistent in docent. Od lanskega novembra pa je imel status samostojnega kulturnega delavca. Ni član nobene stranke.

Rekli ste že, veliko je bilo takšnih informativnih pogovorov. Kako bi jih ocenili?

»Od mene se pričakuje zelo veliko. Tudi sam upam, da se bo položaj spremenil na boljše, vendar pa nimam iluzij, da se bo vse spremenilo čez noč, razen nekaterih reči, ki se lahko spremenijo brez večjih vlaganj. V razmerju do Slovencev po svetu je to problem dosedanje ideološko-politične pristranosti. Druge zadeve terjajo premislek, tudi glede materialne narave, in tam bo zadeva glede na naše gospodarske razmere veliko težja.«

Vemo, da doslej nismo imeli ministra, odgovornega za narodnosti. Sami ste že napovedalli, da bo naloga vlade, da ob sprejemu zakona o organizaciji državne uprave uvede tudi ministrstvo za narodnosti kot stalno inštitucijo. Kako si predstavljate njegovo delo?

»Ta zadeva je tudi v predlogu vladnega programa, ki bo v kratkem predstavljen v skupščini. Mislim, da bo sprejeta in uresničena. Kako pa bomo natančno organizirani, je še težko napovedati. Sam si predstavljam dvodelno organiziranost, eno so narodnosti v Sloveniji, drugo Slovenci po svetu. Del tega zdaj pravzaprav že imamo, to je dosedanji Urad za narodnosti, drugo polovico pa bo treba ustanoviti skoraj iz nič ali če se bomo lahko navezali če ne na osebe pa vsaj na problematiko Slovenske izseljenske matice.«

Ljudje včasih pravijo, da je v Ljubljani lahko biti kozmopolit, vse dokler ni tu kakšnih materialnih zahtev. Obšli ste narodnostno mešana območja na Madžarskem in pri nas, kaj menite, je ta kozmopolizem enak v Ljubljani kot tu, kjer narodnosti živijo?

»Tudi v Ljubljani ni lahko biti kozmopolit, saj nam recimo iz Trsta večkrat očitajo, da smo emonocentristi. Na terenu, recimo v Pomurju, ko pride človek v stik s to resničnostjo, postane vse to bolj zavezujoče. Ni mogoče govoriti v frazah, ko se postavljajo konkretna vprašanja pomoči, znanja jezika ali denarja. Potrebno je veliko razumevanja in potrpežljivosti z obeh strani.

Da se vendarle da nekaj doseči, kažejo razmere na terenu, za katere ne bom rekel, da so idealne, obupne — če jih primerjamo s Porabjem — pa tudi niso. Z dolgoletnim sistematičnim delom se je doseglo oziroma preprečilo nekaj, kar se v Porabju ni. Tam je situacija obupna, tukaj vsaj znosna.«

Predsednik vlade Lojze Peterle je na srečanju s predstavniki madžarske narodnosti rekel, da bo vlada podprla tiste programe, ki jih bo izdelala narodnostna skupnost, med njimi tudi gospodarske. Ste o tem v vladi že konkretno spregovorili?

»Tu je zadeva res občutljiva. Če primerjamo madažrsko in italijansko narodnost v Sloveniji, vidimo, da so stališča deloma različna, saj gre za različno tradicijo in meddržavne pogodbe, ki to urejajo. Pogodbe med Jugoslavijo in Italijo so pri tem konkretne, z Madažrsko pa jih nimamo.

Ta predlog je del vizije, ne pa še realnosti. Če si skušam predstavljati takšne poskuse v Prekmurju, bi ta hip težko rekel kaj konkretnega. Blizu tega je bilo odpiranje obrata v Dobrovniku. Lahko si predstavljam tudi neko, čisto improviziram, vinogradniško zadrugo Lendavske gorice. Na vsakem koraku pa je zadeva tu občutljiva, ker je to ozemlje dobesedno dvojezično in tako jezikovno mešano. To je nekaj drugega kot v primerih, ko je ozemlje kolikor toliko narodnostno strnjeno. Če je tam kak industrijski obrat, se normalno pričakuje, da bodo uporabljali jezik, ki je v tisti vasi normalen.

Seveda pa je veliko primerov, tudi gospodarskega tipa, ki bi zelo pripomogli k boljšemu razvoju madžarske manjšine, ne da bi pri tem ovirali slovensko prebivalstvo. Recimo, kakšen je lahko problem cestne povezave vzporedno z madžarsko mejo. Z reševanjem podobnim primerov bi ustregli obojim in bi bilo tako prizadevanje pozdravljeno.«

Odpiranje maloobmejnih prehodov z Madžarsko je spet postala aktualna tema pogovorov. Vemo za dolgoletna prizadevanja za prehod Martinje—Gornji Senik. Sedaj so tu prehodi v Pincah, Kobilju, nekateri govore tudi o Prosenjakovcih. Vse nas zanima, koliko so ti prehodi sploh konkretizirani?

»Tudi jaz ne vem praktično nič, dosti manj, kot bi želel vedeti. Imel pa bi kritično pripombo. Te pobude za odpiranje večjega števila maloobmejnih prehodov tudi tokrat prihajajo prek Zalske županije, medtem ko za odpiranje proti Železni županiji z madžarske strani očitno ni zanimanja. Ves čas prosimo, pritiskamo, vsaj glede Martinja, Madžari obljubljajo, prehoda pa še vedno ni. Tu vidim, če rečem dvoličnost, bo nekoliko preostro. Očitno je Madžarska zainteresirana za čimvečjo odprtost meje, ob kateri živi madžarska manjšina, medtem ko za odpiranje meje, kjer živi slovenska manjšina, ni interesa. Mi smo zainteresirani, da se meja odpira tudi proti Zalski županiji, če ne zaradi drugega iz gospodarskih razlogov in normalnega preseganja meja v Evropi, ampak se človeku [illegible] kar za malo zdi, da ga [illegible] norca.«

Glede na to, da ste rekli, da z Železno županijo nekak[illegible] stikov, bi rekla, da jih v [illegible] nekaj imamo. Če lendavska [illegible] na bolj sodeluje z Zalsko [illegible] jo, pa soboška za Železno. [illegible] kratkim, ko je bil [illegible] Sombotelu, so mu pokazali [illegible] projekt prehoda, čeprav [illegible] prav še ne vemo, kaj lahko takšen projekt sploh pomeni. [illegible] se skoraj vsi strinjamo, da bi odprtje prehoda omililo asimilacijo Porabcev, ste vi podobnega mišli?

»Ni dvoma, da bi prehod bi[illegible] stveno pomagal. Manjšina, ki je odrezana od matice, je kot suha veja, ki prej ali slej odpade, ker izgubi normalni pretok življenjskih moči, krvi, če tako hočete. Tam so bile še pred vojno normalne poroke, ženitve čez mejo, zdaj pa je vse zaprto. Matematično gledano je to stvar [illegible] dveh generacij, pa pride do popolne asimilacije. Če se [illegible] vzdržuje neka umetna [illegible] čna šola, motivacije za [illegible] venščine — ne samo na [illegible] ravni je čedalje manj, in če ni se te popkovine s prehodom, potem ni upanja.

Na Madžarskem se je v zadnjem [illegible] veliko spremenilo. Tako se [illegible] tudi politični zemljevid manjšinskih organizacij. Demokratična zveza, v kateri so bili vključeni tudi Slovenci [illegible] pada, tako da bo treba najti [illegible] organiziranost, ki bo tudi [illegible] več stikov z matico. Doslej smo [illegible] veliko govorili, da Slovenija [illegible] pozablja na porabske Slovence [illegible] zato, ker ne veš, na koga naj se obrneš[illegible]

»Težavnost tega [illegible] bila po eni strani zaradi [illegible] ne samo Porabja, tudi [illegible] vodstva, ki je bilo v Budimpešti. [illegible] želel v Porabje, si moral prej [illegible] ša, potem ti je vojak pomolil pod [illegible] še brzostrelko, kar ni bilo [illegible] bolj simpatično, tako da v takih okoliščinah nihče ni želel [illegible]. To [illegible] srečo zdaj za nami.

Demokratična zveza je [illegible] lu. Slovenci pa se kot zadnji [illegible] osamos[illegible] da se bodo politično [illegible] Vendar pa je v okviru tako [illegible] od zgodovinskih ularcev skrčene [illegible] rodnostne skupnosti zelo težko [illegible] kovati, da bo tukaj zmožno obl[illegible] neko jasno in trdno politično [illegible] ro. Če bodo ugodnejše razmere [illegible] Madžarskem, se bo to sčasoma [illegible] posrečilo.

Zelo pomembno se [illegible] se hkrati s politično organiz[illegible] odločajo tudi za prenos Ljudskega [illegible] sta v Monošter. Tako bi [illegible] bolj aktualen in bliže ljudem, [illegible] zelo pomembno.«

Najbrž bi tu lahko dodali, da bi [illegible] potrebno še marsikaj storiti, da [illegible] prehod ne bo rešil vseh problemov, [illegible] ko pa pomaga, tako pri novih [illegible] mestih, pri obiskih [illegible] kov in nasploh pri stikih ljudi [illegible] strani meje.

»To dnevno gibanje bi bilo [illegible] pudkrepljeno z gospodarskim [illegible] vanjem. Ljudje bi lahko [illegible] lo iz Slovenije na Madžarsko, [illegible] obratno, tako da bi se slovenski [illegible] ohranjal tudi na delovnem mestu [illegible] ne le v družinskem krogu, [illegible] da se tudi tam več ne ohrani [illegible] mejni prehod odprt in zagotov[illegible] spodarski razvoj, bo imela [illegible] šola kak smisel, drugače [illegible] nima.«

Govorili smo o problemih [illegible] ske narodnosti v Sloveniji in porabske [illegible] Slovencev na Madžarskem. Dol[illegible] pa se moramo tudi [illegible] Pri tem mislim na Slovence, ki [illegible] Radgonskem kotu na avstrijskem [illegible] jerskem. Ste z njimi že navezali [illegible] stike?

Osebnih stikov mi še [illegible] vezati, posredno pa jih [illegible] čem. Samo ni se mi še posr[illegible] si segli v roke. Pritožujemo [illegible] ložajem Slovencev na Koroškem, [illegible] kar se dogaja na Štajerskem, [illegible] sto ignoriranje 7. člena, [illegible] vedanje Avstrije, [illegible] nušati v nedogled. [illegible] dežela Štajerska [illegible] manja za tesnejše sodelovanje [illegible] venijo, kar nekako ljubosumno [illegible] Koroško, češ da sodelujemo [illegible] njimi, Štajersko pa zanemarjamo [illegible] veda smo tudi mi za tesnejše [illegible] di s Štajersko vendar bomo [illegible] stavili tudi to vprašanje. [illegible] imeli ne vem kako prisotn[illegible] darskih vezi, hkrati pa se [illegible] gono vozili in se dalili [illegible] kdo tam živi in kako [illegible]

Odmev na članek: VELIKO HRUPA ZA NIČ

V zgoraj navedenem članku, ki je izšel v Vestniku dne 21. 6. 1990, je avtor novinar Milan Jerše zapisal, da je po preverjanju ugotovil, da je bila tov. Irena Nemeš, vodja referata za premoženjskopravne zadeve pri SO Murska Sobota, sprejeta v službo na zavarovalnici že lanskega decembra.

Ne vem sicer, ali ja avtor to trditev preverjal ali je zavestno zapisal napačno informacijo, vendar moram pojasniti, da ta trditev ni točna.

Razpis za delovno mesto cenilec in likvidator škod iz odgovornosti zavarovanj, na katero je bila sprejeta tov. Irena Nemeš, je bil objavljen v 50. številki Vestnika dne 21. 12. 1989. Rok prijave je bil 8 dni, to je do 29. 12. 1989 in že ta datum zgovorno priča, da izbira med kandidati praktično ni bila mogoča v mesecu decembru.

Izbor med prijavljenimi kandidati je bil opravljen na seji odbora za medsebojna delovna razmerja in kadrovska vprašanja pri delovni skupnosti Zavarovalne skupnosti Triglav meseca februarja 1990, točneje po 21. februarju, saj so tega dne bili razgovori s kandidati za navedeno delovno mesto. Obvestilo o sprejemu tov. Irene Nemeš na razpisano delovno mesto pa je bilo z Zavarovalne skupnosti Triglav odposlano dne 1. 3. 1990.

Mogoče bo kdo menil, da z datumi in časovnim zaporedjem iščem dlako v jajcu, vendar je, kot vemo, resničnost obveščanja zaenkrat eno od temeljnih načel javnega obveščanja pri nas.

Marjetica Škerget-Logar

Prejšnji ZSMS najvišje priznanje!

Predlagamo, da se dodeli najvišje republiško priznanje prejšnji ZSMS (Zvezi socialistične mladine Slovenije) za izjemen prispevek k demokratizaciji slovenske države za obdobje med kongresom v Krškem in Portorožu (1986—1990).

Krški kongres je bil prelomnica v delovanju ZSMS, saj se je z velikimi koraki lotila demokratizacije in liberalizacije na vseh področjih. ZSMS je bila edina, ki je spodbujala nastanek novih gibanj, zvez in kasneje strank, ter tako opravila izjemno pionirsko delo, katerega rezultati so vidni danes.

Prehitro pozabljamo na trdo delo ter zasluge in uspehe tiste ZSMS in kar je še hujše dosti njihovih zaslug si lastijo drugi.

Predsedstvo ljutomerskega Demosa meni, da je njihovo delo vredno najvišjega republiškega priznanja in prosi komisijo, da ta predlog najhitreje obravnava.

DEMOS LJUTOMER (Blaž Zanjkovič za SKD, Gorazd Klemenčič za Zelene, Milan Rus za SDZ in Roman Caf za ZSMS-LS)

ljubljanska banka

Ljubljanska banka
Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

razpisuje

JAVNO DRAŽBO

za prodajo rabljenega osnovnega sredstva

Avtomobil RENAULT-FURGON tip T 533 D, letnik izdelave 1982, prevoženih 204.000 km, izklicna cena 65.816,00 din.

V izklicni ceni ni zajet prometni davek, katerega plača kupec. Osnovno sredstvo je naprodaj po klavzuli VIDENO — KUPLJENO. Po prevzemu ne sprejemamo nobenih reklamacij. Pred pričetkom dražbe morajo interesenti plačati 10 % varščino.

Javna dražba bo v torek 10. julija 1990 ob 11. uri na dvorišču LB Pomurske banke d. d., M. Sobota.

Ogled osnovnega sredstva bo od 9. ure dalje.

ROKOMETNI KLUB POMURKA BAKOVCI
prireja

TRADICIONALNO TOMBOLO

Glavne nagrade:

— osebni avtomobil R 5 Campus
— osebni avtomobil Jugo 45 Koral
— predsetvenik
— barvni televizor
— videorekorder in še mnogo drugih dobitkov v skupni vrednosti 350.000,00 din

V nedeljo, 15. julija, ob 14. uri v Športno-rekreacijskem centru v Bakovcih
Ob dobri hrani in pijači bo veselo pozno v noč!
Predprodaja kart pred Šopingom v M. Soboti in pri poverjenikih društva.

POD SVOBODNIM SONCEM nič novega

Že nekoč so o tem, kar pišemo in o čemer razmišljamo, naši prekmurski časniki doma in v tujini pisali, kot:

»Politični voditelje v motnoj vodi hodijo, država je v močvar [illegible] i den od dneva se globše pogrozi v njega; nišče ne misli na pogubelnost, nišče ne išče poti, štere bi vöpelale s toga močvara.«

(Murska Straža, 1921)

»Ali či ščemo prav živeti tü med drugimi narodami, či ščemo naše poštenje obdržati med tühincami, te mi pa vkupdržeči narod moremo biti, v šterom vsaka kotriga lübi ino poštüje toga drügoga, ino je gotova tü pomoč biti, gda od njega pomoč prosijo.«

(Slobodna Rejč, 1921)

»V Kraljestvu Srbov, Hrvatov i Slovencov se največ guči od ustave, od [illegible] i od položaja vadlüvanja v državi. Srbi na tom delajo, naj z Jugoslavije Velko Srbijo napravijo, Hrvati i Slovenci so pa proti tomi, ki edno föderalistično državo majo pred očami. Srbi dobro znano svojo politiko podložiti ...«

(Domovina, 1921)

»Resen človek bi se smejati mogo, gda od te demokracije čüje, či bi [illegible] teliko ne žalostno bilo. Ta pri nas poračana demokracija je [illegible] strelanje demokracije ...«

(Domovina, 1921)

»Amerikanski velki követ v Belgradi glasi, ka so jugoslavi (vse bole v velkoj zgübi). To je pa zato, ar v Jugoslaviji trikrat teliko čestnikov jeste, kelko bi ji trbelo, te čestnicke so nej dobri šafarje, nego takši, šteri samo za svoje žebke gledajo. Zato tudi ar nerednost i nemirovnost kraljüje v celom orsagi i velki tao lüstva je nej s svoje vole vkupzvezani z Jugoslavijov, nji samo soldačka oblast drži vküper, ta pa dosta košta.«

(Amerikanski Slovencov glas, 1921)

»Koma nas pelajo tej časi? Človek, ki si malo samo naj premisli, koma v tom teškom časi nas peljajo te moge veselice, plesi, pijančüvanja, nas more pri tom mišljenji groza obiti, ar od kec zhajajo penezi na to? Jeli, za domače potrebčine pa ednoga dinara nega ... Narod, zbüdi se iz groznoga sna i začni malo bole natenci prerazmiti tvoje vsakdenešnje teško življenje!«

(Novine 1932)

Odbral F. Kuzmič

ODPRTJE RAZSTAVE

SANDIJA ČERVEKA

Mladi akademski slikar iz Murske Sobote, Sandi Červek, že [illegible] samostojno razstavlja, tokrat v domačem kraju, v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec. Otvoritev je bila minuli petek, Červekove slike in risbe pa so na ogled do 22. julija.

Umetnostna zgodovinarka Meta Gabršek-Prosenc, ki je spregovorila ob otvoritvi razstave, je med drugim zapisala: »Med mladimi slovenskimi slikarji, ki dograjujejo in izpopolnjujejo epistomologijo in izpovedni abstraktnega slikarstva, je morda ravno Sandi Červek tisti, ki ne postavlja posameznih izumov, temveč počasi izgrajuje svojo lastno abstraktno sliko.«

bop
foto: N. Juhnov

V KOLOŠEVEM OBJEKTIVU

SINAGOGA V RUŠEVINAH — Bila je nekoč sinagoga, smo zapisali še ne tako davno od tega, kar objavljamo serijo fotografij Jožeta Kološe-Kološa: Sobota moje mladosti. Mojster fotografije jo je posnel, preden so židovsko cerkev porušili, obenem pa v objektiv ujel tudi rušenje sakralnega spomenika v Murski Soboti, in tako za vse čase dokumentiral nekulturno, civiliziranega človeka nevredno dejanje, kot opomin.

Veliko težje kot graditi je namreč rušiti in zato pomislekov ob kakršnih koli nasilnih posegih ne bi smelo biti dovolj. Sinagoge v Murski Soboti namreč ne pogrešajo le židje, ampak vsi, ki se spominjajo židovske cerkve in se zavedajo praznine, ki je nastala in je v ljudeh, ki so naročili njeno rušitev. V časih, v katerih delamo spravo s preteklostjo, bi bilo prav, da razčistimo tudi z vprašanjem rušitve sinagoge in se trudimo za ohranitev tovrstnih spomenikov.

B. Bavčar

BELTINCI

DVAJSETA »PESEM IN PLES DRUŽITA NARODE«

Izjemna jubilejna folklorna prireditev v Beltincih ob koncu julija bo povezana z najuglednejšo slovensko folklorno retrospektivo — s Prazničnimi dnevi slovenske folklore. Nastopilo bo 11 folklornih skupin iz 5 držav, domala vse pa nosijo priznanje kakovosti. Izdana bo jubilejna brošura, prireditelji pa pripravljajo vrsto zanimivih prikazov s področja ljudske zapuščine.

Beltinski festival je dolga leta prizorišče, kjer se srečujejo slovenske skupine iz zamejstva z matičnim narodom. Koroški Slovenci — posebno temperamentni Selani — so tu domala stalni in vselej toplo sprejeti gostje. Tudi letos ne bodo manjkali.

V četrtek, 26. julija, bo prva prireditev letošnjega foklornega festivala. V beltinski knjižnici bo odprta razstava na temo Raziskovanje ljudske noše v najožji okolici Beltinec, ki jo bo odprla priznana slovenska etnologinja dr. Marija Makarovičeva, avtorica teh raziskav. Tega dne bo na osrednjem prireditvenem prostoru v parku pravcata modna revija te noše, popestrena z nastopi pevskih in instrumentalnih ljudskih skupin, med njimi skupine pevcev iz Dobrepolja, ki so poleg AFS France Marolt iz Ljubljane in FS Beltinci edini v Sloveniji nosilci Evropske nagrade za ljudsko umetnost (malega kulturnega Nobela, kot jo popularno imenujejo v folklornih krogih).

Naslednji dan bosta v Beltincih »debitirali« skupini Li Cumpari Ragunisi s Sicilije (Italija) in Rožnov iz ČSFR. Večer bo izjemno doživetje dveh povsem različnih folklornih kultur.

V soboto, 28. julija, bo celovečerni nastop AFS France Marolt iz Ljubljane. O njihovem programu, ki bo letos že tretjič predstavljen beltinskemu občinstvu, je mogoče govoriti le z najvišjimi ocenami, saj uživajo maroltovci ugled po vsem svetu in nosijo številna domača in mednarodna priznanja za svoje skoraj 40-letno prizadevanje za ohranitev slovenskega in jugoslovanskega folklornega bogastva.

Po tradiciji bodo na predvečer glavne festivalske prireditve letos nastopale skupine iz ČSFR, Italije, Madžarske ter zamejski skupini iz Porabja in avstrijske Koroške tudi v naših turističnih središčih, v Radencih, Moravskih Toplicah in Banovcih; ti nastopi sodijo v dolgoletno sodelovanje beltinskih kulturnikov z našimi zdravilišči, ki tudi sicer zelo intenzivno poteka vse turistično leto.

V nedeljo se bodo vključile v folklorni »finale« tudi slovenske skupine, ki bodo nekako pokrile slovensko folklorno retrospektivo: Kres iz Novega mesta, Vinokras iz Sežane, DPD Svoboda iz Lovrenca na Pohorju in skupina iz gorenjske cone, ne bo pa šlo brez domačega prispevka Beltinčanov. Uverturo v popoldansko slavje bo zaigrala že okoli 13. ure pihalna godba iz Ljubljane (Bežigrad) s priložnostnim koncertom, nato bo pisana povorka nastopajočih z dvorišča šole proti parku, kjer ne bo manjkalo ljudskih obrtnikov, zanimivih skupin in posameznikov s »programi«, ki so v okviru te prireditve vsako leto, ko se tukaj srečuje vesoljna folklorna srenja ob prazničnih dnevih žetve.

Glede na to, da bo istega dne tudi druge vrste ljudski običaj v Beltincih — nova maša domačina Petra Štumpfa — pričakujejo na tisoče obiskovalcev, kar je seveda stvar zase, saj bo treba kraj primerno urediti, poskrbeti za prometno varnost in parkirni prostor, pa tudi za lačne želodce in žejna grla. Vsi, ki sodelujejo v pripravah na te dneve, so se lotili dela zelo odgovorno z enotnim ciljem: da bi sleherni obiskovalec ene ali druge prireditve, ki so ju časovno primerno uskladili, odnesel iz Beltinec kolikor mogoče dober vtis.

Zgodovina festivalskih prireditev v Beltincih in tudi podatki o prireditelju — kudu Beltinci, ki slavi letos enak jubilej — bodo predstavljeni v prikupni knjižni ediciji, ki jo pripravljajo te dni. V Beltincih bo torej tudi letos praznično in folklorno domače.

—MZ—

TUDI LETOS DNEVI DOMAČEGA FILMA V POMURJU

Pomurski kinematografi so na zadnji seji ustanovili koordinacijski odbor, ki ga vodi Tomaž KUHAR, vodja kina Park v Murski Soboti. Dosedaj so se preostali kinematografi vključevali v programski svet kina v Murski Soboti, delegati pa so menili, da ta organ ni ustrezen za skupne akcije na področju kinematografije v Pomurju. Programski svet kina naj še naprej vodi programsko politiko v svojem okolju in daje soglasje k dogovorom s tega področja.

Sicer pa je bilo največ govora o letošnji prireditvi DNEVI DOMAČEGA FILMA V POMURJU, ki naj bi potekala v pomurskih kinematografih od 18. novembra dalje. Koliko dni bo trajala prireditev, je odvisno od števila filmov, ki bodo izbrani na letošnjem Festivalu jugoslovanskega igranega filma v Pulju, ki bo letos že v času od 30. 6. do 7. 7. Festival je namreč postavljen na začetek julija, da bi z njim začeli glavno turistično sezono. Kakšna bo letošnja filmska bera, še ni znano, saj o tem javnosti še ni bilo ničesar sporočeno.

Predstavniki pomurskih kinematografov pa so precej pozornosti posvetili tudi novi spremembi zakona o avtorki pravici (Ur. list SFRJ 21/90), s katerim naj bi se precej spremenilo na področju videotekarstva. S strani distribucijskih hiš je obljubljeno, da bodo te dni občinske inšpekcijske službe prejele njihove sezname filmov, ki jih videoteke ne bodo smele izposojati, dokler bo trajala prepoved. Tako je tudi v svetu. Pa tudi sicer si bodo videotekarji morali priskrbeti pogodbe od naših uvoznikov ali proizvajalcev videokaset in od vsake kasete odvajati avtorski honorar. Vsako sposojanje kaset brez pogodb bo nelegalno in naloga inšpekcijskih služb bo, da tako početje preprečijo.

Na slab obisk v kinematografih je v mnogočem vplivalo videopiratstvo na našem tržišču. Sedaj, ko prihajajo v naše kinematografe najnovejši filmi istočasno kot drugod v Evropi, je nujno, da se te zadeve uredijo. Za to so zainteresirani še zlasti kinematografi, ki imajo vso pravico opozarjati inšpekcijske službe na kršenje zakonitosti v videotekah.

Kakšna kakovost kaset pa je v naših videotekah, se lahko prepričajo odjemalci sami. Še nobena tako dobro posneta kaseta in njen ogled na malem ekranu ne moreta nadomestiti projekcije na velikem platnu. Dejstvo pa je, da so naše dvorane prevelike, zato se v svetu uveljavljajo manjše dvorane, pa tudi občinstvo se ponovno vrača v kinematografe.

V radgonski občini so začasno že ustavili projekcije v zunanjih kinematografih.

Sicer pa upamo, da bo najhujša kriza kmalu mimo.

Kost in možgani

Izpraznjeno srce je trdo,
toda prav zato je mehak kamen.
Tako sestoji vse:
kosti in možgani

kulturni koledar

razstave

Murska Sobota — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je odprta razstava slik akademskega slikarja Sandija Červeka. Razstava bo odprta do 22. julija letos.

Ljutomer — V galeriji Ante Trstenjak je odprta samostojna razstava reliefov in plastik Milana Ivška. Razstava bo odprta do 14. julija.

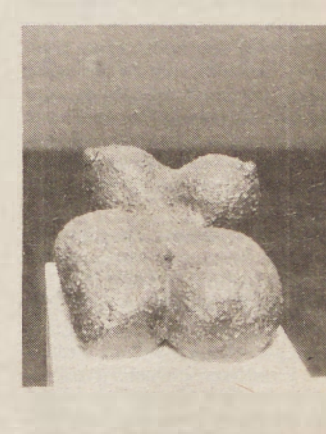

Lendava — V muzejskih prostorih lendavskega gradu je pod novo streho na ogled bronastodobna naselbina OLORIS iz D. Lakoša, v galerijskih prostorih pa stalna likovna razstava zgodovina Lendave v slikah akademskega slikarja Zoltana Gaborja.

Murska Sobota — Pokrajinski muzej v M. Soboti vabi k ogledu stalnih muzejskih zbirk. Zanimive zbirke si lahko ogledate vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 10. do 12. ure. V ponedeljek je muzej zaprt. Najavljene skupine sprejema muzej tudi zunaj navedenega časa. Strokovno vodstvo je zagotovljeno.

knjige

Uspešnice tega tedna v knjigarni Dobra knjiga: Ciril Žebot — Neminljiva Slovenija, Magellan Ljubljana, Günter Grass — Podganka, Založba Obzorja, Filip Radulovič — Ljubezni Josipa Broza, Magnolija Ljubljana.

Predstavil se je mlad pesnik

Lajos Bence, pomurski madžarski pesnik, se je pred nekaj meseci predstavil z novo pesniško zbirko: Létlelet (Izvid obstajanja). Ta zbirka je bila na svojevrsten način predstavljena prejšnji petek v Pokrajinski in Študijski knjižnici v Murski Soboti.

Endre Gönter, likovni umetnik, je izvirno pripravil balkon knjižnice, kjer se je odlomek pesmi nadaljeval na preprogi iz belega papirja in na več mestih smo lahko prebrali naslov pesniške zbirke. Na mizici sta goreli sveči, človek je, prevzet z neko toplino v srcu, stopil v ta prostor. Pa se jih je nabralo kar precej, ne samo Madžarov, tudi Slovencev. Jože Vugrinec, vodja knjižnice, je v slovenskem jeziku predstavil Bencejevo prozo, nato je Feri Lainšček v slovenskem, Sandor Szunyogh pa v madžarskem jeziku spregovoril o pesniku.

Ko je Laszló Bartók, umetnik iz Sombotela, v madžarskem jeziku prebral nekaj pesmi iz pesniške zbirke, so vsi čutili vsebino, to, kako pesnik občuti današnjo človeško stisko, a kljub temu verjame v napredek, saj brez tega ne bi bilo vredno živeti. Bil je čudovit večer. Čudovit, ker so se prepletla čustva navzočih, ne glede na njihov materni jezik.

URA TEČE DNEVE . . .

Nova stolpna ura na Gornji Bistrici

Gornja Bistrica, vas z blizu 250 hišnimi številkami, se razteza vzdolž Mure, spokojno tekoče tretje največje slovenske reke, ki pa se je že večkrat razbesnela in povzročila vaščanom nemalo škode. Te vasi se živo spominjam izpred dobrih trideset let. Takrat so bile hiše preprostejše in revnejše. Danes se ponaša ta prekmurska vas s številnimi lepimi hišami. Nekatere se dvigajo tudi v nadstropje. Skrbni in varčni vaščani so v zadnjih desetletjih mnogo postorili za napredek svoje vasi. Elektrika, vaški vodovod, gasilski dom, gasilski hidranti, asfaltirane ceste, telefon, šola (skupno s Srednjo in Dolnjo Bistrico), samopostrežna trgovina, mrliška vežica je samo nekaj koristnih pridobitev. Ker ni bilo dovolj možnosti za zaslužek doma, so mnogi odrinili v Avstrijo, Nemčijo in še dalje po svetu, da si izboljšajo življenje.

Še pred dvema desetletjema Gornja Bistrica ni imela sakralnega prostora. V letih 1968 do 1972 so si vaščani zgradili lepo cerkev po načrtih višjega gradbenega tehnika Jožeta Požauka. Gradbeno parcelo je odstopila družina Copotovih. Znatna denarna sredstva je zbrala sedaj že pokojna Gizela Hozian, znana narodnostna, kulturna in socialna delavka med ameriškimi Slovenci. Tudi vaščani doma so vložili mnogo truda in sredstev za to svojo cerkev. Cerkveni stolp so opremili že takoj ob dograditvi s tremi zvonovi, letos pa so ga okrasili še z novo stolpno uro. Ob Antonovem proščenju, v nedeljo 17. junija, je bil urni mehanizem razstavljen v cerkvi in tudi blagoslovljen.

Razume se, da je ura v prvi vrsti priprava, ki meri in kaže čas. Gotovo pa je stolpna ura tudi lep okras za cerkev in njeno okolico. Za verujoče pa ima še tretjo razsežnost: spominja nas minljivosti našega življenja. To naj bi tudi poudaril napis, ki je bil ob uri, ko je bila razstavljena v cerkvi. Glasil se je: »Ura teče dneve, leta — življenje z Bogom srečo nam obeta«. Tudi bistriška ura bo v naslednjih desetletjih merila ure, dneve in leta. Udarci njenega kladiva ob zvon nas bodo opominjali na našo minljivost in spodbujali, da življenju odmerjeni čas koristno uporabimo. Na uri bo med drugim napis v latinskem jeziku: »Omnis

Stolpna ura na cerkvi v Gornji Bistrici. Foto: J. G.

hora vulnerat — ultima occidit« (Vsaka ura rani — zadnja smrtno rani).

Gornjebistriško stolpno uro je izdelal s pomočjo kooperantov Mulca in drugih znani urarski mojster Ivan Marič iz Beltinec. Prav urarju Mariču gre priznanje in zahvala, da ima marsikatera cerkev v naši domovini obnovljeno ali celo novo stolpno uro. V širši domovini je Marič obnavljal tudi javne ure na posvetnih zgradbah, na primer na kulah. Mirno smem trditi, da bi mnogo stolpnih ur »počivalo«, če se zanje ne bi zavzel ta z idealizmom nadahnjeni urar. Dneve in tedne je preživel v vrtoglavih višinah in vračal »življenje« zapletenim urnim mehanizmom. Vrh tega mu nikoli ni šlo zgolj za zaslužek, ampak v prvi vrsti služenju skupnosti in ne nazadnje lepšanju zunanjega videza mest in vasi. Zato menim, da bi ta mož za svoj mojstrsko opravljeni življenjski opus zaslužil javno priznanje tako s cerkvene kot posvetne strani.

Škoda, da Marič nima naslednika v svoji stroki. Kdo bo čez nekaj let, ko bo ta mojster za vedno odložil urarsko orodje, popravljal in obnavljal naše stolpne ure? Kajti tudi danes nove stolpne ure bodo prej ali slej potrebovale urarske servisne storitve. Tudi gornjebistriška!

Franc Tement

Mehanizem ure so razstavili v cerkvi.

V turizem z jezikom, ki ga ima rada

PORTRET IZ PORABJA

V življenju je kar nekaj prelomnic, ki ostanejo za vedno usidrane v človeškem srcu. Prav gotovo je za mnoge to tudi tisti trenutek, ko se osmošolci poslovijo od svojih učiteljev, sošolcev in šole, v kateri so osem let dan za dnem drgnili šolske klopi. Tudi v teh dneh smo dobili veliko štirinajstletnikov, ki so se tako poslovili. Med njimi je tudi Ester Šulič.

Ko sem se pred kakšnim letom napotila na Gornji Senik, da povprašam, kako kaj učenci preživljajo zaslužene počitnice, so mi svetovali, naj poiščem Ester.

Našla sem jo v kulturnem domu, kjer so si mladi ogledovali film.

Pa ni bila nič kaj preveč navdušena nad mojim predlogom, da pove v mikrofon nekaj stavkov, a ne zato, ker ne bi znala kaj povedati, dejala je samo: »A že spet jaz?« Potem sva vendarle speljali pogovor, pa tudi po tem je Ester še večkrat spregovorila z novinarji, ki smo prihajali iz Slovenije. In da smo jo »določili« za govorjenje, je bilo več vzrokov. Dekle je ena redkih šolarjev v Porabju, ki obvlada tako narečje kot knjižno slovenščino, poleg tega pa potrjuje tudi tisto znano o ljudeh, ki so brez dlake na jeziku.

»Ja, vesela sem in hkrati tudi žalostna. Vesela sem zato, ker se je šolsko leto končalo, žalostna pa, ker zapuščam domačo osemletko,« mi je odvrnila, ko sem jo povpraševala po občutkih, ki jih ima ob koncu šolskega leta. Obe-

Tudi Ester Šulič je ena od tistih, ki so v teh dneh končali osemletko. Poslej bo hodila na monoštrsko gimnazijo, pozneje pa bi rada delala v turizmu in pri tem čimveč uporabljala svoj materni jezik, slovenščino, ki jo ima zelo rada.

nem pa je tudi malo razočarana, ker ni uspela na sprejemnih izpitih. Želela je nadaljevati šolanje na srednji šoli, ki je v Sombotelu in izobražuje bodoče turistične delavce, a ni bila sprejeta. »Marca sem potem šla na sprejemni izpit na monoštrsko gimnazijo, kjer sem bila sprejeta. Prej sem si nekako najmanj želela na to šolo, toda kaj morem,« zmigne z rameni.

Pokramljali sva malo še o ... in učenju slovenskega jezika. Mnogi si sploh ne predstavljajo, kakšna je dvojezičnost na ... skih osemletkah. »Samo zgodovina in petje potekata ... čno, poleg tega pa slišimo ... vensko besedo še pri slovenskem jeziku, potem pa se neha,« pravi Ester. Sama kljub temu nima te... žav s slovenščino. »Pred ... dom v vrtec sploh nisem zna... madžarsko, saj se pri nas doma govori slovensko, v narečju. V šoli pa sem nato spoznala ... knjižno slovenščino.«

Seveda mnogim v Porabju ne gre tako lahko, saj je slovensko besedo v nekaterih družinah ... redko slišati. Poleg tega je le ... lo takšnih priložnosti, v ka... bi ljudje lahko govorili svojo ... terinščino. »Meni so dosti po... gali različni obiski v Sloveniji, pa tudi sodelovanje v lutkovni ... pini.«

Že nekaj let so mladi gornjeseniški lutkarji najboljša porabska skupina, ki dobiva pohvale ... za jezikovno znanje ... stop. »Največkrat smo vadili ... petkih, pred nastopi tudi ... dan. Veliko sta nam ... Dragica Zonik in Jožica Ros, ... ko pri izdelavi in obliko... lutk kot pri jeziku.«

Ester se rada spominja ... pov v Sloveniji. Letos so n... li v ljubljanskem Cankarjevem domu, pa tudi na srečanju ... karjev v Celju. »Tam mi je ... tudi najbolj všeč, tako lepo ... rana kot občinstvo, ki nas je ... plo sprejelo.«

In tako je beseda nanesla ... na druge pomembne in manj pomembne reči, pa tudi na ... nost. Tudi kot srednješolka ... Ester želi še nekaj časa na... z lutkovno skupino, poleg ... pa bi seveda rada uspešno kon... čala šolanje. »Učila se bom ... venski in nemški jezik, saj bi ... rada turistična vodnica ... podobnega. Rada bi uporablja... ta svoj materni jezik, ki ga ... zelo rada.«

Silva ...

Ali politiki delajo?

GLOSA

Zadnjič sem se z znancem pogovarjal o tem, kaj delajo politiki. Prepričeval me je, da nič ne delajo in trditev podkrepil takole: »Ali si že kjerkoli prebral, da je ta in ta politik naredil to in to? Vselej slišimo lahko samo to, da je ta in ta rekel to, izjavil ono, podkrepil drugo, izrazil tretje . . .« Tu sem mu seveda moral dati prav! Hotel sem mu sicer ugovarjati, da so politiki svojčas pogosto vzidavali temeljne kamne, a sem se raje ugriznil v jezik, ker so večini teh temeljnih kamnov sledile porazne naložbe.

Po premisleku sem ga vendarle potolkel v njegovem poenostavljanju zadev širšega družbenega pomena. Takole sem mu dejal: »Glede na naš gospodarski položaj bi bilo razumno pričakovati, da je npr. predsednik zveznega izvršnega sveta gospodarstvenik. A ko vidimo, kako se pri nas vsaka čisto gospodarska zadeva politizira, ni drugega, kot da priznamo, da je tudi predsednik zvezne vlade politik. V tem primeru pa ni mogoče trditi, da politiki nič ne delajo. Ukrepi zvezne vlade lepo kažejo, kako veliko delajo tudi politiki. To, kar delajo, je resda sama škoda, vendar delajo!?«

Nato pa me je znanec popolnoma »razorožil« na lastnem terenu in mi zabelil, da če to štejem za delo, potem kar rad prizna, da vsi politiki veliko delajo. Sedaj mi torej preostane samo dvoje: Da naju z znancem tožijo zaradi klevet in naju dajo zapreti ali pa se tolažeče potrkajo po prsih in si razdelijo medalje dela. Ne eno ne drugo ne bo nič novega!

Milan Jerše

30 let ribiške družine Lendava

Ribič mora skrbeti za okolje

Ribiška družina Lendava je bila ustanovljena pred 30 leti in od takrat uspešno deluje. V teh letih je dosegla veliko uspehov, pa tudi težav ni manjkalo. Med uspehe lahko uvrstimo rast članstva in vlaganje v vodotoke ker skrb za ribji zarod, med težave pa nenehno zastrupljanje ribjega zaroda, še posebej v potoku Ledava.

Mladi ribiči ribiške družine Lendava bodo poskrbeli, da se bo naravno okolje še bolj varovalo. Ribiških veščin pa se učijo na tekmovanjih, ki jih pripravlja društvo. JD

Ko je dala občina Lendava leta 1962 v upravljanje ribiški okoliš, so se ribiči zavezali, da bodo skrbeli za ohranitev okolja. Ribičev je v občini kakih 700, med njimi pa tudi precej mladih. Vode ribiškega okoliša so naseljene z vsemi vrstami rib iz družine belih somov, somičev, ščuk in drugih. Še pred leti je bilo najti v naših vodah donavskega piškurja, žal pa so nekatere vrste, zlasti rakov in rakcev izginile. Človek s svojim posegom v naravo, regulacijami in drugim vpliva na stanje voda in s tem tudi na ribji zarod. V zadnjih desetih letih je bilo v potoku Ledava več zastrupitev, za katere se krivci nikoli niso našli. Upati je, da bo odslej znano tudi ime onesnaževalca voda, ki naj bi poravnal škodo. V lendavskem ribiškem okolišu je kakih 176 hektarov koristnih ribolovnih površin. V vode je bilo vloženih veliko ribjih mladic, še zlasti v nekatere gramoznice in jezera. Ribiče močno moti čedalje večja uporaba zaščitnih sredstev. Žal postaja tudi potok Črnec, v katerem je nekoč živela postrv, vedno bolj umazan. Ribiči so se že pred časom zavzeli za to, da bi občinska skupščina sprejela odlok o zaščiti potoka Črnca, saj so ob njem tudi vsa pomembna črpališča za pitno vodo. Ob 30-letnici bodo ribiči še bolj povzdignili glas, da bi zaščitili vode, ki jih še imamo, in naravo, ki jih obdaja. Upati je, da se bodo ljudje zavedli, da si z uničevanjem narave jemljejo tisto, kar v življenju najbolj potrebujejo — zrak in čisto vodo. Tudi v prihodnje bodo skrbeli za vzgojo mladih ribičev, ki naj bi nadaljevali delo starejših, predvsem pa se še bolj odločno zavzeli za zaščito narave, predvsem voda.

Jani D.

Na gornjeradgonski avtobusni postaji za lokalni promet morajo potniki stoje čakati na avtobus. Vsak pogreša kakšno klop, na kateri bi lahko sede mnogo lažje počakal na odhod avtobusa. Tisti, ki naj bi poskrbeli za klopi, se očitno nikoli ne vozijo z lokalnimi avtobusi. LiK

Iščejo pravico za svoje delo na zemlji

Kje naj iščem svojo pravico, celo življenje sem se ubijala na zemlji, sedaj pa zame ni nobene pravice, je pravila žena, ki so ji ... moči. Spoznava, da ji nihče ne priznava njenega dela, ... krivica, ki je naša družba ne priznava. Delala je na kmetiji, kjer gospodar je bil do smrti njen tast, sedaj pa, ko se je postarala, ostala sama, nemočna, da bi jo obrnila kot pred leti, zato ji ... vrača več, da bi lahko dobro in na stare dni mirno živela.

Nizali bi lahko pripovedi naših ljudi z zemlje, predvsem ... njega Goriškega, ki imajo skupno jedro, vse so dali zemlji, ... so jim leta in siromaštvo. Nekateri se počutijo kot Cankarjev hlapec Jernej, čeprav so morda bili gospodarji svoje zemlje, a so z ... žili tudi družbi, ki jim sedaj dela na zemlji ne priznava, ... da je bila politika, ki je siromašila kmeta, ga izrabljala, ... zave v gospodarstvu.

Na primer v soboški občini je od vseh upravičencev ... denarnih pomoči 147 ali polovica vseh kmečkih ljudi, 59 jih ... pomoč kot edini vir preživljanja, 91 pa kot dopolnilni. ... kmetje prejemajo starostno kmečko pokojnino, ki se ... višanju pokojnin, a če sta ostarela mož in žena, ... eden in njena višina je nižja od vrednosti, ki je določena ... ni življenjski strošek. Pet ostarelih kmetov zato prejema ... denarno pomoč. Prejemniki te pokojnine tudi nimajo pravice ... datka za tujo nego in pomoč zaradi bolezni, kot to pripada ... gim upokojencem zaradi bolezni.

Otroci so odšli, ostarelim je ostala zemlja, in ne zaradi ... ga dela, ampak na osnovi zemlje Zakon o preživninskem ... kmetov navaja, da bi kmetom, ki imajo manj kot dva hektarja ... lje, uredili preživninsko varstvo, kar pomeni, da bi občina ... zemljo (odkupila), v zameno pa bi ostareli dobili preživnino ... Toda za goričko zemljo ni velikega »družbenega interesa« in ... kaj primeirh so lahko naredili kupčijo, 59 starejših kmetov ... ma družbeno denarno pomoč, pa svoje zemlje ne more dati v ... za pomoč ali preživnino, saj je slabe kakovosti.

Na Centru za socialno delo pravijo, da so med njimi tudi ... imajo otroke, s katerimi skušajo skleniti dogovor o preživljanju ... kateri pristanejo v to, da pomagajo staršem, drugi pa ne, a ... lahko za oskrbo le starši. Tega pa seveda ne delajo, ... stara leta močno prizadete, ne le zato, ker so po tolikih ... zemlji, ki je izpila njihovo moč, postali v breme družbi, ... družbene denarne pomoči, ki se deli socialno ogroženim, ... vidijo in so ob tem nemočni, kako propada delo njihovih rok, ... darstvo, ki so si ga gradili.

Majda ...

NOVO! NOVO!

MTT TOVARNA TKANIN MELJE DE Tkalnica Ljutomer
Industrijska prodajalna Prešernova 25.

Velika izbira tkanin in metražnih pletenin po zelo ugodnih cenah

do 40% popust

Odpiralni čas: od 8. do 18. ure
v soboto od 8. do 12. ure

POGOVOR Z JOŽETOM RAKUŠOM, STAREŠINO KRŠČANSKE VERSKE SKUPNOSTI JEHOVOVIH PRIČ V MURSKI SOBOTI

PREKUJMO MEČE V LEMEŽE IN SULICE V SRPE!

O pripadnikih Krščanske verske skupnosti Jehovovih prič je večkrat slišati, da so pri širjenju svoje vere vsiljivi, poleg tega pa so znani še po tem, da odklanjajo orožje, zato prihajajo navzkriž z vojaškimi oblastmi. O tem in še marsičem drugem smo se pogovarjali z Jožetom Rakušo iz Gornje Radgone, ki je starešina te skupnosti s sedežem v Murski Soboti v Gregorčičevi ulici.

Pa začnimo z vašimi obiski po domovih! Ste Jehovove priče res vsiljive?

Po zgledu Jezusa Kristusa in njegovi zapovedi, naj oznanjajo Jehovovo ime in božje kraljestvo, smo dolžni tako ravnati. To dobro vest lahko slišijo vsi, toda od posameznika je odvisno, ali jo bo sprejel. Nikogar ne želimo prepričati, prepričati se mora vsak sam, bodisi neposredno iz Biblije ali s pomočjo bibličnih publikacij ali po neposrednem pogovoru.

Tako kot še nekatere druge verske skupnosti imajo tudi Jehovove priče krst s potapljanjem odraslih oseb.

Če oznanjevalec upošteva navodila iz Biblije in nasvete, ki jih dobi na sestankih, pa tudi določila posvetne zakonodaje, kot so osebnostne pravice, pravica nedotakljivosti stanovanja, lastnine in tako naprej, potem ne bo prišlo do občutka vsiljivosti. Drugo pa je, če kdo meni, da je vsiljiv že način delovanja s tem, ko prideš k nekomu na dom, pozvoniš in ga vprašaš, če lahko na kratko z njim spregovoriš o življenjsko pomembnih stvareh. Zakon o položaju verskih skupnosti v Sloveniji namreč dopušča vse te možnosti informiranja, ki ne kršijo temeljnih pravic drugih. Če torej kdo to možnost izrabi, čeprav to ni običaj pri vernikih drugih verskih skupnostih, to še ne pomeni, da gre za vsiljiv način.

Pripadniki Krščanske verske skupnosti Jehovovih prič odklanjajo nošenje orožja in služenje vojske. Kako bi to pojasnili?

Nihče med nami nima pravice drugemu česa prepovedovati ali zapovedovati. Za Jehovove priče je najvišji zakon Biblija. Ona nas uči, naj se ne mešamo v sporne zadeve tega sveta, ampak da smo nevtralni. Jezus Kristus kot ustanovitelj krščanstva je namreč ostro obsodil uporabo nasilja. Tudi prvi kristjani so se vestno držali krščanskih meril. Zaradi tega so jih rimske oblasti kruto preganjale. Tudi danes ne želi biti kdo, ki postopa po svoji biblijsko šolani vesti, kot neki samomučenik ali posebnež. Biblija pravi: In prekujmo meče svoje v lemeže in sulice svoje v srpe ... In ker se posamezniki iz vseh narodov držijo tega, to omogoča, da so Jehovove priče svetovna bratovščina, ki jo veže medsebojna ljubezen. Premagali so rasne, nacionalne in druge ovire in predsodke in vsi enotno služijo svojemu Bogu Jehovi. Čeprav se trudimo biti v vsem poslušni zakonom države, pa smo, ko pride do nasprotovanja posvetnega zakona in Biblije kot kristjani v prvi vrsti dolžni poslušati Biblijo, ki je za nas najvišja avtoriteta. V Pomurju je bilo nekaj primerov, ko so bili posamezniki zaradi ugovora vesti kot Jehovove priče obsojeni na daljše kazni, vendar je to posledica neusklajene zakonodaje, tako da je težko kriviti vojaške oblasti. Vsako zlo pa ima tudi dobro stran: tako lahko Jehovova priča tudi med zaporniki oznanja verski nauk in zgodilo se je, da so se spremenili najbolj okoreli kriminalci.

Kaj je pravzaprav temelj za verovanje Jehovovih prič?

Temelj verovanja Jehovovih prič je Biblija kot navdihnjena beseda Stvarnika; to je vseh 66 knjig biblijskega kanona. Ne izključujemo nobenega njenega dela kot manj pomembnega ali neznanstvenega. Ne podpiramo človeških malikov in tradicij oziroma različnih običajev, ki imajo svoj dejanski izvor v poganstvu. Prav tako ne različnih nedokazanih teorij, kot so teorija o evoluciji. Med nauke, ki jih Biblija **ne podpira,** spadajo: nauk o Trojici, nauk o neumrljivosti duše, nauk o vicah in peklenskem ognju. Biblija in s tem tudi Jehovove priče ne podpiramo uporabe slik in kipov zaradi oboževanja oziroma čaščenja, saj Biblija to obsoja kot malikovanje.

Katere verske obrede pa imate in kako potekajo?

Dejansko verskih obredov nimamo. Morda bi tako lahko imenovali le Gospodovo spominsko večerjo oziroma svečanost in pa sam krst. Pa tudi tu poteka vse povsem enostavno – po biblijskem vzoru – in brez ceremonij. Gospodova večerja je enkrat letno, in sicer na obletnico Jezusove smrti. To je dejansko za Jehovov narod najpomembnejši sestanek leta. Svečanost sovpada z datumom biblijske pashe, ki so jo praznovali vsako leto v spomin izhoda Izraelcev iz egipčanskega suženjstva. Praznovanje te svečanosti v spomin na 14. nisan (ob prvi polni spomladanski luni) ni neki skrivnostni obred: govornik v predavanju prikaže pomen Kristusove žrtve, ki je simbolizirana z nekvašenim kruhom, in njegove prelite krvi, ki je simbolizirana z vinom. Pove, kaj to pomeni za posameznika in kaj za človeštvo.

O krstu pa naj povem, da je najprej potrebno, da posameznik korenito spremeni svojo osebnost, oziroma si pridobi Bogu ugajajoče lastnosti in pokazuje sadove duha. Najpomembneje je, da zgradi pravilen odnos s svojim Bogom Jehovo in živi tudi z drugimi v skladu s temeljnimi načeli Biblije. Sledi krst s potopitvijo celega telesa v vodo. Po krstu ima lahko realno upanje, da je oziroma bo v božjih očeh priznan. Zavestno pa se Bogu lahko preda le odrasla oseba, ki se tako samostojno odloči. Ne zaradi verovanja ali tradicije staršev, okolice ali zaradi članstva, ampak na temelju lastnega prepričanja. Takšen krst ima osnovo v Bibliji.

Novejša zgodovina Krščanske verske skupnosti Jehovovih prič je zelo bogata. Do kam pa seže? Kdo je ustanovil to skupnost?

Jezus je dejal, da je treba paziti na čas njegove vrnitve. V začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja so Charles Taze Rusel in njegovi prijatelji začeli skrbno in povsem samostojno proučevati Sveto pismo. Skupina je med drugim dognala, da nauk o Trojici (Oče, Sin, sveti Duh, op. pisca!) ni biblijski in da je Jehova sam vsemogočni Bog in Stvarnik; da je Jezus Kristus njegovo prvo stvarjenje in edinorojeni sin in da sveti duh ni oseba, ampak je Božja nevidna dejavna sila. Ta skupina je tudi ugotovila, da duša ni neumrljiva, ampak da umre; da je upanje za umrle v vstajenju in da je kazen za neskesane grešnike uničenje, ne pa večne muke. Spoznali so, da je osnovni nauk Svetega pisma ta, da je Jezus dal svoje življenje kot odkupnino za človeštvo. Najprej bo odkupljenih 144 000 moških in žensk, ki se bodo zbirali od prvega stoletja do sedaj, in ti bodo s Kristusom sodediči nebeškega Kraljestva. Potem bodo milijoni ljudi zaradi Kristusove odkupnine, večinoma obujeni od mrtvih, dosegli človeško popolnost in priložnost za večno življenje pod vladavino Božjega kraljestva ... Ime Jehovove priče pa je v uporabi od 1931. leta.

Pogovarjal se je
ŠTEFAN SOBOČAN

Onesnažen Kobiljanski potok

V lendavski občini je kar nekaj točk, nad katerimi se zgražajo ne le »poklicni« varstveniki okolja, ampak tudi občani. To so predvsem divja odlagališča odpadkov, tudi starih gospodinjskih strojev. Zlasti v poletnih mesecih pa zaudarja s površin, na katera odtekajo gnojnice, gospodinjske odplake ali tekočine, ki bi se sicer morale zlivati v greznice. V občini Lendava še ni čistilne naprave, razen v Črenšovcih, ki pa menda tudi še ni to, kar bi morala biti.

Ko so nedavno v Lendavi obravnavali rezultate, ki so jih dosegli pri varstvu okolja, so posebej omenili Kobiljanski potok. Odnos do njega je menda takšen kot pač je, ker naj bi bil nikogaršnji. Po tem sklepamo, da se administraciji ne mudi preveč. Ker zdaj še ni upravljalca, se tudi posamezni inšpektorji (vodnogospodarski, komunalni ...) ne čutijo pristojne za ukrepanje. Nevarno pa je v Kobiljanskem potoku predvsem poleti, ko se lahko otroci pri kopanju okužijo.

K. Ščavničar

LJUTOMER

Začela se je obnova mestnega jedra

Dolgoročni projekt obnove mestnega jedra v Ljutomeru se je začel uresničevati. Res je, da bo obnova potekala dolgo, vendar pa prvi objekt iz tega projekta že dobiva svojo novo vsebino. Gre za tako imenovano staro pošto na Prešernovi cesti. Ustvarjalci načrta za obnovo so pripravili predlogo, po kateri bo PGP Ljutomer obnovil to stavbo, ki ima nekatere zanimive zgodovinske prvine, ki jih bodo morali tudi po končani obnovi v celoti ohraniti.

Spremenjena pa bo vsebina, saj bo pritličje namenjeno storitveni dejavnosti, nadstropje in verjetno tudi podstrešje pa bo urejeno za stanovanja, ki jih bodo zainteresirani lahko kupili, saj gre za gradnjo za trg.

Postopno bodo po takem sistemu obnovili vse, kar je potrebno. D. L.

Romi iz Pušče na Madžarskem

Centra za socialno delo lendavske in soboške občine sta v sodelovanju z organizacijami, ki skrbe za Rome na sosednjem Madžarskem organizirala minulo soboto (23. junija) gostovanje folklorne skupine kuda Pušča v Nagykanizsi, v Zalski županiji na Madžarskem. Tam je namreč potekalo tradicionalno srečanje narodnosti na športnem in kulturnem področju.

Športnega srečanja, ki je bilo tokrat organizirano prvič, se Romi s Pušče niso udeležili, so pa poželi veliko več aplavza in simpatij občinstva ob svojem nastopu na odru tamkajšnjega kulturnega doma. Med nastopajočimi recitatorskimi, pevskimi in plesnimi skupinami iz Zalske in Somodžke županije so pokazali praktično največ in jih strokovna žirija (v njej je sodeloval tudi predstavnik Slovenije) ni uvrstila v uradno konkurenco, pač pa jim je pripadlo priznanje kot gostom.

Poleg skupin Romov je nastopila tudi pevska skupina, mešani pevski zbor Hrvatov, ki žive na Madžarskem v kraju Letenye, in je bila to lepa priložnost, da se pokaže veliko zanimanje države Madžarske za razvoj in napredek narodnosti. Kajti na srečanju v Nagykanizsi so sodelovali tudi predstavniki madžarskega ministrstva za kulturo oz. njihov referent za Rome, pa tudi sekcija madžarske mladine za Rome. Tovrstna srečanja pa vsako leto prikažejo, koliko so v posameznem kraju pripadniki narodnsoti ob pomoči družbe in posameznikov napredovali na športnem in kulturnem področju.

Spoznanje več je bilo to tudi za folkloriste kuda Pušča, ki bodo svoje kulturne predstavitve v prihodnje še bolj približali izvirnosti romskega izročila, pridobili pa so tudi izkušnjo za nastope na večjih prireditvah, pa čeprav s tokratnim gostovanjem v tujini, ki najbrž zanje ne bo tudi zadnje.

Filip Matko

AVTOBUSNI PROMET Murska Sobota p.o.
TURISTIČNA AGENCIJA Klas
69000 Murska Sobota, Kidričeva 10, telefon (069) 22-848, 22-606, telefax (069) 22-718

TURISTIČNA AGENCIJA KLAS
ORGANIZIRA ZANIMIVA POTOVANJA
PO DOMOVINI IN TUJINI

POTOVANJA V TUJINO

ŠPANIJA – LLORET DE MAR 8 DNI, odhod 2. 9. 1990
TURČIJA – ISTANBUL 5 DNI, odhod 20. 9. 1990
ČEŠKA – BRATISLAVA, NITRA 2 DNI, odhod 27. 7. 1990
AVSTRIJA – DUNAJ 1 DAN, odhod 4. 7. 1990, 18. 8. 1990
ITALIJA – TRST 1 DAN, odhod 21. 7., 18. 8., 22. 9. 1990

ZA ZAOKROŽENE SKUPINE

ODHODI PO DOGOVORU
Organiziramo eno- in dvodnevne izlete oziroma ekskurzije po domovini in tujini.

POSEBEJ PRIPOROČAMO:
BENETKE, BUDIMPEŠTA, AVSTRIJSKA KOROŠKA, GORENJSKA

MATURANTI
Organiziramo maturantske izlete po domovini in tujini.
S sodobnimi avtobusi in prijaznim osebjem ter dobro organizacijo drugih turističnih storitev bomo izpolnili vaša pričakovanja.

PRIDRUŽITE SE NAM, NE BO VAM ŽAL!

Vse informacije lahko dobite tudi po telefonu:
M. Sobota: 069 22 606, GORNJA RADGONA: 069 74 098, Lendava: 069 75 002

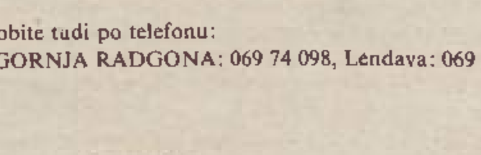

Informacije in prijave: Avtobusni promet M. Sobota, Turistična agencija KLAS, telefon
Poslovalnice: Gornja Radgona (069) 74-098, Lendava (069)

Za kakovosten sprejem satelitskih programov

Z občinskim odlokom določili lokacijski načrt za kabelsko televizijo v Murski Soboti in okolici – Vključen tudi madžarski program

Sprejem TV in radijskih signalov v Murski Soboti je za zdaj možen le prek skupinskih antenskih sistemov, nameščenih na stanovanjskih blokih, in nekaterih antenskih sistemov občanov, ki praviloma kazijo naravno in bivalno okolje, omogočajo pa le sprejem I. in II. »zemeljskih« RTV programov«. Razvoj telekomunikacijskih sistemov in informatike kot pomembne veje industrije, brez katere tudi ni sodobnega gospodarskega sistema, je danes tako daleč, da je možen prenos RTV signalov prek satelitov. V soboški občini deluje le en takšen sistem manjšega obsega v Černelavcih, ponekod drugje pa se nanj pripravljajo.

S srednjeročnim družbenim načrtom soboške občine za obdobje 1986–1990 je opredeljena naloga o zgraditvi kabelske televizije v Murski Soboti. V tej zvezi je bilo že nekaj akcij, v začetku letošnjega leta pa se je začelo z izdelavo lokacijskega načrta, kar so zaupali strokovnjakom Zavoda za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti. Z odlokom, ki je bil sprejet na nedavnem zasedanju zborov skupščine občine, naj bi zagotovili kakovosten sprejem »zemeljskih« in satelitskih programov na območju celotnega mesta Murska Sobota z možnostjo širitve na okoliška naselja. Glavna postaja z antenskim stolpom višine 11 metrov bo na platoju stanovanjskega objekta ob Kocljevi ulici.

S pomočjo satelitskih paraboličnih anten bo možen sprejem programov s satelitov ECS-I, ASTRA in INTELSAT, v sistem pa bodo vključeni tudi vsi sedanji programi, ki jih je možno videti v Murski Soboti, sprejemanje madžarskega programa pa bo odvisno od predhodnih meritev in dogovorov z RTV Slovenija.

Milan Jerše

NOV BANKOVEC ZA PET FUNTOV

Angleška banka je pred kratkim izdala nov bankovec za pet funtov. To je bil prvi bankovec, ki ga je banka oblikovala ob pomoči računalnika. Oblikovalci so pri tem uporabili nov softvarski paket, imenovan MIDAS. S tem programom je mogoče izdelati tudi umetniške slike. Programski paket so izdelali predvsem za oblikovanje bankovcev in drugih dokumentov, ki morajo ustrezati določenim estetskim merilom, hkrati pa morajo biti zavarovani tudi proti ponarejanju.

REKORDNI VAN GOGH

Po nedavni uspešni dražbi umetnin pri newyorškem Christiju, ko so prodali van Goghovo sliko Portret dr. Gacheta za rekordnih 82,5 milijona dolarjev, je postalo povsem jasno, da je van Gogh najdražji slikar vseh časov. Postal je fenomen stoletja. Edini, ki se lahko kosa z njim po doseženih odkupnih cenah za umetnine, je španski slikar Piccaso.

Med enajstimi najdražjimi slikami, prodanimi na javnih dražbah, so kar štiri van Goghove umetnine. Na prvem je omenjena slika, na drugem so njegove Perunike, na tretjem do četrtem mestu so Picassove umetnine: Peirrettina poročna veselica, Jaz Picasso in Au lapin agile, nato slede van Goghove Sončnice, pa spet Picasso, stari mojster Jacopo da Pontorno in nato ponovno van Gogh s sliko Portret v Arlesu, prav tako prodano pred kratkim.

Vse to je toliko bolj presenetljivo, če vemo, da je van Gogh vse življenje prebil v hudi revščini. Razen ene, ki jo je prodal svojemu bratu, ni prodal nobene slike. Zdaj pa se bogataši pulijo za njegove umetnine in dajejo bajeslovne vsote denarja. Le drobec tega bogastva bi morda pomagal, da bi se van Gogh prebil iz obroča strašne samote, ki ga je na koncu pripeljala do samomora.

PRVI POSNETKI

Znanstveniki so navdušeni nad kakovostjo prvih posnetkov, ki so prišli z vesoljskega teleskopa Hubble. Fotografije skupine zvezd iz ozvezdja Carina so dvakrat bolj jasne, kot so pričakovali. Posnetke zdaj analizirajo, vendar pa so že prepoznali dvojno zvezdo, katere obstoja prej s teleskopi na Zemlji niso mogli dokazati. Ozvezdje Carina je oddaljeno 1260 svetlobnih let. Izbrali so ga za preskušanje zmožnosti teleskopa, ker so bile na začetku motnje v njegovem delovanju.

Hubble je prvi teleskop, ki so ga poslali v krožnico okoli Zemlje. Izstrelili so ga 25. aprila na ameriškem vesoljskem letalu Discovery. Za njegovo izdelavo so porabili 15 let in 1,5 milijarde dolarjev. Dolg je 13 metrov, težak pa 12,5 tone. Že takoj po izstrelitvi so nastale motnje v delovanju, ki so jih doslej samo delno odstranili. Znanstveniki pričakujejo, da bodo posnetki, ki jih bo pošiljal teleskop, postopoma sedemkrat osrejši kot tisti, ki so jih dobili zdaj. Po koncu poskusnega obdobja, čez tri do štiri mesece, bodo teleskop usmerili v globine vesolja, tja, kamor doslej niso mogli prodreti niti najmočnejši teleskopi na Zemlji. Astronomi pričakujejo, da jim bo Hubble pomagal odgovoriti na nekatera bistvena vprašanja nastanka vesolja in morebiti odkriti planete z razmerami, primernimi za nastanek življenja.

Sleparski Molière?

Komedije, kot so Tartuffe, Namišljeni bolnik, Ljudmrznik, Scaplinove zvijače in druge so navduševale že gledalce v 17. stoletju, navdušujejo pa tudi sedanje. Poznamo jih kot mojstrovine francoskega komediografa Jeana Baptista Poquelina, bolj znanega pod imenom Molière. Tako vsaj piše v literarnih leksikonih in tako smo se naučili v šoli. Vendar pa v to dvomita belgijska pravnika Hippolye Wouters in Christine de Ville de Goyet, ki v svoji knjigi »Molière ali izmišljeni avtor«, natisnjeni pred kratkim, trdita, da Molière v resnici ni avtor komedij, po katerih se je zapisal med nesmrtne literate sveta.

Zares nenavadno ugotovitev naslanjata na nekatera dejstva in analize. Ugotavljata, da ni znano nobeno dobro Molièrovo delo pred njegovim 38. letom, ko je obiskal Rouen, kjer je bival spoštovani francoski dramski pesnik Pierre Corneille. Na osnovi analize Corneillovega Cida in Molierovega Ljudomrznika sta ugotovila, da sta si sloga popolnoma enaka.

Kot pravi univerzitetni profesor Francois Vergnaud, zares oba avtorja uporabljata enake izraze, enake arhaizme in lokalne normandijske izraze, ki so naravni pri Corneillu, ne dajo pa se razložiti pri Molieru. Normandija je rojstna pokrajina Corneilla, Molière pa z njo nima tesnejših vezi.

Profesor francoske literature na Sorboni Robert Garapon pa pravi, da gre za fantazijsko teorijo.

PRVI MED ROMI

Na Madžarskem so z velikimi častmi in ob zvokih 50 violin pokopali mojstra Gyulo Farkasa, najbolj slavnega romskega violinista na Madžarskem in v svetu. 68-letni madžarski Rom ni slovel le kot mojster na violini, marveč tudi kot neutruden učitelj in vzgojitelj novih in novih rodov slovitih romskih violinistov. Skozi njegove roke je šlo na stotine talentiranih mladih Romov in prenekateri od njih si je kasneje priboril svetovno slavo, s tem pa je proslavil tudi več kot polmilijonsko romsko skupnost na Madžarskem. Madžarski Romi tudi po zaslugi takih mož uživajo vse drugačen ugled kot naši.

Za madžarske Rome pravijo, da se rodijo z violino v roki in z njo v roki tudi umrejo. Farkas se je s tem instrumentom seznanil zgodaj, že kot osemleten deček je igral nanjo po barih in restavracijah ter se mojstril ob poslušanju romskih violinskih mojstrov. Leta 1953 je postal glasbeni učitelj na glasbeni šoli Rajko in poučeval na njej vse do smrti. Vzgojil je prek 700 vrhunskih violinistov. Šola uživa danes velik ugled. Vsako leto kandidira za vpis kakih 200 kandidatov, sprejmejo pa jih le tri do štiri. Toda tem je zagotovljena bleščeča kariera.

Farkasa so pokopali v kotičku glasbenikov in skladateljev na budimpeštanskem pokopališču. Je prvi romski glasbenik, ki so mu izkazali to čast.

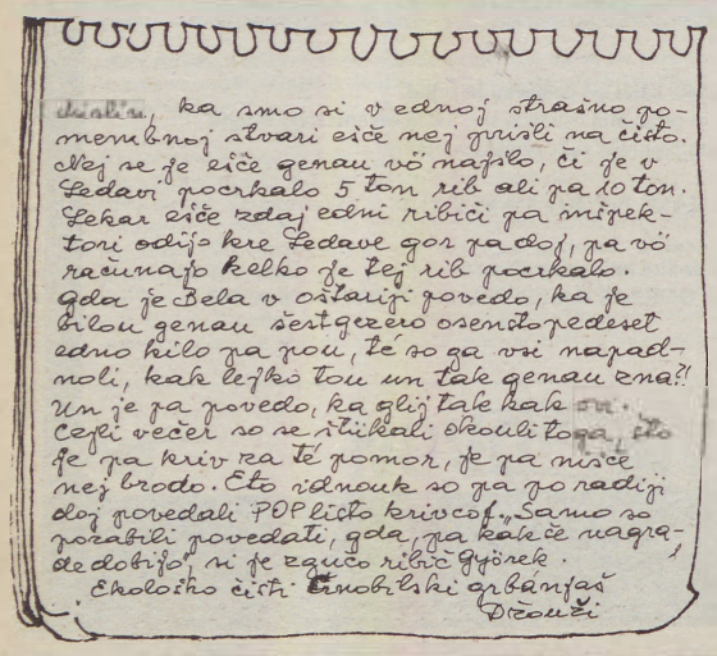

CIGARE

Vse, kar je George Sand v začetku 19. stoletja rekla in storila je povzročilo škandal. Ne samo, da je z moškim psevdonimom pisala uspešne knjige, tudi oblačila se je kot moški in kadila cigare. Njeni ljubimci, ki jih ni bilo malo, so bili največkrat slavni umetniki in po navadi nekaj let mlajši od nje. Med njimi je bil skladatelj Frederick Chopin. George Sanda se je že leta 1932 razglašala za bojevnico za ženske pravice. Tudi to so ji šteli v zlo, in kritiki so o njej razširili govorico da je lezbijka.

S čim so zakrpane vesoljske luknje?

Ko so pred nekaj tedni strokovnjaki Nase ob pomoči vesoljskega plovila Discovery uspešno položili v orbito prvi optični teleskop, ki bo zrl v prostranstva vesoljskega prostora brez motečih vplivov zemeljskega ozračja in zaradi tega videl globlje v prostor, dlje v preteklost in dlje v prihodnost vesolja, se je začelo veliko pričakovanje med astronomi vsega sveta. Hubblov teleskop, kot pravijo napravi po njenem osnovatelju, naj bi pomagal astronomom najti odgovor na eno od velikih vprašanj, pred katerimi je bila stroka doslej nemočna. Kaj je s tako imenovano »manjkajočo«, temno materijo vesoljstva?

Če ob jasnih večerih pogledamo v nebo, vidimo na njem prižganih na tisoče mežikajočih zvezd, planetov in drugih nebesnih teles. To je v naših vsakdanjih predstavah vesolje. Toda vidimo tudi velike praznine in črne oblake, kot je tisti v Orionu in Velikem vozu. Vidno vesolje predstavlja le delček vse vesoljske snovi, le desetino, medtem ko naj bi večino, 90 odstotkov, predstavljala skrivnostna temna snov, ki oddaja le malo ali pa nič svetlobe, sestavlja pa jo po mnenju strokovnjakov najverjetneje vse mogoče, od razpadlih zvezd do skrivnostnih subatomskih delcev, imenovanih wimpi. In kot zakleto, prav v tej skrivnostni zadevi je ključ do razumevanja razvoja vesolja in s tem do ugledanja njegovega mogočega konca.

Prve zamisli o naravi temne materije so se pojavile pred dvema desetletjema, ko so astronomi raziskovali spiralne galaksije, kakršna je na primer tudi naša Rimska cesta. Astronomi so ugotavljali, da se masa zvezd in drugih teles, ki tvorijo galaksije, vrti tako hitro, da bi se morala snov galaktičnega obrobja že davno odtrgati v medgalaktični prostor. Če seveda drži zakon, po katerem naj bi galaksije držala skupaj gravitacija. Vidna masa galaksij pa preprosto ni dovolj velika za tolikšno gravitacijsko silo, da bi lahko držala galaksijo skupaj. Torej mora biti še neka neznana in doslej neodkrita snov, ki je vir dodatnih gravitacijskih moči, kratka, v galaksijah in v vesolju je več snovi, kot je lahko vidimo in opazujemo z astronomskimi opazovalnimi napravami.

Kasnejša opazovanja in odkritja so vprašanje manjkajoče, temne snovi, kot so skrivnostno neznanko imenovali, vse bolj odpirala. Astronomi so odkrili, da velikanski plinski oblaki na robu naše galaksije krožijo s tako hitrostjo, da bi jih moralo odnesti kot kroglo iz topa, če bi Rimska cesta črpala svojo gravitacijsko moč le iz vidne snovi. Odkritja zelo oddaljenih pritlikavih galaksij so prav tako zastavila vprašanje obstoja »manjkajoče« snovi. Male galaksije bi že davno pritegnile vase večje sosede, če njihova gravitacijska sila ne bi bila močnejša, kot pa je mogoče izračunati iz vidne in izmerjene mase. In tudi velikanske jate galaksij se lepo in zgledno držijo skupaj, čeprav vsebujejo samo 5 do 10 odstotkov za to potrebne mase.

Vse to kaže, da nevidna snov mora obstajati. A kaj naj bi to bilo?

Fizik Edward Kolb pravi, da je teoretičnih kandidatov zanjo zelo veliko. Teoretična fizika jih je nasula že tako množično, da bi trajalo nekaj let samo izločanje, kje je potem še eksperimentalno preverjanje ostalih kandidatov.

Zadevo pa bo močno olajšal Hubblov teleskop, ki bo lahko videl tudi tista nebesna telesa, ki jih teleskopi doslej niso mogli zaznati. Astronomi namreč menijo, da je velik del mase skrit v rjavih pritlikavkah, kot pravijo plinastim zvezdam, ki ne sijejo kot masivne zvezde, ker na njih ne potekajo jedrski procesi, potreben, da zvezda sveti. Vendar pa kljub pogostim poročilom o odkritju teh zvezd ni potrebnih potrditev njihovega obstoja. Tako rjave pritlikavke za astrofiziko ostajajo neobstoječe. A če so res v vesoljskem prostoru, bi lahko [illegible] vljale del zdaj manjkajoče m[illegible] je v naši Rimski cesti. Astr[illegible] John Bahcall meni, da bo [illegible] blov teleskop lahko odkr[illegible] stotine rjavih pritlikavk, če [illegible] obstajajo.

Vendar same rjave pr[illegible] ne bodo rešile vprašanja manj[illegible] joče snovi. V vesolju se p[illegible] nju teoretikov velik del s[illegible] va v drugačni obliki, kot je znana. Morda so to nevtrini, su[illegible] delci brez električnega [illegible]

Dobra novica je, da so [illegible] njaki za fiziko visokih energij s[illegible] poskusi potrdili njihov obs[illegible] Slaba novica pa je, da so po do[illegible] sedanjih spoznanjih nevtrini le prehitri, da bi lahko ost[illegible] tičnih masah.

Med kandidati, ki so na [illegible] zelo prepričljivi, so tudi wimpi. Ime izhaja iz angleške kratice ki pomeni šibke interaktivne snovne delce. Obstoja wimpov [illegible] sperimentalno niso do[illegible] mologi pa upajo, da [illegible] opazil Hubblov teleskop. [illegible] neposredno, pač pa s [illegible] razvojnih razlik med galaksijami.

Vprašanje manjkajočih [illegible] zgolj akademsko vpr[illegible] njem je skrit tudi odg[illegible] vesolja: ali se bo se [illegible] in se redčilo, dokler [illegible] vsem razgubljeno v neznanskih prostorskih razsežnost[illegible] se bo širjenje zausta[illegible] začelo krčenje, zgoščevanje [illegible] se, zvezde in plane[illegible] zlili skupaj v nepredstavljivo [illegible] hen prostor, nič večji od atom[illegible] skega jedra.

Ne v enem in ne v drugem sc[illegible] nariju usode vesolja za človeka [illegible] preživetja. A oba sta neskonč[illegible] daleč: 50 milijard let.

Postrežba v slogu

V Pragi je bila pred nedavnim tiskovna konferenca, na kateri so predstavili nove erotične in pornografske časopise in revije, ki bodo začeli izhajati na Češkem in Slovaškem. Prisotnim novinarjem so s šampanjcem postregla dekleta »zgoraj brez«.

Ljubezen ni slepa

Ljubezen je slepa, se glasi pregovor, ki ga poznajo domala po vsem svetu.Zdaj so znanstveniki univerze v Tübingenu raziskali morebitne vplive močnih ljubezenskih čustev na mišljenje. Posrečilo se jim je dokazati, da strastna ljubezen zaljubljencev nikakor ne poneumi. Vsekakor pa intenzivna čustva poteka zavestnega duševnega zaznavanja tudi ne okrepijo. Znanstveniki so primerjali možganske tokove zaljubljenih študentov s tistimi, ki niso bili zaljubljeni. Analiza izsledkov je pokazala, da na procese v velikih možganih, ki so bolj povezani z logičnim mišljenjem in dojemanjem kot pa s čustvi, strastna zaljubljensot ne vpliva. Urejenost teh procesov se ne zmanjša. Očitno torej zaradi ljubezni nismo niti neumnejši niti pametnejši.

VRNJENI ZEMLJEVIDI

Poljski minister za zunanje zadeve Krzysztof Skubiszewski je francoskemu veleposlaniku na Poljskem Alainu Bryju slovesno izročil stare atlase in zemljevide, last francoskega ministrstva za zunanje zadeve, našli pa so jih v poljskih državnih arhivih. Skubiszewski je pri tem dejal: »Želimo, da načelo o vračanju kulturnega blaga pravim lastnikom velja za vse. Imamo ga za enega od stebrov evropskega sodelovanja, postavljenega na nove temelje, pa tudi za zahtevo, ki jo postavljata morala in mednarodno pravo.«

Atlase iz 18. in 19. stoletja, zbirko velike zgodovinske in znanstvene vrednosti, so nemške čete leta 1940 odnesle v Berlin iz arhiva francoskega ministrstva za zunanje zadeve. Naslednje leto so del teh dokumentov našli v Poznanu.

SVET BO BREZ TOKIJEV

V gozdnatih hribih [illegible] otoka Sado je postavljeno [illegible] če, v katerem živi nenavadna p[illegible] ca. Njeno perje je b[illegible] lim nadihom rožnate[illegible] črn in dolg ter zakrivljen n[illegible] del glave ima gol in svetlo[illegible] barve, na vrhu pa [illegible] Za ptico že 22 let z [illegible] beznijo in pozorno [illegible] ben čuvaj, ki jo krmi, [illegible] hrane je ptica pojedla [illegible] kakšno je njeno počutje. [illegible] ponska in ljubitelji narave po vse[illegible] svetu pa s strahom [illegible] dan, ko bo ptica poginila.

Gre namreč za zadnjo [illegible] ptico toki, Nipponia nippon. [illegible] naše japonski čopasti ibis. P[illegible] slavna po svoji edinstveni [illegible] se zlato rožnato [illegible] pod sončno svetlobo. Ker [illegible] niso vedeli, kako bi to [illegible] novali, so v svoj slovar [illegible] napisali barva toki. Perje [illegible] so nekdaj uporabljali za o[illegible] ceremonialnih, z dragulji [illegible] nih bodal, ki so jih p[illegible] to bogovom. Vendar ta obi[illegible] kriv za izumrtje ptice. Njeni [illegible] ční sovražniki so bili lovci [illegible] tje. Toki je bil nam[illegible] škodljivec.

Ptica je bila razmeroma [illegible] sta še do konca 19. stoletja [illegible] je na japonskih otokih, v nek[illegible] predelih Kitajske in celo v [illegible] ski zvezi in na Korejskem. [illegible] stoletja pa so se za toki [illegible] hudi časi. S puško v roki [illegible] postali učinkovitejši: [illegible] japonska vlada že na glasn[illegible] toki na Japonskem izumr[illegible]

Pred zadnjo vojno so še p[illegible] la posamezna poročila, da s[illegible] maknjenih krajih videli [illegible] kakšnega tokija. Vendar se ka[illegible] za ptico ni storilo. Prav obratno [illegible] uporabo kemičnih sredstev [illegible] spešenim sekanjem gozdov [illegible] redčili že tako redke [illegible]

Prvo in edino zatočišče [illegible] stavili leta 1967 na otoku [illegible] kjer je takrat bivalo še ka[illegible] ptic. V začetku so v zatočišču [illegible] tri tokije. Danes strokovnjaki [illegible] do, da so naredili veliko nap[illegible] ker niso pravi čas p[illegible] ptice. Leta 1979 so ugotovili [illegible] prostosti živeče ptice n[illegible] umirajo in da ne bodo p[illegible] Ujeli so še preostali par [illegible] jih spravili v zavetišče. [illegible] so ptice zaradi nestrokovn[illegible] nanja, razen ene same, [illegible] Tako je bila zamujena tudi [illegible] nja priložnost, da bi ptice v [illegible] štvu sparili in ohranili.

Čez leto, dve tokijev se bo [illegible]

NASVETI IZ DOMAČE LEKARNE PATRA SIMONA AŠIČA

POTENJE

S toplimi dnevi prihaja tudi zoprno potenje, ki se kmalu spremeni v zoprne vonjave. Potenje je seveda normalno, tisto, kar je nad normalno, pa ukrotimo takole:

Čaj, ki zdravi potenje, še posebej nočno: v kamiličen čaj stisnemo sok polovice limone, osladkamo s tremi žlicami sladkorja in spijemo pred spanjem. Čaj iz sivke ali lajolja oziroma mešanica obojega pijemo zjutraj na tešče več časa. Kopeli: Okopamo se v vodi, v katero smo dolili poparek iz hrastovega lubja ali preslice.

Potenje pod pazduho: V litru vode kuhamo deset minut tri žlice hrastovega lubja, dve žlici orehovih listov in žlico timijana.

S to tekočino se umivamo dvakrat na dan. Pomaga tudi umivanje z razredčenim jabolčnim ali vinskim kisom.

Potenje nog. Noge kopamo v povarku hrastovega lubja, orehovih listov, vzamemo lahko tudi preslico ali žajbelj. S štirimi litri kropa poparimo 24 žlička zelišč. Pustimo stati eno uro, nato noge kopamo trikrat na dan po pol ure. Po kopeli namažemo noge z brinovim oljem. Namesto poparka lahko vzamemo tudi dva litra jabolčnega ali vinskega kisa, razredčenega z dvema litroma vode.

KORENČEK IN TELEVIZIJA

Človek, ki vsak večer gleda televizijo in sedi pred sprejemnikom najmanj dve uri, bi moral redno jesti korenje. Ameriški znanstveniki, ki so podrobneje raziskali zadevo, priporočajo rednim in vztrajnim televizijskim gledalcem po en srednje velik surov korenček na dan. Pri gledanju televizije namreč oči porabijo kakih tridesetkrat več vitamina A kot sicer. Vitamina A pa je največ v korenju.

Nenehno pomankanje vitamina A v organizmu lahko povzroči slabovidnost, kurjo slepoto. Še huje je, kadar se zaradi pomanjkanja vitamina A izsušita veznica in roženica. V skrajnih primerih lahko človek zaradi tega oslepi. Vitamin A ni pomemben samo za oči, ampak tudi za kožo. Če ga v organizmu primanjkuje, dobimo že po kratkotrajnem sončenju opekline, kajti koža ni prizorno zaščitena. Toda pozor! Več kot dvesto gramov na dan ga ne smemo pojesti. Prevelike količine vitamina A namreč obremenijo in poškodujejo jetra.

POČITNICE

OBLEKA IN OBUTEV

Če že lepo preživeti počitnice, se morate zavedati, da vam mora biti belj udobno. Najbolje se boste počutili v udobnih pralnih oblačilih, pa v čevljih in sandalah brez pet. Za sprehode trenirka, in [illegible] topla jopa ali pulover [illegible] in draga ličila pustite kar [illegible].

[illegible] boj se, če si boste obraz zakrili [illegible], ki jo tudi sicer uporabljate, [illegible]stilno mleko pa zamenjaj z navadnim in tonik za obraz s kumaričnim sokom.

DOBRO JE VEDETI

KAKO SUŠIMO ROŽE?

Rože lahko posušimo na več načinov. Pazimo, da ohranijo lepo barvo in da niso pomečkane. Ko so suhe, jih povežemo v trajen šopek, ki bo lep tudi takrat, ko svežih rož ne bo več.

Rože lahko sušimo v vazi. Za takšno sušenje so primerni vrtnice, hortenzije, mimoze, vejice pajčolanke, cvetovi orjaškega luka. Rože postavimo v visoko vazo. Ne smejo biti preveč natlačene. Na dno vaze nalijemo malo vode. Vazo z rožami postavimo na zračno in senčno mesto. Počakamo, da se rože popolnoma posušijo.

Nekatere vrste rož sušimo tako, da jih obesimo na vrvico. Tako sušimo sivko, suhocvetke, vrtnice z več cvetovi . . . S stebel osmukamo liste. Povežemo do 15 rož v šopek. Spnemo z elastiko. Rože morajo biti razporejene stopničasto, glavice so torej v različnih višinah, da se ne dotikajo in si niso v napoto. Šopke obesimo z glavicami navzdol na vrvico, ki jo napnemo na suhem, pokritem, senčnem in zračnem prostoru. Čim bolj je prostor temačen, tem lepše se ohranijo barve cvetja.

Praproti, trave, žitno klasje in podobne okrasne rastline sušimo razgrnjene na ravni podlagi. Rastline položimo na mrežo, na plast časopisov ali lepenke. Pomembno je, da je podlaga dvignjena od tal, da zrak nemoteno kroži. Sušimo v senci. Po nekaj dneh pobrizgamo suho rastlinje z lakom za lase.

NEVARNA PRAPROT

Ste že slišali, da je prelepa orlova praprot zelo nevarna? Britanski znanstveniki so namreč odkrili, da semenski trosi te praproti lahko povzročijo raka. S poskusi so dokazali, da zbolijo miši, ki so izpostavljene delovanju semenskih trosov te praproti, za rakom na želodcu ali požiralniku, dobijo pa tudi krvnega raka. Na spodnji strani praprotnih listov so trosovniki, iz katerih se usipajo drobni, nevidni trosi. Prepih v zaprtih prostorih ali veter na prostem raznaša trose na vse strani, vdihujemo jih in sedejo nam v pljuča, od tod pa potujejo po organizmu in predstavljajo nevarnost za naše zdravje. Se bomo ob teh ugotovitvah znanstvenikov začeli ogibati praproti?

VROČINA

ZDRAVO GAŠENJE ŽEJE

V vročih poletnih dneh potrebujejo otroci veliko tekočine. Toda nekatere pijače (na primer sokovi) so presladki, nekatere (mleko) energijsko prebogate. Tu je pet nasvetov za bolj zdravo gašenje žeje:

Razredčite sadni sok z vodo, toliko, da ima le še rahel okus po sadju. Zelo primeren za to je jabolčni sirup.

Malo sladkani hladni sadni čaji so najboljši za gašenje žeje. Že zjutraj skuhajte veliko posodo čaja, da se pravočasno ohladi na sobno temperaturo.

Z vodo in sadnim sokom razredčeno polnomastno mleko daje hkrati še dragocene beljakovine in kalcij.

Tudi melona, zmleta v električnem mešalniku ali pretlačena in zalita z vodo, odlično osveži.

Mnoge vrste sadja in zelenjave vsebujejo veliko vode. Kos kumare ali paradižnika, ki ga sesamo v ustih, tudi pogasi žejo.

Otrokom ne smemo nikoli dati ledeno mrzlih pijač. To bi škodovalo črevesni sluznici.

Nenadno škiljenje

V drugem letu življenja ni nobena redkost, če začne otrok nenadoma škiliti. Vzroki so lahko zelo različni. Največkrat je to napaka vida, ki je prej nismo odkrili, na primer:

- napačen položaj oči, do zdaj tako majhen, da ga ni nihče opazil,
- prirojeno minimalno drgetanje oči, ki otroke sili k škiljenju,
- prirojena daljnovidnost.

Poleg tega pride do nenadnega škiljenja lahko pri otrocih, ki doslej niso zbujali pozornosti očesnega zdravnika. Z očali, po potrebi z izmeničnim pokrivanjem oči, in s poznejšo operacijo lahko škiljenje uspešno pozdravimo. Nenadno škiljenje ne poneha samo od sebe in ga je treba obvezno zdraviti, da otrok ne bi z enim očesom slabše videl.

BIM

Murska Sobota
Ciril-Metodova ulica 50
Telefon: (069) 22 219
22 809
21 136
Telefax: (069) 21 136
Za prvo osemletko proti kanalu

PONOVNO PRESENEČAMO Z NOVOSTMI!

- V zalogi imamo priznano kozmetiko BUTLER: dezodoranti, spreji, laki za lase, detergenti za pomivanje posode, pena za pomivanje sanitarij, mehčalec za perilo in še in še . . .
- Pri nas imamo za vsakega kupca nekaj, tudi modne izdelke usnjene konfekcije — ženske kostime priznanih izdelovalcev.
- Za vaše noge modne nogavice vrhunske kakovosti EDOO iz uvoza.
- Možnost nakupa na potrošniško posojilo na 6 ali več mesecev brez obresti, mi smo trgovina, ki vedno preseneča; željam kupcev se prilagajamo tudi z delovnim časom od 6.30. do 20. ure.
- Nogavice EDOO lahko kupite tudi v prodajalni KROJ v Murski Soboti na Titovi ulici in širom po Jugoslaviji.

edoo

Češnje kot zdravilo

Češnje niso samo dobra hrana, ampak tudi zdravilo proti različnim boleznim. Za zdravljenje uporabljamo zrele plodove in peclje. Pečk ne uporabljamo, ker vsebujejo glikozid, ki sprošča strupeno cianovodikovo kislino.

Zgodnji prihod češenj omogoča tako imenovano kuro čiščenja strupov, ki so se nabrali v organizmu čez zimo. Dva do tri dni jemo samo zrele češnje. Za ljudi z občutljivim želodcem priporočamo namesto zrelih sadežev češnjev kompot. Češnje v kompotu so dobre tudi za ljudi z motnjami v krvnem obtoku, preprečujejo nastajanje črevesnih plinov, ki pritiskajo na prepono in otežujejo delo srca. Podobno kot višnjevi peclji tudi češnjevi spodbujajo izločanje tekočine iz telesa. Zato je upravičena njihova uporaba pri zdravljenju vnetja ledvic, meburja in prostate ter ledvičnih kamnov in peska.

OHRANIMO ZAGORELO POLT

Tudi ko se vrnemo z dopusta, lahko še dolgo ohranimo lepo zagorelo polt. V posodico naribamo debel koren in ga pustimo stati dve uri. Nato naribano korenje stisnemo, da priteče sok. Kosem vate namočimo v korenčkov sok [illegible] namažemo obraz, vrat in hrbet. Večkrat ponovimo.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasovna lestvica Radia Murska Sobota.

1. Insteme 1992 — Toto Cutugno
2. Vogue — Madonna
3. Pijmo ga, pijmo — Magnet
4. Nothing Compares 2 U — Sinead O'Connor
5. Cucki so lajali name — Don Juan

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu RMS (UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz) ob petkih, od 18. do 19. ure.

Kuhajte z nami

BRESKOVA PITA

Testo: 10 dag margarine ali masla, 25 dag moke, 2 žlici in pol kisle smetane, žlička sladkorja v prahu, noževa konica soli.

Nadev: 80 dag breskev, 4 do 5 žlic sladkorja, 1 dcl marelične marmelade, 3 žlice mehke koruzne moke, 1 jajce, 1 žlica olja, pičla 2 dcl mleka. Kot prilogo ponudimo 2 dcl stolčene sladke smetane.

Priprava testa: Roko, s katero mesimo, si prej ohladimo v mrzli vodi, da se testo ne segreva. Nato s prsti urno drobimo margarino ali maslo ter mešamo z moko, da dobimo sipko kašico. Solimo, sladkamo, dodamo mrzlo kislo smetano in hitro zamesimo testo. Ko je masa enotna, je dovolj zamešeno. Oblikujemo hlebček, ga damo na krožnik, pokrijemo z vlažno krpo in za 1 uro shranimo v hladilniku.

Medtem operemo, poparimo, olupimo in narežemo breskve na tanke rezine. Koruzno moko poparimo z vrelim mlekom. Mešamo, dokler se ne ohladi in umešamo žlico belega olja. Umešajmo sladkor in jajce. Po potrebi dodamo mleko, da dobimo gosto, a še vedno tekočo maso.

Vključimo pečico in namažemo manjši, najbolje okrogli plitev pekač. Vanj stisnemo 3/4 testa. Testo večkrat prebodemo z vilico in ga pečemo v vroči pečici približno 10 minut. Iz preostale četrtine testa oblikujte »trak« in ga pritisnite na steno pekača. Dno pite namažite z marmelado. Nanjo naložite breskve in prelijte z maso iz koruzne moke. Pecite še 20 do 25 minut in takoj ponudite. Zraven servirajte tolčeno sladko smetano.

SESTAVIL MARKO NAPAST	KROŽENJE, OBTOK	ŽIDOVSKI PREROK V STARI ZAVEZI	KORIST	AMERIŠKO MOŠKO IME (RONALD)	FRANCOSKA PEVKA PIAF	NEMŠKI NOGOMETAŠ (UWE)	GLAVNO MESTO GANE
IGLAVEC, POGOSTEN NA POKOPALIŠČIH							
KAR SE IZHODI							
MONAŠKI SUVEREN				FOD			
OLAKASTA KOŽA MLADIH KOZLIČEV				ŽIVINSKA KRMA			
UDOVIČ JOŽE			ONA (ANGL.)	LUDOLFOVO ŠTEVILO (3.14)			TELESNI STRAŽNIK SREDNJEV. VLADARJEV
ŽWALSKE USTNICE					[illegible]		
AVTOMOBILSKA OZNAKA ITALIJE		HRVAŠKA RAFINERIJA				ROMUNJA	
		STAROGRŠKI PESNIK				HRVAŠKI SLIKAR (VJEKOSLAV)	
RADAJ			RALKA PRI PLUGU				
			JEZERO V ETIOPIJI				
AMERIŠKI SATIRIK BUCHWALD				JADRANSKI OTOK			
				GRAŠKI NOG. KLUB			
REKA S SLAPOVI V SEVERNI AMERIKI							
BOLJŠA VRSTA JABOLK							
GESLO FR. REVOLUCIJE (EGALITE)							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — VODORAVNO: diabolo, Elbasan, realist, VA, trta, Inki, ar, šarm, I, I, Oslo, Istria, Spec, NK, mak, ata, ramazan, tkanina.

Dragi šolarji — Križem-kražarji

Saj vem, da zdaj že uživate zaslužene počitnice, Meni pa niste dali miru skoraj do zadnjega. Ampak jaz sem bil tega vašega ustvarjalnega nemira seveda vesel, čeprav mape, kjer so se zbirali vaši prispevki, nisem in nisem mogel izprazniti. Tako je bila kajpak izbira večja in pestrejša. Pa ne smete biti hudi, ker vse, kar ste napisali, ni bilo objavljeno. Tega pač ni bilo moč storiti.

Šola se je torej končala in prišel je tudi konec oziroma dvomesečni premor za našo rubriko Križem-kražem po šolah. Vsem, ki ste sodelovali, se najlepše zahvaljujem in upam, da se boste po počitnicah spet ogreli za pisanje ali risanje. Do takrat pa ... imejte se lepo, uživajte ...

Počitniški pozdrav vam pošilja vaš stric Križem-kražem

Jože Graj

MOJI VTISI Z IZLETA

Šolsko leto je šlo h koncu. Učitelji so vpisovali zadnje ocene in neusmiljeno spraševali. Vedno so nam le ponavljali: »Učite se, učite se ...« A vseeno so nam pustili en dan za oddih in tega dneva nihče ne bo pozabil, saj smo šli na izlet.

Zgodaj smo se odpravili v Zagreb. Naš namen je bil obiskati zagrebški živalski vrt, Stubico, Kumrovec in Krapino.

Na prvo postajo — v Zagreb — smo srečno prispeli. Odšli smo naravnost mimo stadiona v živalski vrt. Najprej smo se ustavili pri rjavem medvedu. V premajhni kletki sta se zabavala in jedla sladkorčke prisrčna medvedka. Pozibavala sta se po kletki in nas zabavala. Zamislila sem se in si predstavljala človeka v kletki. Gotovo bi se upiral. A medvedek — vdal se je usodi in življenje bo preživel zaprt, mnogo prikrajšan. Manjkala mu bo svoboda, brez katere človek ne more živeti.

Dokaz, da človek želi svobode, je bil tudi v Stubicah. Matija Gubec, — kmet upornik, ki si je želel svobode, je tragično končal na sramotnem kronanju. Povzetki iz takratnega življenja so shranjeni v gradu, ki je preurejen v muzej.

Avtobus z veselimi šestošolci se je peljal v Kumrovec, rojstni kraj Josipa Broza-TITA. Njegov dom in še okolica drugih hiš so preuredili v muzeje. Vse skupaj je podobno spominskemu parku. Skromno sezidane hišice pokrite s slamnato streho ter staro opeko pričajo, da je bilo življenje težko. Črne kuhinje, krušna peč, hlebec kruha in deset lačnih ustec je takrat bilo v navadi. Trdo življenje, želja po sreči, miru in ljubezni so vzgojili velikega moža — Tita.

V Krapini, nahajališču naših prednikov, smo si ogledali najprej slike mož, ki so ustvarili zgodovino. V naslednji sobi je bilo nekaj kamnov, ki so jih ljudje uporabljali pri delu. V drugih kameninah so bili odtisi fosilov. In že v naslednji sobi lobanje ljudi in prikazan razvoj človeka.

Na izletu je bilo zelo lepo in srečni smo prišli domov. Vedno se bom z veseljem pogovarjala o njem, a žalostna se bom spomnila medvedka, ki so mu odvzeli svobodo, kot tudi vsem drugim živalim v živalskem vrtu.

Lara Lendvaj, 6. c,
O. Š. Štefan Kuhar-Bojan, Puconci

DELAMO VSI

Starši na delo hitijo,
za družino skrbijo.
Mi pridno se učimo,
da znanje si pridobimo.

Kmetje travo kosijo,
šivilje obleke krojijo.
Zdravniki zdravijo ljudi,
kuharji pripravljajo jedi.

Vsi delamo marljivo,
da jutri boljše zaživimo.
Kdor dela, zdrav je in močan,
lenuh pa od lenobe je bolan.

RENATA ŠPILAK, 6. a
OŠ Turnišče

Prestrašili so naju temni oblaki

Bil je vroč poletni dan. S sestro sva se igrala na dvorišču. Včasih sva prekinila igro in za nekaj časa odšla v senco ter se malo ohladila. Naenkrat sva opazila temne oblake, ki so se začeli zbirati na nebu. Začelo se je bliskati in močno je grmelo, kmalu nato se je ulila ploha. S sestro sva bila sama doma, zato sva se še bolj bala grmenja. Zbežala sva v hišo in se skrila v kuhinjo v najbolj temačen kot. Trajalo je zelo dolgo, ko se je končno grmenje in bliskanje oddaljevalo in je prenehalo deževati. Posijalo je svetlo sonce in šele tedaj sva si s sestro upala spet na dvorišče. Takrat so se domov vrnili tudi starši. Od tistega dne se zelo bojim bliskanja in grmenja.

Darko Glavač, 4. a,
OŠ E. Kardelj,
Murska Sobota

Iskal sem strah

Nekega dne, ko sem bil sam doma in je k meni prišel moj bratranec, sva opazila, da v sobi gori luč. Vprašal sem ga, če jo je on prižgal. Odgovoril je, da ne. Ker sva bila takrat še majhna, sva mislila, da je nekdo v hiši. Odločila sva se, da bova stvar temeljito raziskala. Najprej sem pogledal v kopalnico in tudi tam je gorela luč. Bratranec je stražil, jaz pa sem raziskal kopalnico. Pogledal sem v omaro, raziskal vsak kotiček, vendar ni bilo nikogar. Lasje so se mi ježili, zastajal mi je dih.

Medtem sta se vrnila mama in očka. Mama je povedala, da je ona pozabila luči. Jezil sem se nanjo, da nama je povzročila nepotrebne skrbi.

Tako sem spoznal, da ima strah samo velike oči.

Damir Podlesek, 4. a,
OŠ E. Kardelj,
Murska Sobota

PRIJATELJ

Prijatelj je lahko vsakdo,
vendar ne kar tako.
Prijatelja lahko zgubiš,
teže ga dobiš.

Pravi je prijatelj tisti,
ki nate kaj misli,
ki te obožuje
in te opazuje.

TANJA KOCET, 7. d,
OŠ Beltinci

Izštevanka

Afrika je del sveta,
tam krokodili so doma,
pa sloni, zebre, noji —
to so vsi kot heroji.

Opica na kačo skoči,
žaba se koj razpoči.
En, dva, tri —
žaba omedli.

Vesna Vodnik, 3. a,
OŠ Videm ob Ščavnici

ŠTRKI IN TABORNIKI — Naši otroci že vedo, da jih niso prinesle štorklje. Pa vendar se jim zdi, da so to nenavadne ptice, ker gnezdijo na dimnikih. Zaradi njih pa so naši kraji lepši. Njihovo ime so si izbrali tudi člani taborniškega odreda na OŠ Tišina, ki so pred kratkim dali slovesno zaobljubo o vstopu med tabornike odreda Veseli veter v Murski Soboti. Taborniške aktivnosti bodo potekale tudi med počitnicami. Najbolj živahno bo v njihovem domu v Domanjševcih, kjer bodo od 1. do 10. julija taborili taborniki soboške občine, za njimi pa bodo prišli na 10-dnevno bivanje v Domanjševce še taborniki iz občine Lendava. Besedilo in posnetek:

Filip Matko

Bil sem razočaran

Nekega dne sem se sprehajal po gozdu. Videl sem, kako je umazan. Prišel sem do Mure. V njej je bilo polno različnih smeti in odpadkov. Na vodi so plavale mrtve ribe. Papirčki so bili razmetani po gozdu. Bile so tudi prazne konzerve. Na drevesu je bila zlomljena veja, v deblu je bila globoka zareza. Trava je bila tako poteptana, da sem lahko videl zemljo. Bil sem razočaran! Vse to so naredili ljudje. Ko je prišel mimo neki tujec, me je vprašal, zakaj je tako vse razmetano. Nisem mu vedel odgovoriti, zakaj je tako, le še bolj sem se zamislil.

Peter Jerič, 2. r.
OŠ Veržej

12

»Zadnji kozarček. Steklenico boste pa vzeli kar s seboj, gospod desetar! Desetar se najprej brani, potem pa le izgine steklenica v njegovem žepu.

Preden odidejo, sme Glattstein pogledati k Igorju in Kurtu. Vojaki mu zaupajo, da ne bo skušal pobegniti. Vseeno stopi desetar za njim v spalnico. Služba je služba.

Oče gleda zdaj Igorja, potem zopet Kurta. Otroka mirno spita. Premlada sta še, da bi poznala življenjske težave in zahbrtnost ljudi. Ko se bosta to jutro zbudila in ga ne bo, ga bosta iskala in spraševala po njem.

Oče le po sili zadržuje solze. Srčna tesnoba mu stiska grlo. Nagne se nad sinčka, ju poboža in poljubi. Potem se po prstih odstrani in tiho zapre vrata.

»Glavo pokonci, apuš!« mu reče Šarolta v slovo in ga poljubi na obe lici. »Ponosna sem nate. Za domovino in za svobodo trpi,« mu zašepeta in ga pomenljivo pogleda.

Mesto še spi. Komaj da se je za silo zdanilo. Mrzla sivkasta megla se plazi po vlažnih pločnikih.

Glattstein stopa med vojaki, vendar za dober korak pred njimi. Vsakdo, ki bi jih srečal, bi takoj ugotovil, da ni svoboden, čeprav ni uklenjen.

»Gremo v ječo ali v vojašnico?«

»Ne sprašujte! V patrulji ne smemo govoriti.« Desetarjev glas ni preoster, toda tudi prijazen ni več kot je bil doma pri slivovki.

Pot se vleče med tesnobnim molkom. Samo topot njihovih korakov se sliši, ko udarjajo po mrzlem tlaku.

V bližnjem zvoniku odbije pet. Nekje zacvilijo vežna vrata v tečajih in se glasno zaprejo. Nekdo hiti pred njimi na delo. Med dvema hišama zadaj na dvorišču nekdo prižiga motorno kolo, ki se šele po večkratnem poskusu prižge.

»Na desno!«

Pri naslednjem vogalu mora zaviti na levo. Doslej je upal, da ga ženejo v vojašnico. Zdaj ve z gotovostjo, da je njihov cilj mestna ječa. Njegova zadeva torej ni vojaškega značaja; za politično nezanesljivega ga imajo. Misel ga tako vznemiri, da mu postane vroče.

Visoki zid z bodičasto žico na vrhu mu ni neznan. Doslej ga je videl z ulice, zdaj ga bo gledal tudi z jetniške strani.

Pred glavnim vhodom stoji stražar z nasajenim bajonetom na puški.

Odklepanje težkih z železom okovanih vrat, Rožljanje ključev. Stražarja imajo tudi na medlo razsvetljenem hodniku. Nekje v ozadju rožljajo z zapahom. Topot korakov med umazano sivimi stenami. Zadah po vlagi in plesnobi.

Ječar Vodopivec, majhen zavaljen mož rdečih lic, ki ga pozna že mnogo let, ima prav takšne brke kot on. Včasih ga je videl Pri Katrci, a nikoli ni prisedel. Premožni trgovci in ugledni meščani, kakršen je on, nimajo te navade, da bi se družili z nižjimi sloji. Tokrat ga pozdravi kot starega, dobrega znanca.

Vodopivec je mrzel in uraden. Zdaj je on zgoraj.

Vojaki, ki so ga prignali, odhajajo z njegovim žganjem in brez pozdrava. Niti pogleda mu ne privočijo v slovo.

Glattsteinu je žal, da se Vodopivcu svojčas ni približal. Še bratovščino bi spil z njim, če bi vnaprej vedel, da bo kdaj potreboval njegovo naklonjenost. Zdaj je seveda prepozno in Vodopivec se tega zaveda.

»Oddajte prav vse, kar imate pri sebi!«

»Tudi zaseko in klobase?«

»Prav vse, sem rekel.« Vodopivčev glas je osoren, njegov obraz uradno rezerviran.

»Volneno perilo imam s seboj zaradi revmatizma.«

»Nismo v hotelu, da bi se preoblačili.«

Že prav! Ko pride na svobodo, bo zopet gospod Glattstein. Vodopivec pa ostane vse življenje ječar, ki ga pozdravljajo samo jetniki, in še ti samo zato, ker morajo.

»Imate žepni nož?«

»Nimam ga.«

»Mesar pa brez noža!« se zasmeji Vodopivec.

»To naj bi bilo duhovito?« misli Glattstein.

»Oddajte pas!«

»Pas!? Mislite, da se bom obesil?«

»Boljši od vas so se že. Tudi vezalke za čevlje boste morali pustiti pri meni.«

»Boljši od mene so se obesili tudi za te, kajne?« mu podrži vezalke pod nos.

»Tudi jetnišnice imajo svoja pravila.«

»Jaz sem vendar domač človek. V Murinu ni otroka, ki me ne bi poznal.«

»Izjem ne delamo. Bilo bi krivično do drugih.«

»Vse v en koš; zločince skupaj s poštenimi državljani in davkoplačevalci, kajne?« reče zagrenjeno.

»Imate denar pri sebi?«

»Zakaj ga ne bi imel.«

»V ječi ga ne boste rabili. Pri meni ga morate pustiti!«

Vodopivec prešteje bankovce in mu s podpisom potrdi, da je sprejel v varstvo 1.200 pengov.

»Zares ne razumem, zakaj moram vse oddati, ko pa pojdem še danes domov.«

Vodopivec se zasmeji, kot da bi slišal posebno duhovito domislico. Njegov smeh odmeva po hodniku še potem, ko Glattstein sledi stražarju med dvema vrstama vrat s kukali, za katerimi je tiho kot v mišnici.

Pričakoval je, da bo stopil v majhno, neobljudeno celico z borim ležiščem in mizico, zbito iz surovih desk, s pokvečenim stolom poleg nje in z vrčem vode na njej, kot je bral v knjigah. Stražar pa ga je pripeljal v veliko sobo, natrpano z jetniki vseh starosti, od fanta štirinajstih let do starca s predivu podobnimi lasmi. Jetnikov je toliko, da vsi niti leči ne morejo. Tesno drug poleg drugega sedijo na zmečkani slami, se naslanjajo na stene in dremljejo. Nekaj jih je že budnih, stojijo pod edinim okencem, ki je visoko pod stropom, in se šepetaje pogovarjajo. Zrak je gost in zatohel.

Ob pogledu na množico jetnikov mu je kljub smradu v sobi takoj lažje pri srcu. V družbi bo lažje prenašal neprostovoljno trpljenje in to je že polovica svobode.

Jetniki so sami politični, mnogi s podeželja, ki so skrivali partizane, zvečine Murinci, med njimi študentje, uradniki in nekaj mladih Judov. Nekatere jetnike pozna samo po videzu, organista Toška, profesorja Jugoviča in dva študenta, Arona in Mirka, tudi osebno.

Ob njegovem prihodu so se jetniki zbudili. Nekaj študentov in mladih uradnikov novodošleca precej obstopi.

»Kaj pa vi med nami, gospod Glattstein?«

»Pomota bo.«

»Tudi mi mislimo, da bo pomota. Vi ste vendar njihov, madžaron od glave do pet, pravi madžarski vitez,« reče dolgolas študent dekliško ozkih ramen in konjskih zob in pokaže na madžarsko narodno značko, ki jo ima v gumbnici.

»Jaz pa madžaron! Bosa je ta, mladi mož!« vzklikne z užaljenim glasom. »Kvečjemu na zunaj. Pretvarjam se. S tem nikomur ne škodujem, sebi pa koristim. Tale značka, recimo, meni nicesar ne pomeni,« reče in skuša obdržati hladno kri.

»Pa zato nam tem več.«

»Gospod Glattstein je pač tiste vrste človek, ki misli vedno in povsod na svojo lastno kožo,« reče bledoličen davčni uradnik, ki ga Glattstein pozna le na videz.

»Ali naj bi mislil na vašo garjevo?« reče jezno.

»Kaj bi se zbadali, ko pa smo vsi v isti omaki,« miri profesor Jugović, ki je tako kratkoviden, da kljub debelim lečam dlje seže kot vidi.

Glattstein zagleda Krčmarja, zastopnika zavarovalne družbe SLAVIJA, in prisede k njemu na slamo. Prijatelja si sicer nista, toda pri njem je zavaroval svoje življenje in premoženje.

»Kaj pa ti tukaj, Ludvik?«

»Gospodje detektivi mi še niso blagovolili povedati.«

»Če iz istega vzroka kot jaz, mene so pomotoma aretirali, potem boš lahko še danes doma.«

»Nikar se ne smeši, Valentin! Nihče ni tukaj pomotoma, zato nihče ne bo šel domov. Sedela bova, če ne tukaj, pa kje drugje in še žal nama bo, da naju niso pustili doma v tem sračjem gnezdu.«

»Preveč si črnogled.«

»Misliš, da bodo imeli Madžari sami sebe za norca? Misliš, da so zato pisali odloke, sestavili črno listo in nas zaprli, da nas bodo zopet pustili domov? Za prazen nič ne polnijo jetniških celic. Kar poglej!« Krčmar pokaže na dva jetnika, ki so ju pravkar pahnili med nje.

Bila sta Čisar in Kodila, dva stara partijca. Glattsteina je ob pogledu na oba stara partijca kar spreletelo.

»Dokler bodo takšni med nami, nas ne bodo pustili domov,« pravi Krčmar in ugane njegove misli.

Glattstein je ves nesrečen in zaman ugiba, zakaj so ga zaprli. Navsezadnje sta Igor in Kurti izblebetala, kar sta slišala doma. Neumno dekle je vpričo otrok udrihala po Madžarih in hvalisala partizane. Zaman sem jo svaril. In kakšna je bila doma, takšna bo tudi drugje. Morda pa sta zavist in škodoželjnost vmes in ga je odkril kdo izmed trgovskih tekmecev. Kemény je vsega zmožen. Da nima jo kulturbundovci svojih umazanih prstov vmes? Na prevrat in na njegovo premoženje računajo, pa ga hočejo pravočasno spraviti s poti. Kot hijene so, ki lačno zavijajo za grmovjem in čakajo na lahek plen. Naj zavijajo, naj kažejo zobe, v njegovo mesnico jim ne bodo zasadili.

Medtem so strpali v sobo še več jetnikov in povečali gnečo. Tisti, ki so doslej sedeli na slami, morajo potegniti noge proč ali vstati. Brez kletvic in čemernih obrazov ne gre.

Orožnik, ki je vstopil ob šestih v sobo za stražo in zdaj sedi pri vratih s puško med koleni, si je pravkar prižgal viržinko. Kadilci ga poželjivo gledajo in omedlevajo od strastnega poželenja. Glattstein misli na svoje viržinke, ki jih je moral oddati pri ječarju. Kaj, če kadi orožnik njegovo viržinko? Svoje zagotovo ne kadi, sicer je ne bi vse oslinil in je držal v roki kot dleto. Navsezadnje mu bodo tudi klobase pojedli in mogoče si prav ta trenutek maže Vodopivec njegovo zaseko na kruh.

(nadaljevanje prihodnjič)

STALIŠČA BRALCEV DO VESTNIKA IN RADIA MURSKA SOBOTA

Z demokratizacijo družbe se spreminja tudi vloga medijev v družbi. Nastaja kritična javnost, ki s časopisi in radijskimi postajami enakopravno sodeluje pri izmenjavi informacij ter z mnenji in predlogi sodeluje pri ustvarjanju boljšega, kakovostnejšega časopisa in radia. Z zavestjo o teh dejstvih smo pozimi izvedli anketiranje o stališčih in interesih bralcev Vestnika in poslušalcev Radia Murska Sobota.

BRALCI O VESTNIKU

Kot so pokazali rezultati, ima Vestnik zelo pestro sestavo bralcev z zelo različnimi interesi, precejšnji pa je tudi neopredeljenost bralcev, ki so odgovorili: »Sem zadovoljen s časnikom. Nič ne bi spremenil.« In znano je, da je najtežje narediti dober časopis, če mora poročati o vsem in za vse. Pri podobnih anketah, ki so jih naredili drugi, se je pokazalo, da bralci običajno ne vejo, kaj bi naredili, da bi bil časnik boljši, natančno pa vejo, kaj jim v časopisu ni všeč. Zato smo tudi veliko vprašanj postavili tako, da vprašujemo po negativnih pojavih v časopisu.

Anketirali smo 240 bralcev, v analizo rezultatov pa smo vključili še 40 anket, ki so jih poslali bralci potem, ko je bila objavljena v Vestniku konec decembra lansko leto. Anketiranih je bilo 164 moških in 116 žensk iz vseh občin, različne izobrazbe, starostna sestava pa se razteza od leta rojstva 1901 do 1976.

Na vprašanje, kako prebirajo Vestnik, je kar 43 % anketiranih odgovorilo, da ga preberejo v celoti, 53 % pa prebere le tiste teme, ki jih zanimajo. Le 4 % anketiranih so odgovorili, da Vestnik le prelistajo. Precejšnjo potrebo Pomurcev po informiranosti dokazuje tudi dejstvo, da jih je kar 19 % odgovorilo, da berejo Delo, 29 % bere Večer in 12 % Kmečki glas. Na vprašanje, odkod dobivajo največ informacij o dogajanju v Pomurju, se je razmeroma enako anketiranih odločilo za Vestnik in Radio Murska Sobota.

Med 16 področji družbenega delovanja so anketiranci izbrali tri, ki jih najbolj zanimajo, in dve, za kateri mislijo, da se o njima premalo piše. Najbolj priljubljeno področje je kmetijstvo, sledijo gospodarstvo, politično dogajanje, zdravstvo, šport, šolstvo in socialno varstvo. Med temami, o katerih se premalo piše, so bralci najpogosteje postavili med prvi dve kmetijstvo in zdravstvo, sledijo religija, socialno varstvo in ekologija. Ker smo pričakovali razmeroma precejšnje zanimanje za kmetijstvo, smo anketirane povprašali tudi po rubriki Kmetijska panorama in kar polovica je odgovorila, da bi največjo pozornost v tej rubriki morali posvetiti kmetijskim strokovnim nasvetom.

Pri vprašanju, kako pogosto zasledijo v Vestniku prispevek o svoji krajevni skupnosti, so najbolj zadovoljni z informiranjem v murskosoboški občini, najmanj pa v ljutomerski.

Iz rezultatov odgovorov na vprašanja o kakovosti časnika smo ugotovili, da so bralci najbolj zadovoljni s preglednostjo časnika in razumljivostjo pisanja novinarjev, manj pa z zunanjo podobo časnika, aktualnostjo, nepristranskostjo in resničnostjo informacij. Precej velik odstotek bralcev meni, da primanjkuje novih, svežih idej in lahkotnejšega branja, večjo pozornost pa naj bi namenili tudi vprašanjem razvoja Pomurja.

Med načinom pisanja so za bralce očitno najbolj privlačne kratke novice o dogodkih in kombinacija različnih zvrsti, sledijo pa prispevki z veliko fotografijami, daljša poročila ter zabavno in razvedrilno pisanje o dogajanju. Literarni stil pisanja in daljša, poglobljena analiza problemov pa sta med sedanjimi naročniki očitno manj priljubljena.

Z zastopanostjo stališč in interesov mladih ter novih strank je zadovoljnih kar 50 % anketiranih, vendar pa se kažejo pri teh vprašanjih izrazitejše razlike glede na izobrazbo in starost. Mladi in višje izobraženi so z zastopanostjo manj zadovoljni. Tudi gospodarskopropagandna sporočila v Vestniku za bralce očitno ni so nujno zlo, ampak prav tako informacije, ki jih pritegnejo. Reklame namreč redno spremlja 71% bralcev, male oglase pa 83%.

Večji del bralcev očitno želi tudi v prihodnje sodelovati pri urejanju časopisa, saj jih je le 28 % izjavilo, da ne želijo sodelovati. Med temi se je večina odločila za anketiranje kot obliko sodelovanja, 18 % pa bi raje sodelovalo v pogovorih z uredniki ali javnih razpravah.

Pri posameznih mnenjih ob vprašanju »Kaj bi vi storili, da bi bil časopis še boljši?« se kažejo nasprotja, ali naj bi bil večji poudarek na dogajanju v Pomurju ali pa bi več pisali o dogajanju zunaj Pomurja. Bralci želijo, da bi novinarji bolj iskali zanimive teme, večji poudarek naj bi dajali kroniki in nenavadnim, zanimivim dogodkom, več naj bi bilo zabavnega branja, glasbenih novosti, mode. Več naj bi bilo poročil novinarjev s terena, več stikov z bralci. Nekaj predlogov pa tudi lahko strnemo v željo po bolj življenjskem pisanju (»kot v Jani«). Pripombe pa so predvsem na zapostavljenost nekaterih območij v Pomurju (»Več pišite o Štajerju.«) in ne preveč poročanja s sej.

POSLUŠALCI O RADIU MURSKA SOBOTA

Čeprav je bila anketa najprej namenjena le vprašanjem o Vestniku, smo izkoristili priložnost in Pomurcem zastavili tudi nekaj vprašanj o Radiu Murska Sobota. Kaže na precejšnjo poslušanost radia, saj so le 3 % anketiranih izjavili, da ga nikoli ne poslušajo. Med oddajami so najbolj priljubljene jutranje kontaktne oddaje, sledijo čestitke in glasbeno-razvedrilne oddaje. Poslušalci najraje prisluhnejo narodnozabavni in domači zabavni glasbi, nekoliko manj tudi zabavni, najmanj pa ljudski in klasični glasbi.

Več je tudi posameznih pohval jutranjega kontaktnega programa in predlogov, da bi ga razširili in da bi bilo takega programa na radiu čim več. Mnogi pa so se pohvalno izrazili tudi o spremembah v nedeljskem radijskem programu. O čestitkah so se poslušalci izrazili zelo različno: od želje, da bi jih ukinili, pa do želje, da bi jih bilo čim več.

Jože Gabor

POMURSKEMU DRUŠTVU ZA BOJ PROTI RAKU SO DAROVALI

OOS SDK M. Sobota -- za pokojnega očeta sodelavke Erike ŠELA, M. Sobota, Lendavska 17, 250,00 din; OOS LB — POMURSKA BANKA M. Sobota, za pok. mamo sodelavke VERE HOLCMAN, M. Sobota, Kopališka c., 200,00 din; ANGELA in VILI ŽIŽEK, M. Sobota, ul. N. Tesle — za pok. Jožeta BADIČA, M. Sobota, Titova ul. 300,00 din, ter za pok. SIDO PODLESEK, M. Sobota, 300,00 din; OOS SDK M. Sobota za pok. mamo sodelavca EMERIKA HANČ, M. Sobota, N. Tesle, 250,00 din; OOS SDK M. Sobota za pok. mamo sodelavca LUDVIKA ŽGANJARJA, M. Sobota, Prešernova, 250,00 din; OVIZ — O. Š. 1. M. Sobota — za pok. očeta sodelavke TEREZIJE STRUPI, M. Sobota, 300,00 din; SODELAVCI ELIZABETE RAJNAR, Trstenjakova ul. 17, M. Sobota, za pok. sestro, 420,00 din; ANA KLOPČIČ, G. Radgona, Lackova 19, za pok. MATILDO STRANJŠAK, G. Radgona, Lackova ul. 17, 800,00 din; OOS SO M. Sobota za pok. mamo sodelavcev Silva in Jožeta PODLESKA, M. Sobota, 400,00 din.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Prispevke nakazujte: 51900-678-48545 Pomursko društvo za boj proti raku M. Sobota.

POMURSKO DRUŠTVO
ZA BOJ PROTI RAKU

AMS JUGOSLAVIJE
AMZS

AVTO-MOTO ZVEZA SLOVENIJE

TEHNIČNA BAZA MURSKA SOBOTA, Noršinska 2, tel. 987 vam priporoča v predpočitniških dneh, da nas obiščete.

PONUJAMO NASLEDNJE STORITVE ZA VSA MOTORNA VOZILA:

— vleka vozil
— služba pomoč informacije
— popravilo na domu in cesti

IN KAJ PONUJAMO V SVOJI DELAVNICI?

— nastavitev prednje in zadnje preme
— test in nastavitev motorja z elektronsko napravo
— popravilo električne inštalacije in še bi lahko naštevali

Člani AMD imajo številne brezplačne ugodnosti in 20 % popusta!
Odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 7. do 20. ure.

DOBRI ZA USTA IN PRIJETNI ZA OKO

Sektor Emone Commerca za predelavo vrtnin Hortus iz Ljutomera je poskrbel, da bodo odslej kozarci, v katerih bodo ponudili precej razširjeno paleto vloženega sadja in zelenjave, veliko prijetnejšega videza in se jim že zaradi tega ne bo mogoče zlahka odreči. Hortus je latinski izraz za vrt, nekdanji ljutomerski Agroplod pa je s to besedo poimenoval svojo novo blagovno znamko. Tako je nastal uvozno-izvozni sektor za predelavo vrtnin. Njegova osnovna dejavnost je predelava zelenjave in sadja, stranska pa trgovina na veliko (grosistična trgovina), diskontna prodaja, tehtanje in skladiščenje. Če je bil prej Agroplod sedem let izgubar, so novi ljudje, zlasti v vodstvenih strukturah, pred skoraj tremi leti uspeli uveljaviti pozitivno poslovanje. Možnosti so precejšnje, zlasti v izvozu, vendar prej je treba zagotoviti ustrezne razmere in kakovost.

Razširjen proizvodni program

Proizvodni program zajema:
— konzerviranje zelenjave v kisu, olju ali slanici,
— predelavo lešnika v luski,
— pakiranje sipkih materialov in
— pakiranje lesnega oglja

Delikatesni program zajema poleg kumaric, ki so vodilne, še rdečo peso, belušę, papriko in paradižnik, feferone, artičoke, šampinjone, črne olive, zelene olive in filete papriko.

V pripravi poslovanja in proizvodnega programa za letos so izhajali zlasti iz obstoječega programa in nekaterih novih pripravljenih in testiranih izdelkov, ki jih je pripravil razvojni oddelek. Dopolnjevali so ga z novimi, po katerih je na trgu povpraševanje. To bodo spremljali tudi v prihodnje, saj so se vedno pripravljeni prilagajati in ustreči željam kupcev. Njihov proizvodno-prodajni sortiment pa bodo morali oblikovati zlasti v skladu z možnostmi nabave surovin na domačem trgu in v tujini. Veliko pozornost namenjajo ustreznosti izdelkov glede na zahteve trga.

V osmih urah lahko v celoti predelajo 20 ton lešnika

V sezoni se ukvarjajo predvsem s toplo predelavo zelenjave in sadja, v nesezoni pa pride v poštev suha predelava lešnikov, orehov in mandeljev. Slednje delajo šele kakšno leto, saj prej niso imeli niti centralnega ogrevanja in zato v zimskem času niso mogli normalno delati. Zdaj se zavzemajo za delo v dveh izmenah, saj imajo za to vse možnosti. Ko ni sezonskega dela, so v veliki meri zaposleni še s pakirno linijo. Na njej opravljajo precej poslov tudi za zunanje partnerje, z zahodnonemškim so podpisali pogodbo za 10 let. Prav tako za nemškega partnerja so lani pripravili okoli 1000 litrov češenj v alkoholu.

Pred kratkim so posodobili celotno linijo za toplo predelavo, pa tudi drugo tehnologijo so uskladili z dizajnom zahodnega tržišča. Tu velja gotovo omeniti pakiranje v folije namesto v karton.

Novi ljudje in novi uspehi

Pred nekaj leti so »stvari vzeli v svoje roke« novi, mlajši ljudje. Tisti v vodstvu so stari v povprečju 29 let. 65-članski kolektiv vodi direktor Marjan Kralj, za komericalno dejavnost pa skrbi komercialni direktor Boris Filipič. Sami pravijo, da so prišli do uspehov z veliko truda, vendar, kjer je volja, je tudi pot. Novo blagovno znamko jim je izdelala agencija Formitas iz Ljubljane in bo po njihovem mnenju veliko bolj konkurenčna na trgu, kjer je mesto le za kakovostne in sposobne izdelovalce.

Sodelujejo tako z domačimi kot tujimi pridelovalci zelenjave in sadja. Kooperacijska pogodba z Nizozemsko je še posebno obsežna. Uvažajo različne surovine; iz te dežele jih ni težko dobiti, tudi kadar ni sezone. Tako si zagotovijo delo in zaslužek tudi zunaj sezone. Iz Nizozemske pa so kot edini izdelovalci iz Jugoslavije dobili dovoljenje za izvoz. Sicer pa uvažajo tudi iz Bolgarije, in to paradižnik v različnih oblikah, grah, fižol, stročji fižol, mezge za pice ipd. Če so še lani izvozili le od 10 do 15 odstotkov proizvodnje, bodo v prihodnje izvoz povečali, čeprav je težko prodreti na zahtevna zahodna tržišča. Načrtujejo predvsem izvoz in uvoz za lastne potrebe. Tako bodo izvozili letos za 130 tisoč in uvozili za 498 tisoč ameriških dolarjev blaga.

Kot leta poprej bodo tudi letos zaposlili okoli 200 delavcev v sezoni. Za to delo se zanimajo mlajši in ljudje srednjih let, ki prihajajo delat prek zavoda za zaposlovanje ali študentskega servisa.

Diskontna prodaja

Že dve leti poteka v Ljutomeru tudi diskontna prodaja. V zadnjih mesecih je sicer nekoliko upadla, saj ljudje množično odhajajo kupovat čez mejo. Tam je namreč nakup ugodnejši tudi od diskontnih cen pri nas. Kljub vsemu pa je nujno ponuditi tudi tovrstno prodajo, ki ji po drugi strani konkurirajo še manjše zasebne trgovine. Toda v Hortusu menijo, da konkurenca ni nikdar odveč.

Na Razkrižju poteka pakiranje oglja kot ena stranskih dejavnosti firme. Tudi tu so zaposleni pogodbeni delavci, tare pa jih vedno več težav pri preskrbi s kakovostnimi surovinami. Načrtujejo, da bodo letos spakirali vsaj 100 ton lesnega oglja, za katerega je tržišče zagotovljeno.

Med stranske dejavnosti sodi še strojno pakiranje sipkih materialov. Sem spada pakiranje riža, fižola, sladkorja ipd., medtem ko ajdovo moko in kašo še vedno pakirajo ročno. Ker zmogljivosti pakiranja ne ustrezajo tržnim možnostim, bodo obnovili pakirno linijo, ki bo namesto sedanjih 200 ton na leto zmogla kar 2 toni končnega proizvoda na uro. Potrebe po pakiranih izdelkih, ki jih lahko zagotovijo v sektorju, obsegajo na leto več kot 100 ton.

Emona Commerce je ponosna na Hortus

Ljubljanska Emona Commerce je veliko podjetje in ljutomerski Hortus nikakor ni njen zanemarljiv del. Nasprotno. Za svoje uspehe so v Ljutomeru požeti več Emoninih priznanj. Opiranje na lastne sile ni enostavno, vendar se Hortus tega dobro zaveda.

Ne le z novo, prijetno blagovno znamko, temveč tudi s prenovljeno, kakovostnejšo in pestrejšo proizvodnjo se v Ljutomeru lahko pohvalijo. Odslej bodo tudi zvažali pod lastno blagovno znamko in oblika piramide (kozarci, folija, prodajni kartoni) bo gotovo privabila kupce.

Letos bodo napolnili okoli 2 milijona delikatesnih kozarcev, lešnika bodo predelali skoraj 1000, oreha pa 500 ton. V predelavi lešnika, ki v celoti poteka leto in pol, so med giganti v Evropi. V osmih urah ga lahko predelajo okoli 20 ton. Celotna proizvodnja iz leta v leto raste. Tržišče so v velikem obsegu že osvojili in ga zaenkrat obvladujejo še sami. Konkurence se ne bojijo, saj je lahko njihovo delo še obsežnejše, ponudba raznovrstnejša, večja pa je lahko tudi storilnost.

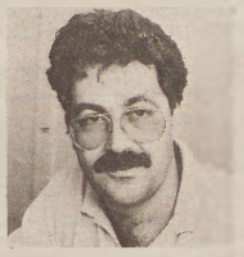

Direktor Hortusa, Marjan Kralj

Komericalni direktor, Boris Filipič

Težave in težavice ne izostanejo nikjer

Če s prodajo v Hortusu nimajo nobenih težav, jih žuli zlasti neplačano prodano blago. Največ neplačanih računov imajo doma. Skrbi pa jim povzroča tudi letošnje vreme, ki zmanjšuje možnosti dobrega pridelka vrtnin. Tako jim je pridelovalec kumaric iz Bosne in Hercegovine že odrekel prodajo, ker bo neprimerno vreme uničilo kumarice, še preden bodo zrasle. Izpad bodo morali nadomestiti drugje, saj so kumarice poleg paprike še vedno njihov vodilni izdelek. Novosti, kot so artičoke, beluši ipd, pa bodo uvrščene na trg sprva še bolj kot poskusni pridelki, ki se bodo kmalu uveljavili ter se postavili ob bok drugim delikatesam.

Vsak, ki bo na svoj jedilnik uvrščal delikatese in druge izdelke iz Hortusa, ga bo še dodatno popestril in polepšal, kajti prej ko slej bo spoznal, da je program Hortus dober za usta in prijeten za oči. Pa dober tek!

Lidija Kosi
Foto: Nataša Juhnov

Radijski in televizijski spored od 6. do 12. julija

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Konec tedna vam ponujamo pregled športnih in kulturnih prireditev!), 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Poletno popoldne — mozaična oddaja z veliko glasbe in svežih radijskih sporočil, vse do 19.00. Kot vedno bo ob 17.00 pomurski dnevnik in ob 18.00 kontaktna oddaja 21 232

TV SLOVENIJA

9.00 Kljukčeve dogodivščine. 9.30 Boj za obstanek. 9.55 Hormoni — posłanci življenja, poljudnoznan. oddaja. 10.40 Vnović v Bridesheadu, angl. nadaljevanka. 15.55 Poletna noč, ponovitev nadaljevank. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Safari v mestu: Lov na ponirke. 18.40 Pet prijateljev, angl. nanizanka. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Rumena reka, japonsko-kitajska nadaljevanka. 21.15 Zakon v Los Angelesu, amer. nanizanka. 22.00 Tv dnevnik 3. 23.20 Poletna noč.

Program LJ 2:

13.55 Wimbledon: Tenis (polfinale moški), prenos. 19.00 Alpski večer '90. 19.10 Satelitski programi. 19.30 Tv dnevnik.20.00 Koncert simfonikov RTV Ljubljana. 21.00 Vprašajte ZIS. 22.00 Tenis, posnetek iz Wimbledona. 22.15 Satelitski programi.

TV ZAGREB

9.50 Poletni spored, ponovitve. 17.00 Mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 V mestu. 21.00 Vprašajte ZIS. 22.00 Dnevnik. 22.20 Kulturni magazin. 23.25 Barva noči.

TV AVSTRIJA

8.30 Ponovitve, tv v šoli. 14.15 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 21.20 Zabavna oddaja. 22.15 Filmske novitete. 22.50 Hondo (f).

Drugi program
20.15 Svet živali. 21.00 Oddaja o tv. 21.20 Bližnji posnetek. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Šport. 22.50 Umetnine.

TV MADŽARSKA

9.10 Madžarska stoletja: Kraljevina brez kralja, pon. 9.30 Počitniška matineja, filmi za otroke. 16.10 Lovčev sin, nemška serija, 1. del. 16.40 Narodna za orkester. 16.45 Video novice. 17.00 Za upokojence. 17.30 Teka. 17.40 Reportaža. 18.00 Okno, služnostni program. 19.00 Vprašanja kristjanov. 19.30 TV dnevnik. 20.05 TV film. 21.15 Panorama. 22.15 Jazz. 22.45 TV dnevnik. 23.00 Filmski program.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Reklame, obvestila, glasba, 17.00 Aktualno, 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV SLOVENIJA

9.00 Spored za otroke: Radovedni Taček; Zlata ptica; Miško Poleno. 9.35 Moja družina in ostale živali, angl. serija. 10.05 Čudežna leta, ameriška nanizanka. 10.30 Zgodbe iz školjke. 11.05 Večerni gost: Sašo Miklavc. 11.45 Mednarodni festival pevskih zborov narečnega petja Ljubljana. 15.55 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Iz tujih kuhinj. 18.40 Cvetlične zgodbe. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Žrebanje 3×3. 20.35 Otroka hočem obdržati, ameriški film. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.35 Poletna noč.

Program LJ 2:

14.55 Wimbledon: Tenis (finale ženske). 17.30 Satelitski programi. 19.10 Kako biti skupaj. 19.40 SP v nogometu — finale (za 3. mesto), prenos. 22.00 Satelitski programi.

TV ZAGREB

9.40 Ponovitve, mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Kapetan Grom in vojaki bodočnosti (n). 20.30 Seme Tamarinde (f). 22.50 Potopis. 23.25 Barva noči.

ljubljanska banka
Pomurska banka d.d. Murska Sobota

TV AVSTRIJA

Prvi program
9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinske oddaje. 18.00 Pan optikum. 19.00 Igra na srečo. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Film po želji. 23.20 Smrt v soboto (f).

Drugi program
14.00 Iz parlamenta. 15.00 Šport. 18.00 Risanke. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 19.55 SP v nogometu. 23.30 Zabavna oddaja.

TV MADŽARSKA

17.00 Sončnica. 9.05 Za protestante. 9.10 Za otroke. 10.45 Ponovitve. 12.50 Vyhonky, v slovaščini. 15.40 Nonstop nonsens. 16.25 Pesem doni. 17.15 Formula 1., igrana serija. 18.00 TV kino, najava. 18.20 Družabni plesi. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Ognjeni vozovi, angleški film. 22.10 Varstvo mest. 22.50 TV dnevnik. 23.15 Montserrat Caballe, večer arij v Kongresnem centru.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

9.00 Nedeljska kuhinja (najprej uvodni pozdrav s humorjem, nato Srečanje na pomurskem valu in od pol enajstih do dvanajstih neposredni poletni prenos), 12.00 Oddaja v madžarščini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Novice, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV SLOVENIJA

9.35 Otroška matineja. 10.25 Pet prijateljev, angl. nanizanka. 10.55 Zgodbe iz starih mest: Čapljina, zabavnoglasbena oddaja. 11.30 Videomeh v Ameriki. 12.00 Kmetijska oddaja. 16.10 Formula 1, franc. nadaljevanka. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.10 Preplah v Fire Creeku, ameriški film. 18.50 Risanka. 19.00 Pot do finala. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.55 SP v nogometu — finale (za 1. mesto), prenos. 22.05 Zdravo. 23.25 Tv dnevnik 3.

Program LJ 2:

10.00 Oddaja za JLA. 14.00 Nedeljsko športno popoldne: Formula 1 za VN Francije, prenos. 15.40 Wimbledon: Tenis (finale moški), prenos. 18.30 Rezerviran čas. 19.00 Da ne bi bolelo. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Te presenetljive živali: Vodič za krilate sladokusce. 20.30 Mesta mostovi: Most na Soči. 21.00 Zdravo. 22.20 Formula 1, posnetek. 22.50 Izbor iz JRT 2.

TV ZAGREB

16.45 Bobby Dierfield (f). 18.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Vrnitev Arsena Lupina (n). 21.05 Dobrodošli v B.P. klubu. 21.35 Dnevnik. 22.00 Barva noči.

TV AVSTRIJA

8.130 Ponovitve, tv v šoli. 14.05 Mladinske oddaje. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Samo eno noč (f). 22.00 Madžarska ohcet (opereta). 23.55 Noči v Španskih vrtovih

TV MADŽARSKA

8.00 Biblijsko sporočilo. 8.05 Za otroke. 10.20 To je vse Bach, kanadski film. 15.00 Nadležni komar, kratki film. 16.20 Verske minute, za reformate. 16.40 Beseda—glasba—slika, kviz. 17.15 Delta, znanstveni poročevalec. 18.00 Teden; aktualnosti, reportaže. 19.00 Dnevnik. 19.30 SP v nogometu, prenos finalne tekme iz Rima. 22.05 Razgovor z Lászlojem Tokesem. 22.55 Video strani.

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Med drugim lahko slišite medicinski nasvet, poročilo o cestah in mejnih prehodih, pa tudi veliko glasbe), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Poletno popoldne (Mozaična oddaja s svežimi pomurskimi informacijami, pregledom športnih dogodkov in možnostjo vašega sodelovanja!)

TV SLOVENIJA

9.00 Otroštvo v Agramu, zgodbe za otroke. 9.30 Da ne bi bolelo. 9.50 Utrip. 10.05 Zrcalo tedna. 10.20 Mladinski pevski festival Celje. 14.35 Zdravo. 15.55 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik: Utrip, Zrcalo tedna. 18.40 Radovedni Taček. 18.55 Cvetlične zgodbe. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Koncert, drama. 21.35 Zborovska glasba ob jubileju Hrastovelj. 21.55 Tv dnevnik 3. 22.15 Poletna noč.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi. 19.00 Stare obrti — baščaršija. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Kavarna, ponovitev. 20.50 Po sledeh napredka. 21.20 Izbor iz JRT 2.

TV ZAGREB

9.50 Poletni spored, ponovitve, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Striček Vanja (drama). 21.30 Poldnevnik. 22.00 Dnevnik. 22.25 Barva noči

TV AVSTRIJA

Prvi program
8.30 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Šport. 21.15 Hunter (n). 22.10 Mizа in postelja (f). 23.45 Mike Hammer

Drugi program
17.00 Vinarji Evrope. 17.30 Lipova cesta. 18.00 Tri dame z žara (n). 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Hotel Raj. 21.15 Šiling. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Sodobniki. 23.10 Vojaške zgodbe.

TV MADŽARSKA

8.25 Delta, ponovitev. 8.50 Vrv okoli vratu, nemška serija. 10.25 Prenos z zasedanja madžarskega Parlamenta. 17.50 Katoliški dnevnik. 18.00 Jezikovne uganke. 19.00 Cimbra, madžarski pisatelji iz Slovaške. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Občutek mine ali ostane: Zoltán Bezeredi. 20.40 Nova odprta knjiga. 21.40 Novi val. 22.30 Anatomija neke razstave: Iparterv. 23.20 TV dnevnik.

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Spet boste lahko izbrali pesem po vašem okusu, ki bo teden dni naj—pesem murskega vala!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Poletno popoldne (tudi tokrat bi vas radi sprostili z veliko glasbe in malo besed, pridružite se nam!), 19.00 Oddaja Radia Ljubljana.

TV SLOVENIJA

9.00 Zgodbe iz školjke. 9.30 Rock kompas. 15.55 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Pogledi, oddaja za otroke. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Oče bom, ital. nadaljevanka. 20.55 Operne zgodbe. 21.55 Tv dnevnik 3. 22.15 Poletna noč.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi. 18.50 Slovenska ljudska glasbila in godci: Akordične citre. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Nica: Atletski miting. 22.30 Žrebanje lota. 22.35 Izbor iz JRT 2.

TV ZAGREB

9.30 Poletni spored, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Sanjal vas bom v zadnjih sanjah (n). 21.10 Poletne igre v Dubrovniku. 21.55 Kontaktni spored. 22.55 Dnevnik. 23.20 Barva noči.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinski spored. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Čudoviti planet. 21.05 Dedači milijonov. 22.15 Ekstremnosti (f). 23.45 Osvoboditelj (f).

Drugi program
16.45 Veliki Nil (dok. f.). 17.30 Usmeritev. 18.00 Tri dame z žara (n). 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 21.07 Zunanjepolitični raport. 22.00 Čas v sliki. 22.20 Klub 2.

TV MADŽARSKA

8.15 Vrv okoli vratu, nemška serija, 2. del. 9.50 TV loto. 10.00 Avtomanija, pon. 10.25 Prenos z zasedanja madažarskega Parlamenta. 17.40 Panonska kronika. 17.50 Narodnostne oddaje. 18.25 Pregled zasedanja Parlamenta. 18.45 Spored za madžarske Jude. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Polip, italijanska serija. 21.15 Studio '90. 22.20 SP v sabljanju, posnetek iz Lyona. 23.00 TV dnevnik.

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Vemo, da so doputi in počitnice, toda mi vas prebujamo kljub temu. Sodelujte, če se prebudite do osmih!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Poletno popoldne (Vse do 19.00 vas skušamo zabavati — če pa kaj ne bo tako kot si želite, pokličite 21 232 ali 21 578!)

TV SLOVENIJA

9.00 Medvedov godrnjavček: Zima se bliža. 9.15 Pamet je boljša kot žamet: Gasilni aparat in Pasja jama. 9.20 Koncert, drama. 10.50 Oče bom, ital. nadaljevanka. 15.55 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Po sledeh napredka. 18.40 Moja družina in ostale živali, angl. serija. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Izdelovalci švicarjev, švicarski film. 21.55 Tv dnevnik 3. 22.15 Poletna noč.

Program LJ 2:

17.00 Satelitski programi. 19.00 Iz tujih kuhinj. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Izbor iz JRT 2. 20.50 Svet poroča. 21.50 Satelitski programi.

TV ZAGREB

9.50 Ponovitve, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Poletni filmski večer. 23.30 Dnevnik. 23.55 Barva noči

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Drombuševi. 22.00 Ljubezen na begu (f). 23.35 Smrtnonosno opozorilo (f).

Drugi program
17.00 Vzgojna oddaja. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Tri dame z žara (f). 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Diktatorjeva ušna mečica (f). 22.00 Čas v sliki. 22.25 Šport. 22.30 Evropa 2000.

ljubljanska banka
Pomurska banka d.d. Murska Sobota

TV MADŽARSKA

9.10 Počitniška matineja, filmi za otroke. 11.00 Studio '90, ponovitev. 17.25 Video novice. 17.35 Poročila v slovaščini. 17.40 Imperij DD, kanadska serija. 18.30 Pokrajine, mesta, ljudje. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Madžarska stoletja, Trianon. 20.25 Stari pešak in njegov sin huzar, TV igra. 21.50 Novi svet, zunanja politika. 22.35 SP v sabljanju, posnetek iz Lyona. 23.15 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Koliko novih obmurcev je ta teden? Poslušajte murski val in zvedeli boste!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Poletno popoldne (Če imate posebne želje, izgubil se vam je izgubil ptič ali pes, pokličite! 21232 je vaš servis!), 19.00 Oddaja Radia Ljubljana.

TV SLOVENIJA

9.00 Grizli Adams, amer. nanizanka. 9.30 Zakon v Los Angelesu, amer. nanizanka. 15.55 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Te presenetljive živali. 18.40 Čudežna leta, amer. nanizanka. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Vnović v Bridesheadu, amer. nadaljevanka. 20.55 Osmi dan. 22.00 Tv dnevnik 3. 22.20 Poletna noč.

Program LJ 2:

16.00 Satelitski programi. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Boj za obstanek. 20.25 Na jugu Afrike, potopisna reportaža. 21.05 Tv studio Ljubljana.

TV ZAGREB

9.50 Poletni spored, mladinske oddaje. 19.30 Dnevnik. 20.00 Spekter (pol magazin). 20.55 Zabavna oddaja. 22.00 Dnevnik. 22.25 Barva noči

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Knight Rider. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dobrodošli v klubu. 21.20 Čarovnije Davida Coperfielda. 22.15 Videoteka. 23.20 Dorothea Angermann (f)

TV MADŽARSKA

9.10 Jeunesses musicales, nemški film. 9.40 Vrv okoli vratu, 3. del nemške serije. 11.25 Telovadba za vsakogar. 16.45 Panonska kronika. 16.55 Poročila v slovaščini. 17.05 Risanka. 17.20 Bodite moji gosti, Rátonyi. 18.00 Velemesto Madrid. 9.00 Otroški vrtec. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Sosedje, 84. del. 20.40 Ozadje vesti. 21.25 Videoklipi Lászla Komarja. 21.55 SP v sabljanju. 22.35 Terasa zdravilišča. 23.15 TV dnevnik.

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Ob ostrih besedah se boš končno streznila in doumela, kako je v resnici. Je že tako, da ideali niso ravno takšni, kot pa si jih predstavljamo. V začetku tedna pa se ti bo vendarle uspelo ponovno ujeti v ustaljene tokove.

On: Ne misli toliko na prijateljičine namige, ampak se raje malo bolj posvečaj poslovnim stvarem. Streznitev ob koncu tedna ti bo prinesla dokončno spoznanje, da nisi tako nezmotljiv, kot pa si misliš . . .

BIK

Ona: Začelo se bo obdobje, ki ti bo ljubezen ena izmed najvažnejših stvari v življenju. Toda vseeno bi bilo dobro, da bi vsaj deloma poskrbela tudi za ostale stvari. Drugače se ti bo v prihodnosti kaj slabo pisalo.

On: Pogled v prihodnost sicer ni ravno razveseljiv, lahko pa ga v marsičem polepšaš, če boš znal v pravem trenutku pokazati pravo mero odločnosti. Glede partnerja pa si nikar ne delaj nepotrebnih skrbi, saj je vse v najlepšem redu.

DVOJČEK

Ona: Še najbolje bo, če se odločno spoprimeš z nastalo težavo, saj je to edini način, da preprečiš še večjo zmedo, kot pa je sedaj. Prijatelj te bo sicer pohvalil, a vedi, da ga to prav v ničemer ne obvezuje.

On: Se najbolje bo, da se odrečeš tveganim načrtom, saj je velika možnost, da se ti bo vse skupaj ponesrečilo. Bodi raje zadovoljen z majhnim, kaj več pa bo prišlo kar samo. Nekdo te bo prijetno presenetil . . .

RAK

Ona: Opletanje z jezikom te bo pripeljalo v dokaj nenavadno situacijo, ki pa jo boš kaj hitro izkoristila v svoj prid. Konec tedna boš preživela z osebo, ki ti pomeni še nekaj več, kot pa le dober prijatelj.

On: Grozi ti »nevarnost«, da se ti bodo ponovno odprle stare srčne rane. Kdo ve, mogoče pa bo tokrat bolje, kot pa se je pripetilo zadnjič. Vsekakor je vredno poskusiti, saj je »dobitek« več kot mamljiv.

LEV

Ona: Še vedno te bi spremljala neverjetna sreča. Vseeno pa bi bilo dobro, če bi se začela počasi zavedati, da lahko to tudi mine. S prijateljem se boš zapletla v nekaj lepega, kar pa bo na žalost le prehodne narave.

On: Zdaj je čas, da se odločiš in greš do konca! V začetku bodo rezultati res nekoliko nevzpodbudni, toda na koncu se bo vendarle pokazalo, kdo je imel prav. Vsekakor boš ogromno pridobil, vsekakor več kot pa izgubil.

DEVICA

Ona: Prijeten konec tedna bo znak, da so se tudi tebi začela odpirati prava vrata. Nikar se ne boj, ampak sprejmi izziv, ki ti ga bo ponudil prijatelj. Iz tega bo še nekaj nastalo, vsekakor pa se boš odlično zabavala.

On: Poslovna poteza, ki ti že nekaj časa dozoreva v glavi, se bo končno začela tudi uresničevati. Le zakaj si tako dolgo čakal? V ljubezni pa nikar ne pričakuj čudežev, ampak bodi malo bolj samokritičen.

TEHTNICA

Ona: Zaupala se boš človeku, za katerega veš, da ti je naklonjen z vsem srcem. S pravilnim nasvetom se boš približala cilju, ki si ga tako zelo želiš. Predvsem pa nikar ne hiti, ampak vsak korak dobro premisli!

On: Sladka skrivnost, ki jo boš izvedel popolnoma po naključju, ti bo precej olajšala pot do uspeha. Še vedno pa se boš moral kar precej potruditi, saj ti bo nekdo prav veselo nagajal. V poslu se ti obeta nekaj nepričakovanega.

ŠKORPIJON

Ona: Nepričakovana ponudba ti bo prinesla želeno samozavest, še vedno pa bo ostalo odprto vprašanje, ali se ti vse skupaj sploh splača. Glede obveznosti ti ne bi škodilo malo več resnega pristopa pri reševanju le teh.

On: Ugotovil boš, da so njene misli precej podobne tvojim. In četudi se ti bo vse skupaj zdelo kar nekako prelepo, se boš na koncu vendarle prav lepo znašel. Izkoristi priložnost, saj se zlepa ne bo več ponovila.

STRELEC

Ona: Dobro premisli, kaj delaš, saj se boš na koncu v nastalem ne mreže ujela prav ti sama. In takrat ti ne bo pomagala niti tvoja samozavest, niti aroganca. Le stežka se ti bo uspelo izkopati iz nastale zmede.

On: Ravnal boš predvsem po svojem preudarku, vendar ti ni bilo bilo slabo, če bi včasih poslušal tudi kakšen dober nasvet. Sedaj ti gre sicer čisto v redu, toda kako dolgo bo še tako. Najboljši odgovor veš prav ti sam.

KOZOROG

Ona: Dobra novica te bo povsem pomirila, nekako pa tudi prav lepo izkoristil. Obeta se ti prijeten in romantičen vikend, iz katerega lahko nastane celo trajnejša zveza. Zato nikar preveč ne omahuj, ampak . . .

On: Dogodek, ki bo imel v tvojem življenju posebno pomembno vlogo, ne sme preveč razburiti, saj bi tako kaj hitro pokazal svoje najslabše lastnosti. Počakaj na ugodno priložnost in stvari se bodo uredile kar same od sebe.

VODNAR

Ona: Vse prevečkrat se prilagajaš splošnemu mnenju, pa se prav marsikdaj misliš popolnoma drugače. Toda kaj hitro boš spoznala, da se lahko stvari uredijo le tako, da boš ravnala tudi kot ti veleva zdrava pamet.

On: Spoznal boš, da ni ravno nujno, da vedno obvelja prav tvoja beseda. To te bo sicer v začetku deloma razjezilo, toda kaj hitro boš spoznal, da je tudi druga varianta zate karseda ugodna. Morda celo bolj . . .

RIBI

Ona: Nikar se ne spuščaj v tvegane napovedi, ampak si raje pusti malo več »igralnega« prostora. Prijateljica ti bo najprej zavrtela, pozneje pa se bo vendarle uspela sprijazniti z novonastalo situacijo.

On: Še vedno ti ne bo uspelo prepričati partnerja, da bi ti popolnoma zaupal. Sicer pa si tega tako ali tako ne zaslužiš . . . Ob koncu tedna se ti bo pripetila majhna nezgoda, ki pa ne bo imela kakšnih posebnih posledic.

II. ZNTL-zahod

Končna lestvica

[illegible]	18	17	1	116:35	34
[illegible]	18	14	4	96:66	28
[illegible]	18	11	7	91:71	22
[illegible]	18	8	10	73:89	16
Partizan (−1)	18	8	10	72:90	15
[illegible]	18	7	11	71:91	14
[illegible]	18	7	11	73:89	14
[illegible]	18	7	11	71:91	14
[illegible]	18	6	12	69:93	12
Lokomotiva	18	5	13	57:103	10

A I. RNTL

Končna lestvica

[illegible]	18	15	3	108:54	30
[illegible]	18	13	5	98:64	26
[illegible]	18	12	6	93:69	24
[illegible]	18	12	6	86:76	22
[illegible]	18	9	9	89:77	18
[illegible]	18	9	9	78:84	18
RADGONA	18	7	11	61:101	14
Jesenice	18	5	13	79:90	10
[illegible] (−1)	18	5	13	71:91	10
[illegible]	18	2	16	71:91	3

II. RRL-moški

Končna lestvica

[illegible]	16	13	2	1	465:324	28
[illegible]	16	11	3	2	361:285	25
[illegible]	16	11	1	4	392:310	23
Celje	16	8	3	5	373:374	19
RADGONA (−1)	16	9	0	7	415:392	18
MLADINEC	16	6	0	10	375:416	11
[illegible]	16	4	1	11	387:438	9
TOKO (−2)	16	4	0	12	353:332	8
[illegible]	16	1	0	15	253:293	0

Košarka-mladinci

POMURJE	5	4	1	339:280	9
[illegible]	5	3	2	401:339	8
[illegible]	5	3	2	396:375	8
Kamnica (−1)	5	2	3	299:320	6
RADGONA	4	0	4	257:383	4

Košarka-kadeti

Maribor 87	7	6	1	687:298	13
POMURJE	7	5	2	625:523	12
[illegible]	7	5	2	595:537	12
[illegible]	7	4	3	529:489	11
Ptuj	7	1	6	403:716	8
[illegible]	7	0	7	391:659	7

I. MNL MS-mladinci

Končna lestvica

Ljutomer	22	19	2	1	117:34	40
[illegible]	22	18	1	3	94:24	37
[illegible]	22	13	3	6	75:33	29
[illegible]	22	10	6	6	64:49	26
[illegible]	22	10	4	8	44:45	24
Šalovci	22	9	5	8	46:53	23
[illegible]	22	7	7	8	58:59	21
[illegible]	22	9	1	12	57:70	19
Serdica	22	6	2	14	42:74	14
Črenšovci	22	4	6	12	41:95	14
Rakičan (−1)	22	3	2	17	34:81	7
Puconci (−1)	22	2	3	17	33:88	6

II. MNL MS-mladinci

Končna lestvica

Križevci	16	13	1	2	81:13	27
[illegible]	16	12	3	1	54:23	27
[illegible]	16	9	1	6	65:44	19
Apače	16	9	1	6	60:41	19
Tešanovci	16	7	1	8	44:36	15
Prosenjak	16	6	2	8	44:48	14
Hodoš	16	6	1	9	36:53	13
[illegible]	16	3	2	11	20:77	8
[illegible]	16	1	0	15	19:88	2

MNL-kadeti

Končna lestvica

[illegible]	14	9	2	3	45:13	20
[illegible]	14	9	1	4	31:19	19
[illegible]	14	8	2	4	44:27	18
[illegible]	13	8	1	4	62:22	17
[illegible]	14	5	3	6	31:35	13
Porzej	13	4	2	7	27:40	10
Cankova	14	2	3	9	28:66	7
Lipa	14	1	4	9	26:65	6

PIONIRJI

I. skupina						
[illegible]	3	3	0	0	7:1	6
[illegible]	1	0	0	1	1:2	0
[illegible]	2	0	0	2	0:5	0
II. skupina						
Bakovci	8	8	0	0	28:2	16
Rakičan	8	3	2	3	12:13	8
[illegible]	8	2	2	4	14:10	6
Tišina	[illegible]	0	0	[illegible]	2:31	0
III. skupina						
Bertinka	[illegible]	6	1	2	18:8	13
Brezovci	8	5	1	2	10:10	11
Lipa	[illegible]	3	1	5	16:16	7
[illegible]	[illegible]	1	1	[illegible]	5:15	3
IV. skupina						
[illegible]	[illegible]	6	0	3	15:7	12
[illegible]	3	3	0	0	7:1	6
[illegible]	9	2	2	5	7:13	6
[illegible]	9	2	2	5	10:17	6
V. skupina						
[illegible]	4	2	2	0	10:4	[illegible]
[illegible]	4	1	2	1	7:6	4
[illegible]	4	0	2	2	5:12	2

ROKOMET

Največji uspeh rokometašev Bakovec

Za nami je še ena rokometna sezona. Z njo smo lahko zadovoljni, čeprav nismo dosegli vsega, kar smo načrtovali in želeli. Rokometaši Pomurke Bakovec so v prvi republiški ligi zasedli peto mesto, kar je najboljša uvrstitev, odkar tekmujejo v tej konkurenci. Uspeh so dosegli zlasti z dobro igro v spomladanskem delu tekmovanja, ko so zmagovali tudi v gosteh, kot denimo v Ormožu in Škofji Loki. K temu pa so tudi prispevale dobre priprave za drugi del tekmovanja. Poleg prve ekipe pa so letos v Bakovcih dosegli pomembne uspehe tudi z drugimi selekcijami, saj tekmuje klub kar s šestimi ekipami. Prvo mesto sta osvojila ekipa mladincev v republiški ligi in drugo moštvo v pomurski ligi. Poleg tega sta se ekipi pionirjev in kadetov uvrstili v republiški finale, to je med štiri najboljše ekipe v Sloveniji. Bakovčani so tudi zelo pridni pri zagotavljanju potrebnih sredstev za tekmovanja. Večji del sredstev si namreč zagotavljajo sami s tombolo in z drugimi prireditvami. Po končanem tekmovanju bodo v klubu nekatere spremembe. Od članske ekipe so se poslovili nekateri igralci, med njimi najboljši strelec Kozel, vratar Božič in menda tudi Lebar. Zato računajo, da bodo v prestopnem roku v klub pritegnili vratarja in zunanjega igralca, v prvo moštvo pa bodo vključili tudi nekatere perspektivne igralce iz mladinske ekipe. Dosednaji trener prvega moštva Zoran Antolin bo prevzel vadbo mladih rokometašev, zato iščejo novega trenerja prvega moštva.

V tekmovanju druge republiške moške rokometne lige vzhod, kjer so tekmovala štiri pomurska moštva, so bili najuspešnejši igralci Kroga, zasedli so tretje mesto. Žal pa niso dosegli načrtovane uvrstitve prvega ali drugega mesta. Prva ekipa se je namreč direktno uvrstila v slovensko ligo, medtem ko bo druga zaradi razširitve lige igrala v kvalifikacijah. Solidni sta bili ekipi Radgone in Mladinca iz Murskih Črnec, zasedli sta šesto in sedmo mesto, medtem ko je mlada ekipa Toka iz Črenšovec pristala na zadnjem mestu in v prihodnje ne bo več tekmovala v tej konkurenci. Na zadnjem mestu tekmovanja v drugi republiški ligi za ženske je pristala tudi ekipa Polane.

V pomurski moški rokometni ligi je prvak postala druga ekipa Pomurka Bakovec, pravico tekmovanje v drugi republiški ligi pa si je pridobilo moštvo Poleta iz Murske Sobote. V pomurski ženski rokometni ligi pa je zmagala druga ekipa Polane pred Radgono, ki ima pravico sodelovanja v drugi republiški ligi, vendar pa je vprašanje, če se bodo v Radgoni odločili za višje tekmovanje, ki je precej drago.

F. Maučec

ŠPORT PARAPLEGIKOV

POMURCI NA ČEŠKEM IN SLOVAŠKEM

V Hrabynah na Češkem in Slovaškem je bilo tradicionalno mednarodno športno srečanje paraplegikov za memorial dr. Vladimirja Knapka. Tekmovanja, ki je potekalo v atletiki, vožnji z vozički, namiznem tenisu in košarki, so se udeležili paraplegiki iz štirih držav: ZR Nemčije, Švice, Češke in Slovaške in Jugoslavije. Sodelovalo je 120 tekmovalcev. V slovenski reprezentanci so sodelovali tudi pomurski paraplegiki in se lepo odrezali, saj so osvojili štiri četrta mesta: Bojan Ciman v namiznem tenisu, Jože Bercon v troboju ter Matija Merklin v vožnji z vozičkom na 100 in 400 m, peti pa je bil v troboju. Franc Borovnjak je bil v vožnji na 100 m peti, na 400 m pa šesti. Z gostovanjem pomurskih paraplegikov na Češkem in Slovaškem smo lahko zadovoljni.

F. Maučec

Matija Merklin ob metu krogle.

—KAJAKAŠTVO—

GJEREKOVA IN OZBETIČ PRVAK

V Tacnu je bilo tekmovanje kajakašev in kanuistov za pionirski in mladinski pokal Slovenije. Sodelovali so tudi tekmovalci in tekmovalke KKK Bistrica in dosegli odlične uvrstitve. Pri mlajših mladinkah je Anita Gjerek v spustu K 1 zasedla prvo, v slalomu pa tretje mesto. Pri mlajših mladincih je bil Egon Krampač tretji. Tretje mesto je osvojila tudi Tina Jakšič. Med mlajšimi pionirji se je izkazal Dejan Ozbetič, ki je bil prvi, Robi Ozbetič pa drugi. Pri starejših pionirjih je Slavko Horvat zasedel deseto mesto.

KAJAKAŠI IN KANUISTI ZOPET NA MURI

Brodarsko društvo Mura iz Kroga se že dlje časa intenzivno pripravlja na tradicionalno tekmovanje kajakašev in kanuistov v spustu in slalomu — MURA 90, ki bo v soboto, 7., in v nedeljo, 8. julija 1990, na reki Muri pri kroškem brodu. Tekmovanje v slalomu bo v soboto ob 14. uri, v nedeljo ob 11. uri pa v spustu od petanjskega mosta do kroškega broda. Organizator pričakuje okrog 120 kajakašev in kanuistov, med njimi tudi iz Avstrije, ki bodo tekmovali v 13. kategorijah — od pionirjev do veteranov. V soboto bodo pripravili Brodarsko noč z Agropopom in humoristom Gezo, v nedeljo pa bo tombola društva. Od prireditev si društvo zagotavlja sredstva za svojo bogato dejavnost.

L. Z.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

Dvajset let malega nogometa

V Križevcih pri Ljutomeru je bil 6. pozivni turnir v malem nogometu za pokal Slovenije. Sodelovalo je 13 ekip. Zmagala je ekipa Petovie s Ptuja pred Palermo iz Krškega, Pobrežja iz Maribora in Vančo vasjo. Za najboljšega igralca in strelca so proglasili Ptujčana Emeršiča. Prireditev so popestrili s tekmo veteranov Križevec in slovenskimi duhovniki. Boljši so bili duhovniki in zmagali s 4:1. Razglasili so tudi rezultate občinske lige v malem nogometu Ljutoemr ter najboljšim podelili pokale in priznanja. Pripravili pa so tudi priložnostni kulturni program.

Ob tej priložnosti so tudi proslavili 20-letnico sekcije malega nogometa pri križevskem Partizanu. Križevčani so kot gasilska ekipa pred dvajsetimi leti prvič nastopili na turnirju v Grlavi in zmagali. To jim je dalo spodbude in pri društvu Partizan so ustanovili sekcijo malega nogometa. Z zavzetim delom so postali najboljša ekipa v ljutomerski občini, saj kar osemkrat postali občinski prvak in se vključili v republiško tekmovanje. Iz njihovih vrst pa so tudi prišli odlično nogometaši, ki so nastopali v amaterski reprezentanci Slovenije in uspešno tekmovali za soboško Muro. Za te uspehe pa ima prav gotovo največ zaslug Pavel Zorko, ki že 16 let vodi ekipo. Najzaslužnejšim so tokrat podelili priznanja.

F. Maučec

—STRELSTVO—

NORŠINCI TRETJI

V drugem kolu tekmovanja v republiški strelski ligi (MK orožje), kjer sodeluje 20 ekip, so strelci Noršinec s 695 krogi zasedli peto mesto in osvojili 11 točk. Najboljši posameznik je bil Karel Turner z 246 krogi pred Janezom Horvatom, 227, in Štefanom Balaškom, 222 krogov. Po dveh kolih so Noršinci na tretjem mestu z enakim številom točk kot druga Postojna, vendar imajo dva kroga manj. Tretje kolo bo prihodnjo nedeljo v Rečici.

K. T.

ŠKEDELJ IN OSZ MS

V M. Soboti je bilo v počastitev dneva borca tradicionalno tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško. Sodelovale so le tri ekipe, ker Lendave in Ljutomera ni bilo. Ekipno je zmagala OSZ Murska Sobota z 861 krogi pred Ormožem, 761, in Radgono, 635 krogov. Pri posameznikih pa je zmagal Boris Škedelj z 238 krogi pred Robijem Markojo 220 in Tomažem Ščančarjem (vsi MS), 217 krogov.

F. Matko

—LJUTOMER—

TENIŠKI IN PLAVALNI TEČAJ

Na teniških igriščih v Ljutomeru bo od 9. do 13. julija 1990 teniški tečaj. Ta bo vsak dan od 8.30 do 10.00. V plavalnem bazenu v Ljutomeru bo od 9. do 14 julija 1990 plavalni tečaj vsak dan od 10. do 13. ure.

—ATLETIKA—

POMURCI V BEOGRADU

V Beogradu je bil finale Atletskega pokala Jugoslavije. Med več kot 400 atleti iz okrog 40 jugoslovanskih klubov so sodelovali tudi trije atleti iz Pomurja. Damjan Špur je v teku na 100 m s časom 11:19 zasedel deveto mesto, kar je njegov drugi najboljši rezultat. Marija Števanec je v teku na 400 m z osebnim rekordom 56:52 pristala na osmem mestu. Enako uvrstitev je dosegla v teku na 800 m s časom 2:13,61. Geza Grabar je v teku na 10.000 m z rezultatom 32:54,44 zasedel sedmo mesto. Tekmovanje je potekalo v hudi vročini, zato so bili rezultati slabši kot sicer.

G. G.

—ŠPORT INVALIDOV—

SOBOČANI NA MADŽARSKEM

V Sombotelu na Madžarskem je bilo 11. tradicionalno srečanje članov DRŠI Murska Sobota in Vasakarat. Pomerili so se v namiznem tenisu, kegljanju in šahu. Srečanje se je končalo neodločeno 2:2. Gostitelji so zmagali v kegljanju — moški za 4 in ženske za 6 kegljev. Sobočani pa so bili boljši v namiznem tenisu, kjer so zmagali z 2:0, in šahu (3:1). Povratno srečanje bo 1. septembra v M. Soboti.

ŠPORTNI OBRAZI

Boštjan Maček prvak in rekorder

Osemnajstletni Boštjan Maček iz Bodonec na Goričkem se je na pobudo očeta lani začel ukvarjati s streljanjem na glinaste golobe. Že s svojima prvima nastopoma na tekmovanjih v Moravskih Toplicah ob otvoritvi lovskega doma in v Gornji Radgoni v času Kmetijsko-živilskega sejma je opozoril strokovnjake, da sodi med

talentirane strelce. To je potrdil tudi na republiškem mladinskem tekmovnaju v Ilirski Bistrici, saj je zasedel četrto mesto. To ga je spodbudilo, da se je začel načrtneje ukvarjati s tem športom in rezultati niso izostali. Na letošnjem republiškem mladinskem tekmovanju v streljanju na glinaste golobe, ki je bilo prav tako v Ilirski Bistrici, je dosegel izreden uspeh. Od 150 golobov je zadel 121, zasedel prvo mesto in postal republiški mladinski prvak, hkrati pa tudi postavil nov republiški rekord. Za prvo mesto je dobil zlato medaljo. Kot republiški prvak pa bo sodeloval na državnem mladinskem prvenstvu, ki bo od petka do nedelje v Zagrebu. Želi si, da bi tudi na državnem prvenstvu dosegel dober rezultat.

F. Maučec

SPIDVEJ

Lazar četrti

V Krškem je bila tretja dirka za državno prvenstvo v spidveju. Med 12 dirkači so bili tudi tekmovalci AMD Lendava. Najbolje med njimi se je odrezal Caba Lazar, z 9 točkami je zasedel četrto mesto. Horvat je bil s 7 točkami šesti, Matjašec pa s 4 točkami osmi. Po treh dirkah vodita Pintar in Peterca s po 37 točkami. Lazar je z 29 točkami peti, Horvat pa s 27 točkami šesti.

—PREDSTAVLJAMO VAM—

Nogometaši Grada v prvi MNL

Letošnje tekmovanje v drugi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota je bilo zelo zanimivo in razburljivo, kar zadeva borbe za osvojitev prvega mesta. Moštva Grada, Apač in Hodoša so se nekaj časa menjavale v vodstvu, naposled pa je naslov prvaka pripadel Gradu, ki bo v novi tekmovalni sezoni sodeloval v prvi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota. Pri Gradu je bil nogometni klub ustanovljen pred triindvajsetimi leti. Kmalu po ustanovitvi je člansko moštvo sodelovalo v pomurski nogometni ligi, nato v prvi medobčinski in naposled v drugi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota. Po besedah tajnika kluba Marjana Hulla osvojitev prvega mesta ocenjujejo za velik uspeh, ki so ga dosegli s trdim delom tako igralcev kot strokovnega kadra. Posebne zasluge pripisujejo tudi trenerju Ratkaju. Nogometaši Grada pa so imeli tudi veliko podporo gledalcev, ki jih zvesto spremljajo na njihovih tekmah. Z osvojitvijo prvega mesta v drugi medobčinski nogometni ligi in uvrstitvijo v višje tekmovanje se je tako izpolnila večletna želja tako članov kluba kot ljubiteljev nogometa. Z uvrstitvijo v prvo medobčinsko nogometno ligo pa ne predvidevajo bistvenih sprememb niti pri igralskem niti strokovnem kadru. Res je sicer, da razmišljajo o dveh ali treh igralcih, ki naj bi okrepili moštvo, vendar pa nameravajo obdržati vse dosedanje igralce in tudi strokovno vodstvo. Menijo, da je to toliko kakovostno, da lahko moštvo uspešno tekmuje v prvi medobčinski nogometni ligi. Računajo, da bodo lahko z dobrim delom tudi v prihodnje obdržali status prve medobčinske nogometne lige. To pa je tudi njihova edina želja.

NOGOMETAŠI GRADA — novi člani medobčinske nogometne lige Murska Sobota. Stojijo od leve: Stošić (predsednik), Hüll, Klement, Gumilar, Bagari, Železen, A. Sukič, M. Kovač, Ferko, M. Sukič, Ratkaj (trener). Čepijo: B. Kovač, Štrtak, Žökš, Hajdinjak, Z. Vertič, Baranja, A. Vertič in D. Sukič.

F. Maučec

VIŠJE KAZNI ZA PREKRŠKE

Večkrat se v sredstvih javnega obveščanja piše o kaznih za prometne prekrške, in to predvsem, ko se kazni zvišajo. Pri tem je treba poudariti, da ljudje prekrškov ne delajo samo na področju prometne varnosti, ampak na vseh področjih dela in življenja, kot izhaja iz Zakona o prekrških, ki v 7. členu določa, da je prekršek z zakonom ali z drugimi predpisi določena kršitev javnega reda, za katero je predpisana sankcija za prekršek, sankcije pa so različne, in sicer: kazen (denarna ali zapor), opomin, varstveni ukrepi in vzgojni ukrepi. Tokrat nekoliko natančneje poglejmo, kakšne so veljavne mandatne kazni za prometne prekrške, kdo odloča o spremembah kazni, kdo izreka kazni in na kakšen način.

Zadnjo spremembo kazni po zakonu o temeljih varnosti cestnega prometa je sprejela Skupščina SFRJ na seji zveznega zbora 6. 6. 1990, sprememba pa je bila objavljena v Ur. listu SFRJ, štev. 29/90, Zakon o varnosti cestnega prometa (republiški) pa je bil spremenjen s spremembo zakona o prekrških (Ur. list RS, štev. 5/90, z dne 16. 2. 1990). In kakšne so kazni?

Zakon o temeljih varnosti cestnega prometa (zvezni) določa, da lahko sodnik za prekrške izreka kazni za hujše prekrške, in sicer za podjetje in drugo pravno osebo 1.500 do 25.000, pristojno sodišče pa izreka kazni za gospodarske prestopke, kjer pa je zagrožena kazen od 45.000 do 450.000 din. Fizične osebe (posamezniki) pa so lahko kaznovani za prekrške pri sodniku za prekrške od 250 do 2.500 din oz. z zaporno kaznijo od 15 do 60 dni. Seveda so kazni določene za en prekršek in je kazen višja, če je storjenih več prekrškov. Poleg denarne kazni se lahko izreče tudi varstveni ukrep prepovedi vožnje motornega vozila za čas od 3 do 12 mesecev, in to zaradi določenih prekrškov. Nekoliko strožja pa je kazen, če kršitelj v obdobju dveh let ponovi hujši prekršek vožnja pod učinkom mamil ali zdravil, na katerih je označeno, da se ne smejo uporabljati pred in med vožnjo — 27. točka 226. člena, voznik, ki vozi ali začne voziti vozilo v cestnem prometu, ali voznik inštruktor, dokler usposablja voznika-kandidata, pri praktični vožnji v nasprotju z 164. členom Zakona — 28. točka 226. člena, voznik, ki vozi motorno vozilo, preden pridobi pravico do vožnje motornega vozila — 29. točka 226. člena, in voznik, ki v cestnem prometu vozi vozilo, dokler traja prepoved vožnje motornega vozila, ki je vpisana v njegovo vozniško dovoljenje, ali dokler mu je vozniško dovoljenje zadržano ali začasno vzeto na kraju samem — 37. točka 226. člena. V tem primeru se kršitelj kaznuje z zaporno kaznijo od 15 do 60 dni.

Republiški Zakon o varnosti cestnega prometa pa predpisuje nekoliko višje kazni, in sicer od 125 do 1.500 za posameznika in od 750 do 15.000 za podjetje ali drugo pravno osebo.

Tudi mandatne kazni, ki jih na kraju prekrška izrekajo miličniki, so 10-kratno povečane in so po zveznem zakonu od 50 do 200 din in po republiškem zakonu od 25 do 125 din. Do sedaj je miličnik na podlagi Zakona o prekrških lahko izterjal na kraju prekrška le eno kazen, torej stek mandatnih kazni ni bil dovoljen, to pa se je spremenilo s spremembo zakona o prekrških, ki miličnika pooblašča, da lahko izterja takoj na kraju prekrška denarno kazen za več prekrškov, ki so storjeni v steku. Pri mandatnih kaznih velja tudi poudariti, da miličniki za vse prekrške, predvsem za lažje in tiste, ki ne pomenijo večje nevarnosti za udeležence v prometu, ne izrekajo mandatnih kazni, ampak izdajajo tudi pisna opozorila, ki bi naj predvsem preventivno vplivala na kršitelja.

Torej kazni za prekrške so občutno višje in predvideva se, da bodo take kazni tudi pozitivno vplivale na udeležence v prometu, predvsem pa na dvig prometne kulture.

Marjan HORVAT

Rentgenski žarek v presoji

Štiri leta so minila od Černobila, katastrofe za del človeštva, ki še traja. Ljudje v Belorusiji in Ukrajini obolevajo, zdravniki pa pravijo, da žarčenje ni bolezen, ampak smrt.

Povečano sevanje je bilo v tistem času tudi pri nas, seveda pa sedaj ni mogoče s prstom pokazati na posledice nevarnih žarkov, nihče pa ne bo zanikal, da jih ni. Verjetno, da so se prikrile v bolezenskem stanju ljudi in jih ni mogoče ločiti. Po taki katastrofi pa bi se morali naučiti vsaj to, da je sevanje za človeka in naravo, milo rečeno, škodljivo ter da se ga je treba obvarovati in varovati, če je le mogoče.

Obžarčeni smo iz raznih virov. Poznamo naravne vire prek kozmosa, tiste, ki so posledica človeške civilizacije (sevanje jedrskih elektrarn, atomski poskusi), tretji vir, ki pa tudi ni tako majhen, pa je žarčenje pri diagnostičnih pregledih z rentgeni.

Na rentgenološkem oddelku ugotavljajo, da pljuča in srce pregledujejo najpogosteje pri ljudeh, starih okoli 50 let. Zaradi poškodb so z rentgenom najpogosteje pregledani mladi, trebušne organe pa pregledujejo ljudem od 50 do 60 leta.

V starosti je največ pregledov zaradi bolezni prostate, ledvic, izločil in drugih bolezni.

Na rentgenološkem oddelku pomurske bolnišnice, ki je za 135 tisoč Pomurcev, so v lanskem letu opravili 18 tisoč 800 pregledov, z ultrazvokom 3335, vse drugo pa z rentgenskimi žarki.

»Največ pregledujemo pacientom dihalne organe in srce, drugo najpogostejše pa je slikanje skeleta zaradi degenerativnih sprememb in poškodb. Prav to je morda tisto pereče področje,« je povedal predstojnik oddelka dr. Jože Kocjančič. Za pregled skeleta in okostja je namreč potrebna večja doza žarkov, kot za mehkejša tkiva.

»Veliko pacientov prihaja prepogosto na pregled zaradi različnih bolečin v sklepih in delu hrbtenice, tako da imam včasih občutek, kot da bi bil rentgen terapevtsko sredstvo. Menimo, da bi moralo miniti od enega do drugega pregleda, če seveda ni vmes poškodba ali bolezen, vsaj pet let.«

O preiskavi z rentgenom odločajo, ki bi gotovo lahko povedali, da velikokrat morajo izpolniti napotnico tudi zaradi želje in zahteve bolnika.

»Zdravnik, ki pošlje pacienta na preiskavo z rentgenskimi žarki, tudi tisti, ki dela z aparaturami, mora presojati, kolikšna je korist, ki jo dobi s preiskavo in kolikšnima je lahko škoda zaradi žarčenja. Seveda so tudi bolniki, ki morajo biti nujno pregledani s to metodo, zdravniki pa si prizadevamo, da bi zopet prišle do veljave klinične preiskave.«

V zadnjem času tudi v pomurski bolnišnici uveljavljajo ultrazvočne preiskave trebušnih organov, žolčnika, jeter, trebušne slinavke in sečnega mehurja, prav tako z rentgenom ne pregledujejo kolke dojenčkov, ampak z ultrazvočno metodo. Pri sistematičnih pregledih delavcev je bila rentgenska preiskava pljučnih organov sestavni del pregleda, česar po mnenju zdravnikov ni treba opravljati, ampak le za tiste in takrat, ko je taka preiskava potrebna po drugih opravljenih kliničnih pregledih. Tudi ženske, ki so v življenjskem obdobju rojevanja, naj ne bi bile dostikrat obsevane z rentgenskimi žarki, saj strokovnjaki ugotavljajo, da so nanje najbolj občutljive spolne celice in sploh mlajša tkiva.

»Drugo pa je zmanjševanje doze žarkov pri pregledu. Zamo dobili prav kmalu tudi zaradi zaščite bolnika in delavcev samih. S firmo Kodak pa se tudi dogovarjamo, da nam bodo v določenem času zamenjali vse folije na kasetah, saj bodo s tem slike jasne tudi s 30- do 50-odstotno manjšo dozo sevanja zaradi ojačitve, ki jo opravi folija.

Izračunali so, da so pregledani bolniki Slovenije dobili z diagnostično metodo rentgenskega pregledovanja na leto 3 do 5 mikrosivertov rentgenskih žarkov. Kritična meja pa naj bi bila 50 mikrosivertov na leto.

Rentgenološki oddelek bolnišnice v Rakičanu je bil ustanovljen leta 1973, sedaj pa na njem dela 23 delavcev, štirje zdravniki, dvanajst rentgenskih tehnikov ter administrativni in drugi delavci.

starele aparature manj ščitijo človeka in seveda zdravstvenega delavca, ki dela z njo, zato bi bilo treba uporabljati novejše, bolj izpopolnjene.« Elektronika ter tehnika pa sta tu že naredili velik napredek.

»Nekaj naše opreme je novejše, omeniti moram tudi rentgensko tomografijo, nekaj pa je je tudi iz leta 1972 in je povsem zastarela in iztrošena in bi jo bilo treba zamenjati. Ko smo opremljali kirurgijo, je zmanjkalo denarja za novo opremo, zato upamo, da jo bo...

Delo na računalniški tomografiji, aparaturi, ki je velika pridobitev na področju diagnostike, vendar spet ne za vse bolezni. Vsaka odločitev za tako preiskavo naj bo dogovor bolnika in zdravnika, strokovnjaka za to področje.

Zdravstveni delavci, ki delajo na rentgenološkem oddelku, so pod stalno kontrolo Zavoda za zdravstveno varstvo v Ljubljani, pri sebi pa imajo tako imenovane dozimetre, ki merijo dozo žarkov, ki jo sprejme delavec na mesec. Imajo tudi šesturni delavnik in nekoliko daljši dopust, v soboški bolnišnici pa zaenkrat še niso izmerili prekoračene doze sevanja.

Majda Horvat

OB DNEVU CIVILNE ZAŠČITE

Spust potapljačev po reki Muri

Radgonski potapljači so pripravili na reki Muri od petanjskega mosta do koroškega broda 5. tradicionalni spust, ki ga vsako leto organizirajo ob dnevu civilne zaščite. Tokrat se je spusta udeležilo 7 ekip, ki so v parih tekmovali, kdo bo najhitrejši. Namen spusta pa ni bil le tekmovalni, pač pa da se potapljači srečajo v okolju, kjer so največ ob nesrečah ter da tesno sodelujejo s potapljači iz severovzhodne Slovenije in sosednje Hrvaške. Letošnja udeležba je bila povprečna kot vsako leto. Razmere za spust so bile idealne. Zmagala je ekipa SPE Ptuj (Kranjc, Matijevič v času 37,38 pred KPA Drava Varaždin (Tkalčec, Avirovič), 38,15, SPE Ptuj (Toš, Čuček), 38,50, Mariborom (Bratuša, Šega), 41,02, Radgono (Korošec, Črepnjak), 41,33, Radgono (Šajnovič, Dundek), 41,34, in Varaždinom (Cirkvenčič, Kužvinec), 44,03.

F. M.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Avtomobil zgorel v garaži

Kljub številnim prireditvam ob koncu tedna ni bilo veliko prometnih nesreč, pa tudi prireditve so minile brez pretepov.

Zapeljal na levo stran ceste

25. junija se je zgodila prometna nesreča v Vadarcih. Voznik osebnega avtomobila Janez Poll iz Vadarec se je peljal proti Domajincem. Zaradi neprimerne hitrosti je v ovinku zapeljal na levo stran ceste, nasproti pa mu je pravilno pripeljal voznik kolesa z motorjem Karel Kolmanko iz Ropoče. Pri trčenju se je Kolmanko hudo poškodoval.

Izsilil prednost

25. junija se je zgodila prometna nesreča na magistralni cesti na Tišini. Voznik traktorja Matija Kuzma s Tišine je iz domačega dvorišča zapeljal na magistralno cesto in izsilil prednost vozniku motornega kolesa Milanu Tapajnerju iz M. Sobote. Pri trčenju se je Tapajner hudo poškodoval.

Požar v garaži

27. junija je zagorelo na podstrešju garaže v Čentibi. Štefan Kiš iz Čentibe je hranil na podstrešju garaže stare pločevinaste sode. Zaradi velike vročine je eden izmed sodov eksplodiral, kar je povzročilo požar. Požar je uničil osebni avtomobil, hujšo nesrečo pa so preprečili gasilci iz Lendave. Škode je za 60 tisoč dinarjev.

Samovžig sena

28. junija se je vžgalo seno na kmetijskem posestvu v Ginjevcu pri Nedelici. Shranili so ga v gospodarsko poslopje, ki ni bilo suho. Požar so opazili delavci, zaposleni na posestvu, in ga začeli takoj gasiti, na pomoč pa so prišli tudi gasilci iz Lendave. Od 40 ton sena ga je zgorelo le tri tone.

Vozil prehitro in brez vozniškega dovoljenja

30. junija se je zgodila prometna nesreča v Kolodvorski ulici v Lendavi. Voznik motornega kolesa Marjan Dobranić iz M. Središča se je s sopotnikom Zvonimirjem Horvatom peljal proti M. Središču. Vozil je prehitro in brez vozniškega dovoljenja. Ko je zapeljal na rob ceste, je padel in se hudo poškodoval.

Prehitevala pretesno

30. junija se je zgodila prometna nesreča pri Mačkovcih. Voznica osebnega avtomobila Anica Kosednar iz Veščice se je peljala iz Moščanec proti Mačkovcem. Pred Mačkovci je v desnem ovinku dohitela peško Terezijo Novak iz Kuštanovec in jo začela prehitevati. Iz nasprotne smeri je pripeljal neznani voznik tovornega avtomobila, zato je začela zavirati ter zaradi neprimerne hitrosti in tesnega prehitevanja zadela peško in jo hudo poškodovala.

JD

Tozd Pomurske lekarne **objavljajo** po sklepu delavskega sveta

dražbo

odpisanih osnovnih sredstev — register blagajn in železne blagajne.

Dražba bo v torek, 10. julija 1990, ob 12. uri na dvorišču Galenskega laboratorija v Murski Soboti, Gregorčičeva 27 a. Ogled je možen uro pred dražbo.

TRAKTORJI – VARNOST, PROMET

V sodobnem kmetijstvu je traktor osrednji stroj in je delo na kmetiji z njim samo po sebi umevno. Težko si namreč predstavljamo kakršno koli večjo kmetijo brez traktorja ali kakšnega koli drugega stroja.

Delo s traktorjem je odgovorno in strokovno za odraslega treznega človeka in je zato napak, da zaupamo traktor tudi najmlajšemu članu svoje družine, da sedamo nanj in ga vozimo opiti, da se pred uporabo ne prepričamo, ali brezhibno deluje. Zaradi tega lahko postane traktor tudi — uničevalec.

Vedno moramo imeti v mislih, da je tako kot povsod tudi pri kmetijskem delu veliko možnosti, da se ponesrečimo ali da povzročimo nesrečo drugim. Mnogokrat je vzrok za nezgodo nesrečno naključje, vzroki, ki jih ni mogoče vnaprej predvideti, niti se pred njimi zavarovati. Največkrat pa je vzrok nesreče neprevidnost, nepoznavanje nevarnosti in malomarnost.

Želja, da bi s traktorjem opravili čimveč dela in na vseh terenih, zapelje voznika, da gre s traktorjem tudi na nevarne kraje, kjer nevarnost zazna šele potem, ko je zašel vanjo, in takrat skuša z določenim zavestnim tveganjem rešiti traktor. In če se tega loti neizkušen voznik, reševanje običajno ne uspe.

Kot vozilo ima traktor precej konstrukcijskih pomanjkljivosti (visoko težišče, ozek kolotek, trikotna oblika podporne ploskve ipd.), zato se lahko tudi hitreje prevrne kot druga vozila. Že nekoliko hitra vožnja po sicer ravni cesti se pri ostrem zavijanju lahko za voznika usodno konča. Posebno velja omeniti predvsem nepravilnosti, kot so vožnja priklopnikov, ki so težji od samega traktorja, ali priključkov, ki so zelo široki, nekateri tudi čez 2,5 m ali pa segajo daleč nazaj in tako med vožnjo opletajo in na-

pravijo pri zavijanju velik lok ter pri tem lahko zadenejo ob drugo vozilo ali pešca, ki je v tistem trenutku v križišču. Med drugimi vzroki pa so še najpogosteje vinjenost, tesno prehitevanje, izsiljevanje prednosti, vožnja potnikov na nepravilno naloženem tovoru.

Leta 1989 so bili med povzročitelji prometnih nezgod kar v 20 primerih vozniki traktorjev, kot posledica pa je bila ena smrtna poškodba, ter dve hudi in ena lahka. V prvih petih mesecih leta 1990 pa so bili povzročitelji prometnih nezgod vozniki traktorjev v treh primerih in kot posledica je bila ena huda telesna poškodba, kar pa je zelo velik davek zaradi nepremišljenih in nepravilnih dejanj.

Kot posebno kategorijo pa je potrebno omeniti tudi delovne nezgode z raznimi traktorskimi priključki. Teh je bilo v letu 1989 kar 8, predvsem ob spravljanju silaže ali pobiranju koruze. Kot posledice so bile 2 smrtni ter 6 hudih in 1 lahka telesna poškodba, kar pa je predvsem posledica neodgovornosti ter nepazljivosti.

Da bi se vsaj nekoliko izognili ali zavarovali pred nesrečami s traktorji in pred drugimi nezgodami, moramo upoštevati vsaj nekatere stvari:

— traktor naj upravlja le oseba, ki se spozna nanj oz. ima ustrezno vozniško dovoljenje;

— pred vožnjo se je potrebno prepričati, če oprema traktorja ustreza zahtevam delovne in prometne varnosti;

— vožnjo moramo prilagoditi stanju vozila (obremenitve, razporeditve tovora in teže, zaviralne možnosti) in razmeram na poti;

— pri vožnji po poljski poti ali cesti morata biti pedala zavore spojena;

— tovor mora biti pravilno naložen in pritrjen (ne sme presegati 4 m višine in 2,5 m širine ter več kot šestino svoje dolžine čez najbolj oddaljeno točko na zadnji strani vozila, ki je opirna na tovorni prostor);

— pred speljevanjem je potrebno pogledati in se prepričati, če je pot prosta, če ni kdo pod traktorjem, pred ali med njim in priključkom ali pri vpenjanju priključka za prikolico, predvsem otrok, ki so manjši in jih težje opazimo;

— gume na traktorju ne smejo biti blatne, ampak jih očistimo na primernem kraju, preden zapeljemo na cesto;

— po nagibu vozimo počasi;

— potnikov ne smemo voziti na tovoru;

— ne smemo se gibati ali dovoliti komurkoli, da bi se približal vrtečim se delom traktorja, priključkom ali kardanom;

— na traktorju imejmo varnostni lok ali kabino;

— ob delu s priključki ne smemo med obratovanjem delati v bližini stroja ali to dovoliti drugim.

Upamo, da smo s temi nasveti vsaj delno uspeli, sicer pa je le od vas odvisno od vas voznikov traktorjev, da bo prometnih nesreč in drugih nezgod pri vožnji in delu s traktorjem čim manj, kajti cena za nepravilnosti je lahko zelo visoka.

Slavko Štefan

V sodelovanju z avstrijsko firmo Roth so v podjetju Komunala v Murski Soboti prešli na sodobnejši način odvažanja hišnih smeti. Velika pridobitev je gotovo poseben tovornjak, ki so ga dali na preskušnjo za dobo šestih mesecev. Zagotovili pa so tudi celotno opremo.

Sodobnejši odvoz smeti

PRAKTIČNE POSODE — Tele so za star papir, za steklo in druge odpadke pa imajo prav take posode, ki jih je možno voziti na dveh majhnih kolesih. Dobrodošle tako za smetarje kot stranke.

NASVET NI ODVEČ — Franc Lovrenčec (levo), vodja delovne enote Saga podjetja Komunala, je vseskozi na terenu, kjer se srečuje z ljudmi. Posnetek je s Koroške ulice v Murski Soboti, kjer je stekel pogovor z Milijenkom Kaljevičem. Foto: M. Jerše.

ŽIV ŽAV v vrtcu Nafte

Vrtec Nafta v Lendavi se že nekaj let aktivno vrašča v okolje ter sodeluje v vseh sferah družbenega in kulturnega življenja.

Sodelovanje s starši je pri nas tradicija, naše skupno vsakdanje delo. Skupaj z njimi in zunanjimi dejavniki se trudimo, da bi naši otroci preživeli svoje otroštvo srečno, v zdravem, varnem in sproščenem okolju, kar je nadvse pomembno za oblikovanje osebnosti. Starši in vzgojiteljice smo soustvarjalci in izvajalci vzgojnega programa. Uresničujemo ga z drugačno organizacijo dela, v kateri je otrok resničen subjekt vzgoje.

Prireditev ŽIV ŽAV je le ena izmed aktivnosti, ki smo jih skupaj organizirali in realizirali. Naj omenim le nekatere: praznik jeseni, športno popoldne, ekološko srečanje, prireditve ob novem letu, pustovanje, srečanje s skladateljem Janezom Bitencem in že mnoge druge.

ŽIV ŽAV smo prvič organizirali s skupnimi močmi že lansko leto. Prireditev je bila uspešna in dobro obiskana, zato smo jo letos znova načrtovali. Popestrili smo jo s pestrim kulturnim in zabavnim programom ter dejavnostmi, kjer so sodelovali otroci in starši. Otroci so nastopali v lutkovni delavnici, igrali na improvizirane inštrumente, peli in sodelovali v igricah. Slikali in ustvarjali so v likovni delavnici kot pravi »kiparji in slikarji«. Starši so pri vseh dejavnostih aktivno sodelovali. V kulturnem programu so sodelovali: tudi gledališče Maček Luka iz Ljubljane, pevci otroških pesmic iz Madžarske, ritmično plesni skupini OŠ Drago Lugarič in lutkovna skupina iz osnovne šole. Dogajanje je popestrila otroška modna revija salona Ona in bogat srečelov.

Vsi smo zaplesali ob prijetnih zvokih ansambla Monitor, smejali smo se humoristu Gezi in njegovemu malemu spremljevalcu, petletnemu cicibanu.

Prireditev je bila dobrodelna, namenjena vsem otrokom našega kraja. Zbrana sredstva bomo namenili za boljšo kakovost dela in nakup avdiovizualnih sredstev.

Vsem, ki so nam s svojim prispevkom pomaglai pri izvedbi prireditve, še posebno pa pokroviteju DO Lek Ljubljana, se iskreno zahvaljuje kolektiv vrtca Nafta.

Blanka Gerič

Razmišljanje o gobah in gobarjih

Zakaj je vedno manj gob?

Nabiranje sadežev in rastlin v gozdu in na travniku je bilo pred davnimi časi poleg lova edini način pridobivanja hrane tudi za pomurskega človeka. Danes je od vsega tega ostalo bore malo, ljudje še nabirajo kostanj, trgajo lipovo cvetje in gobarijo. Iz starih zapisov razberemo, da so imele gobe v prekmurski ljudski prehrani velik pomen, uživali so jih sveže ocvrte, v paprikašu s smetano, zlasti pa so jih sušili za zimo za juho in prikuhe. Tudi pregovori so nastali na račun gob, tako naj bi nabral največ gobanov tisti, ki se valja po tleh, ko spomladi prvič zagrmi. Denimo šalo vstran, naš namen je spoznati, kakšno je gobarstvo pri nas danes in kakšne probleme imajo gobarji.

Gobarstvo je postalo pri nas zelo popularno, hiter razvoj pa ima tudi temne strani. Ena teh je pogosta zastrupitev, druga temna stran pa je (ta je še hujša), da zaradi močnega navala gobarjev v gozdove čedalje bolj ogrožamo naše naravno gobje bogastvo. Če bomo tako neusmiljeno in grabežljivo posegali po gobah, bodo sčasoma le-te postale redkost. Skrbi povzroča tudi, da mnogi gobarji divje uničujejo gobe, ki jih ne poznajo ali pa se v gozdovih znašajo nad strupenimi gobami. Ljudje se ne zavedajo, da so gobe okras naših gozdov in da so člen verige žive narave.

Kako zaščititi gobe?

Na zahodu so že pred leti spoznali, da je potrebno gobe zaščititi. V Švici so denimo v nekaterih kantonih prepovedali gobarjenje čez teden, gobari se lahko samo v soboto in nedeljo. V ZR Nemčiji so z zaščito gozdov hudo omejili tudi gobarjenje, v Italiji mora gobar krepko seči v žep da plača kazen, če preseže določeno količino nabranih gob.

Milan Kelhar iz gobarskega društva v M. Soboti pravi, da je društvo v preteklih letih veliko storilo za osveščanje ljudi, zato je tudi manj zastrupitev z gobami. Veliko so storili tudi biologi na šolah, seveda pa gre tu predvsem za seznanjanje ljudi z gobami, da lahko ločijo užitne od strupenih. Gobarske etike pa seveda s tem nihče ni dobil. Pravi gobar bo storil vse, da ne poruši naravnega ravnotežja v gozdu in ne uničuje strupenih gob. Tudi pri nas se je začelo razmišljati o zaščiti gob, kakšna pa bo, se še ne ve. Dejstvo, da nekatere vrste gob izginjajo, nas torej sili, da nekaj storimo.

Kakšne bodo posledice radiaktivnosti gob?

Černobilska jedrska katastrofa ni obšla niti gob. Gobarji so to kaj hitro spoznali in naročili raziskave, ki so jih opravili v inštitutu Jožef Štefan. Med analiziranimi so tudi gobe iz naših gozdov. Dopustna mera obremenjenosti hrane pri nas in v svetuje okoli 1000 becquerelov na kilogram, torej tudi pri svežih gobah. Pri posušenih gobah se ta meja prestavi na 10 000 becquerelov na kilogram. Ugotovljeno je, da so nekatere vrste gob obremenjene z radioaktivnim cezijem. Tudi v naših gozdovih rastejo peščenke, rjavi ježki, zelenke, kravjače, cigančki in kostanjevke, ki so, tako je ugotovila raziskava, obremenjene z radio aktivnim cezijem, zato jih ni priporočljivo uživati.

Zastrupitev z gobami je lahko usodna

Milan Kelhar iz gobarskega društva M. Sobota pravi, da so pri nas že začele rasti gobe, da se je torej gobarska sezona že začela. Prav zato je dobro, da opozorimo na nevarnosti, ki prežijo na nevešče gobarje. Izogibati se je potrebno strupenih mušnic, ki rastejo v naših gozdovih, saj je zastrupitev s temi gobami največkrat tragična. Smrtni odmerek zaužitih strupenih gob za ljudi se giblje okrog 20 gramov. Samo en sam klobuček mušnice zadostuje za smrtnonevarno zastrupitev. Če se po zaužitju gob slabo počutimo, ne nasedajmo domačim zravilom in nasvetom, ampak pojdimo takoj k zdravniku. Sicer pa staro pravilo pravi, da naj bodo gobe predvsem dodatek in začimba jedem, manj pa glavna hrana.

Jani D.

Začela se je gobarska sezona. Prve gobe so se že našle na jedilniku. Gobe so tudi okras naših gozdov, zato jih nikar ne uničujmo, če jih ne poznamo. Žal zaradi nesmotrnih posegov v naravo nekatere gobe postajajo že prava redkost.

Po černobilski jedrski katastrofi so tudi gobe postale raidoaktivne. Tudi tiste, ki rastejo v naših gozdovih. Z merilcem radioaktivnosti se sicer ne da natančno določiti kontaminiranosti gob, pa vendar kazalci pokažejo, da z nekaterimi gobami nekaj ni v redu.

Dež preprečil praznovanje

Krajevni skupnosti Logarovci in Berkovci sta se združili pred 11. leti, v nedeljo pa sta praznovali 4. krajevni praznik enotne krajevne skupnosti. Pri jezeru na Grabah so se vasi, ki jih je v tej KS 7, pomerile v šaljivih igrah. Najboljši so bili vaščani Bolehnečicev. Slavnostne proslave zaradi dežja niso mogli prirediti kar pod mladimi hrasti, ampak so jo izvedli v gasilskem domu. Na njej je spregovoril predsednik sveta KS Franc Vidmar, zbrane pa so pozdravili še predsednik sveta SO Ljutomer Mirko Prelog, predstavnik KS Bedekovčina iz hrvaškega Zagorja ter predstavnik cestnega podjetja Varaždin. To podjetje je dobilo tudi priznanje skupščine KS Logarovci-Benkovci. Priznanja pa so podelili še ženski ekipi gasilskega društva Kokoriči, Jožetu Zalarju starejšemu in Antonu Škrobarju za prizadevno delo pri urejanju KS. Slovesnost so s kulturnim programom popestrili križevski osnovnošolci in družinska godba na pihala Štefanec iz Ljutomera.

LiK

ABCDOMURKA

TMP TOVARNA MLEČNEGA PRAHU p. o.

MURSKA SOBOTA

TMP MURSKA SOBOTA DAJE V TRAJNI NAJEM PRENOVLJEN

PRODAJNO-GOSTINSKI LOKAL

ZA MLEČNE IZDELKE

Lokal z vsemi pomožnimi prostori, ki je ekskluzivno in kompletno opremljen, je v centru mesta Murska Sobota v ul. Štefana Kovača 8.

Na stežaj so odprta vrata pravemu podjetniku in v pogodbi z njim bomo uredili in sprejeli vsako dobro pobudo, ki bo povečevala prodajo in poslovnost.

Vse o tem lahko izveste in uredite vsak dan na upravi TMP najpozneje do 25. julija 1990.

Razpisna komisija na podlagi 84. in 85. čl. Statuta Centra za socialno delo Lendava ponovno **razpisuje** prosta dela in naloge:

individualnega poslovodnega organa — direktorja

razpisni pogoji:

Za direktorja Centra je lahko imenovan, kdor izpolnjuje naslednje pogoje:

1. Da je državljan SFRJ in da izpolnjuje pogoje, določene z zakonom, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori;
2. da ima visoko strokovno izobrazbo socialne, sociološke, pravne ali psihološke smeri z najmanj pet let delovnih izkušenj
   ali da ima višješolsko strokovno izobrazbo socialne ali pravne smeri z najmanj pet let delovnih izkušenj;
3. kandidat bo imenovan za dobo štirih let.

Kandidati naj svojo vlogo z dokazili o izobrazbi vložijo v roku 15 dni po objavi razpisa na naslov: Center za socialno delo, Lendava, Partizanska 120, z oznako »za razpisno komisijo«.

Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v roku 30 dni po preteku razpisa.

RAZPISNA KOMISIJA

Nismo dovolili, da bi te izgubili, ali usoda rekla je tako, da to, kar najbolj ljubiš, za vedno je odšlo.

V SPOMIN

5. julija minevajo tri leta polne žalosti in bolečine, odkar si nas zapustil dragi mož in dobri očka

Janez Ambruž

iz Bokračev

Ne moremo dojeti resnice, da si odšel in da se nikoli ne vrneš. Ostali so lepi spomini nate, ki so nam vtisnjeni v naša boleča srca. Vsem, ki prihajate na njegov grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče — prisrčna hvala.

Tvoja družina

Solze nam padajo iz oči, pred nami je še tvoj obraz, odšel si tiho brez slovesa, mirno spiš in čakaš nas.

V SPOMIN

7. julija minevata dve žalostni leti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Jože Šadl

iz Rakičana

Hvala vsem, ki se ga z lepo mislijo spominjate, mu podarjate cvetje na grob in prižigate sveče.

Žalujoči vsi njegovi

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek, stric, boter, sosed, prijatelj in znanec

Alojz Zemljič

iz Černelavec

Iskreno se zahvaljujemo sosedom za nesebično pomoč pri lajšanju njegovega trpljenja, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako izrednem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje.

Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter gasilcem GD Černelavci, Veščica in Polana za poslovilne besede ter poslednje spremstvo.

Žalujoči: žena Šarolta, sin Zoltan z družino in vsi drugi

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK MURSKA SOBOTA od 6. do 12. julija

6 julija ob 18. in 20. uri amer. akc. drama D. O. A.

6. julija ob 22. uri erot. film LJUBEZEN IN STRAST — nočni kino

7. julija ob 18. in 20. uri hong kong. film GUSARSKA PATRULJA

7. julija ob 22. uri erot. film LJUBEZEN IN STRAST – nočni kino

8. julija ob 18. in 20. uri hong kong. film GUSARSKA PATRULJA

10. julija ob 18. in 20. uri amer. akc. film TATOVI PORSCHEJEV

11. julija ob 18. in 20. uri amer. akc. film TATOVI PORSCHEJEV

12. julija ob 18. in 20. uri amer. drama MILAGRO

Režija: Robert Redford, vloge: Melanie Griffith, Christopher Walken

Kino KUD ŠALOVCI
7. julija ob 21.30. uri amer. kom. DEKLIŠKI INTERNAT

KINO LENDAVA

PETEK, 6. 7.
ob 19. uri — MOJ SOSED JE VAMPIR, (amer. grozljivka).
ob 21. uri — NADIN, (amer. komedija).

SOBOTA, 7. 7.
ob 19. uri — NADIN, (amer. komedija).
ob 21. uri — IZGANJALCI DUHOV, II. del.

NEDELJA, 8. 7.
ob 20. uri — MOJ SOSED JE VAMPIR, (amer. grozljivka)

KINO TURNIŠČE

PETEK, 6. 7.
ob 20.30 — IZGANJALCI DUHOV, II. del (amer. komedija)

SOBOTA, 7. 7.
ob 20.30 — MOJ SOSED JE VAMPIR, (amer. grozljivka)

NEDELJA, 8. 7.
ob 15.00 — IZGANJALCI DUHOV, II. del (amer. komedija)

Prodam

MOTORNA VOZILA

PRODAM

LADO RIVO, 1300, prevoženih 22.000 km, staro 2,5 leta, prodam. Kočar, Grad 33. ☎ 77 612. M-MM
ZASTAVO 101 SPECIAL, dobro ohranjeno, prodam za 20.000 din. ☎ 81 654. M-DL
ZASTAVO 101, starejši letnik, prodam. Cena po dogovoru. ☎ 82 585, zvečer. IN-14280
MOPED AVTOMATIK 3 ML prodam. Kapca 113 a. LE-12748
TOMOS 14 M, z dodatno opremo, športno opremljen, star 3 leta, prodam. Radenski Vrh 14 a, Radenci. M-9335
OPEL BERLINO, letnik 1982, prodam. ☎ 74 313. M-9636
FORD TAUNUS 1600, karamboliran, prodam. ☎ 87 149. M-9637
BT 50, star dve leti, 600 km, prodam. ☎ 21 890. M-9650
JAWO 350, staro 2 leti, 1000 km, prodam za 13.000 din. ☎ 70 098. M-9652
ZASTAVO 101 GTL, letnik 1985/sept., prodam. Grad 49. M-9653
AMI SUPER, letnik 1974, 1015 cm³, registriran do novembra 1990, s 4 rezervnimi, zimskimi gumami, prodam za 7.000,00 din. Gider, Petanjci 115. M-9657
VW GOLF JX BISTRO, letnik 1988, prodam. ☎ 77 749. M-9659
GOLF J, letnik 1978, prodam. Ogled popoldan: Bratonci 58. M-9660
MOPED APN 7, malo rabljen, in ŠKODO 110 L, prodam. Malačič, Andrejci 45. M-9662
GOLF, letnik 1985, prodam. ☎ 48 546, popoldan. M-9663
MOTORNO KOLO BMW R 55/5, moped expres in opel kadett cuppe, razstavljen, prodam. Prešernova 22, M. Sobota. M-9666
DIANO 6, letnik 1978, izredno, registrirano do aprila 1991 za 12.000 din, prodam. ☎ 25 185, popoldan. M-9673
VESPO PX 200, prodam. Mikloša Kuzmiča 43 a, ☎ 21 193. M-9677

NOVO, NOVO

Najhitreje, najceneje in najenostavneje od načrtov do ključev **s trgovskim, inštalacijskim, gradbenim, obrtniškim in projektantskim podjetjem TIGOP d. o. o., BELTINCI, Panonska 88** Telefon **(069) 41-242**

K sodelovanju vabimo tudi obrtnike! **Posebna ugodnost: šest mesečno odplačilo za stavbno pohištvo!**

TIGOP, Beltinci d. o. o.

JUGO 45 CORAL, star dve leti, prodam. Poznanovci 3, ☎ 77 464. M-9674
FIAT 1500, registriran do julija 1991, obnovljen, prodam. Rogač, Lendavska 57. M-9678
WARTBURG, letnik 1979, registriran, prodam. Večeslavci 29. M-9679
ZASTAVO 750, v voznem stanju ali po delih, prodam. Cankova 19 b. M-9680
OPEL KADETT 1,6 D, letnik 1984, malo vozen, prodam. ☎ 87 152 — Veržej. M-9682
FORD ESCORT 2000 RS, športno izdelan, nujno prodam. Ogled mozen v večernih urah, prodam. ☎ 76 663. M-9692
ZASTAVO 101 GTL 55 prodam. Kupšinci 58. M-9693
VESPO PX 200, letnik 1986, prodam za 18.000 din. M. Sobota, Matije Gubca 22. M-9694
RENAULT 4 GTL, letnik 1984, ugodno prodam. ☎ 22 210 dopoldan, Becci. M-9695
ZASTAVO 101, letnik 1978, prodam. Kozic, Ivanjševci 11, p. Prosenjakovci. M-9702
ŠKODO 105, letnik, 1982, prenovljeno in registrirano do 18. 6. 1991, ugodno prodam. ☎ 70 156. M-9703
RENAULT 4 GTL, letnik 1986, prodam. ☎ 76 134, zvečer. M-9706
RENAULT 12 in FIAT 127 prodam v celoti ali po delih. Albin Hajdinjak, Dokležovje 61. M-9711
ZASTAVO 850, kombi, vozen, neregistriran, prodam. ☎ 76 978. M-9712
JUGO 45, letnik 12/84, prevozenih 46.000 km, prodam. Sotina 26. M-9714
ZASTAVO 101 CONFORT po delih, ugodno prodam. ☎ 24 665. M-9715
GS 1/2, letnik 1976, kleparsko obnovljen, motor generalno popravljen, poceni prodam. Veržej, Kolodvorska 6. M-9718
KADETT 1,3 LIMUZINA, kovinske barve, star devet mesecev, ugodno prodam. V račun vzamem tudi star avto. Sraka, ☎ 21 580, interna 68, v soboto: 72 130. M-9720
LADA RIVA 1300, letnik 1987, prodam. ☎ 23 393. M-9722
ZASTAVO 101 SKALA, star 18 mesecev, prodam. Rakičan, Mladinska 24, ☎ (069) 23 892. M-9723
RENAULT 4 TL, 1982 in nov pomivalni stroj, prodam. ☎ 46 109. M-9724
LADO 1500, letnik 1976, prodam. Marjan Frumen, Petanjci 59. GR-13759
POLONEZ IN DIANO po ugodni ceni prodam. ☎ 74 554. GR-13761
GOLF, dizel, dobro ohranjen, letnik 1979, prodam. Ščap, Črnci 42, Apače. GR-13763
ZASTAVO 750, letnik 1973, registriran do februarja 1991, prodam. 73 135. GR-13769
OPEL KADETT, letnik 1976, prodam. Cena po dogovoru. Jakob Urbanič, Zgornja Ščavnica 62. GR-13770
BMW 1802 prodam. ☎ po 20 uri. 82 695. IN-14285
OSEBNI AVTO FORD ESCORD, 1978, prodam. Spodnji Kamenščak 64 a, Ljutomer. IN-14287
GOLF, dizel, bele barve, prodam. Cena 10.000 DEM. Informacije: Filipič, ☎ 81 300. IN-14288
AVTO VW 1200, letnik 1975, v voznem stanju, prodam v celoti ali po delih. Jure Biškup, Babinci 45, Ljutomer. IN-14289
NOVO JAWO 350 zelo ugodno prodam. ☎ (061) 485 640. M-MM
DIANA v voznem stanju, naprodaj. Beltinci, Na kamni 8. M-9736
DIANO 6, tehnično pregledano, prodam. ☎ 62 095. M-9737
FORD ESCORT 1,6 D, letnik 1986, prodam za 15.000 DM. Murska Sobota, Prvomajska 5, ☎ 24 207. M-9738

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

KOMBAJN EPPLE 211 in puhalnik Tajfun prodam. Kovačevci 4. M-9621
MLATILNICO, novejši tip 700, v odličnem stanju, ugodno prodam. Prodam tudi voz za kravjo vprego, dobro ohranjen. Rogan, Sotina 65. M-9643
PREDSETVENIK PANONIJA prodam. Šalemenci 7, ☎ 45 239. M-9649
ŽAGO na traktorski pogon prodam. ☎ 81 638. M-MOPN
DVOBRAZDNI PLUG, 12-colni, LEOPARD — DUBICA in prikolico za živino prodam. ☎ 46 523. M-6956
TRAKTOR URSUS C 335 prodam. Naslov v upravi lista. M-9664

JERMENICO, novo, in ventilator, 60 cm, malo rabljen — ročne izdelave, in zidno opeko, prodam. Huber, G. Slaveči 89, p. Kuzma. M-9644
MOTOKULTIVATOR, nov, HONDA, 600 s priključki, prodam. ☎ 41 781. M-9665
MOTORNO ŽAGO STIHL ugodno prodam. Marković, G. Črnci 26, p. Cankova. M-9683
ŽETVENO MLATILNICO, srednje veliko odlično ohranjeno, prodam. ☎ 24 175 popoldne. M-9710
TRAKTOR IMT 558 nujno prodam. Kapca 143 a. M-9717
PLUG, 12-colni, in pomivalno korito z električnim štedilnikom prodam. ☎ 78 275. M-9719
MOTOKULTIVATOR IMT 509, 14 KS, s priključki, prodam. ☎ po 15. uri: 23 701. M-9730
ENOREDNI STROJ ZA POBIRANJE SLADKORNE PESE ugodno prodam. Jože Šteyer, Plitvica 10, 69253 Apače. GR-13765
KOMBAJN NEHOLAND SNH 870, letnik 1983, kombajn SNH 1550 S, letnik 1978, kombajn epple 1240, letnik 1980, kmetijske priključke, rabljene, transporter, 35 m dolg, poceni prodam. Informacije v Avstriji, ☎ 9943 3474205 ali v Apačah, ☎ 69 116, po 20. uri. GR-13760
PUHALNIK TAJFUN prodam. Puconci 8, ☎ 45 382. M-MM
TRAKTOR STEYR 18 prodam. Nedelica 107 a, p. Turnišče. M-MM

posesti

TROSOBNO STANOVANJE, 74 m², v Lendavski ulici 23 b v M. Soboti, prodam. Prendl, Gaberje 113 b, 69220 Lendava, ☎ 36 263, dopoldan od 8. do 12. ure. M-9648
NOVO HIŠO in peč za centralno kurjavo, ugodno prodam. Informacije vsak dan od 12. do 15. ure po ☎ 23 866. M-9671
NOVO HIŠO v okolici Ljutomera (Razkrižje) zelo ugodno prodam. ☎ 89 161. IN-14282
STANOVANJE v LJUTOMERU IŠČEMO oz. VZAMEMO V NAJEM. ☎ 81 977. IN-14279
STANOVANJSKO HIŠO V GRADIŠČU prodam. Naslov v upravi lista. M-9732

ŽIVALI

PRODAM

Telico, brejo 9 mesecev, prodam. Petanjci 116. M-9632
3 PUJSKE prodam. Motovilci 27. M-9647
KRAVO, visoko brejo, prodam. Pečarovci 10. M-9687
MALE PUJSKE PRODAM. Panonska 66, Rakičan. M-9697
ZAJCE za nadaljnjo rejo ugodno prodam. Kupšinci 23. M-9715
NEMŠKE OVČARJE z odličnim rodovnikom, prodam. Murska Sobota, Kroška 79. M-9721

CAFE BAR BOLERO
GORNJA BISTRICA takoj zaposli natakarico s končano šolo ali dovolj prakse. Plača zelo dobra.

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, iz kooperacijske reje, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po ugodnih dnevnih cenah. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastonj. Naročila sprejema in daje vse informacije: Gostilna Anice Benčec, Bakovci, Prečna 6 a, ☎ 76 070. M-MM

UGODNO IN POCENI KOT MALOKJE

PREMOG

Lahko naročite pri: KURIVO-PREVOZ, Bojan Jakšič, Gornja Bistrica 51, tudi po telefonu: 70 106.

CENA: velenjski lignit 584,00 din tona,
trboveljčan 1.030,00 din tona

HRASTOVE DESKE, 5 cm, prodam. ☎ 81 211, interna 14. IN-14290
BAS KITARO WASHRURN/B 2, prodam. ☎ 25 355. M-8735

zaposlitve

IŠČEMO LJUDI za honorarno delo. Izreden zaslužek. Milan Panker, Bratonci 93. M-9675
BISTRO LJUTOMER išče čistilko. Oglasite se osebno ali po ☎ 81 977. IN-14278
DEKLE ZA STREŽBO zaposlim takoj. Caffe BAR LIBERTAS, Lipovci. M-9726
NATAKARICO ali dekle za strežbo zaposlimo. Gostilna Kozel, Žiberci, ☎ 69 079. M-MM

prodam. Tropovci. Križna 13. M-9728
MALE PUJSKE in vino (cepljeno, šmarnico) prodam. Moravske Toplice, Na bregu 38. M-9734
NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, iz kooperacijske reje, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po ugodnih dnevnih cenah. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastonj. Naročila sprejema in daje vse informacije: Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci ☎ 24 393, pri gradu pa sprejema naročila Dragica Bokan, ☎ 77 686. M-MM

razno

PRODAM

Počitniško prikolico s predšotorom prodam. ☎ 42 302. M-9686
BARVNI TV, nov, daljinsko upravljanje, ekran 51, teletekst, prodam. Cena: 6.500,00 din. ☎ 21 850. M-96700
HRASTOVE PLOHE, razne, dva AMIJA, vozna, eden registriran, prodam. ☎ 45 074. M-9701
OMARO, garderobno, in zamrzovalno skrinjo, 50 l, in klubsko mizico, prodam. ☎ 24 838. M-9704
DOMAČE VINO prodam. Horvat, Domanjševci ☎ 77 853. M-9705
OKNA, vrata in radiatorje, rabljena, ugodno prodam. ☎ 22 915 ali Markišavci 36. M-9707
MALO RABLJENO SEDEŽNO GARNITURO prodam. Veren, Mikloša Kuzmiča 24, M. Sobota. M-9708
BELO, cepljeno (rizling), in rdeče domače vino, prodam ☎ 24 172. M-9713
DOMAČE RDEČE VINO ugodno prodam ☎ 22 508. M-9716
KORUZO na storžih in notranja vrata, leva, 80 cm, 15 % ceneje prodam. Nedelica 74 a, ☎ 72 176. M-12774
HARMONIKO MELODIJA, 120-basno, skoraj novo, po polovični ceni, prodam. Potočnjek, Vadarci 31, p. Bodonci. M-9729
GOSTINSKI INVENTAR: kozarci, veliki in majhni, senčniki, mize (6 Ø 60 cm) in rezane plošče, 15 mm, prodam. Murska Sobota, Cankarjevo naselje 24. ☎ 21 748. M-9731
DOMAČE RDEČE VINO (klinton) prodam ☎ 87 358. M-9627
DVO- in TRIDELNO OKNO z roletami, rabljeni, prodam. Cankarjeva 19, Rakičan. M-9630
DOMAČE VINO (šmarnico) prodam. Tropovci, Kolesarska 8. M-9641
VINO, belo, prodam. ☎ 25 474. M-9642
POROČNO OBLEKO, št. 38—42, belo, prodam. ☎ 48 175. M-9645
GUME in platišča 560 × 15 prodam. ☎ 22 377. M-9646
KLINTON, rdeče vino, prodam. Jože Klemenčič, Bunčani 21, ☎ 87 033. M-9651
ČRNO PLOČEVINO 2500 × 1050 × 3 mm ugodno prodam. Franc Idič, Mali Bakovci 50, Bakovci, M. Sobota. M-9655
RDEČE VINO, jurka-klinton, prodam. ☎ 46 325. M-9658
DVE KRAVI, breji, vozni, prodam. Dokležovje 120. M-9667
500 L KAKOVOSTNEGA VINA prodam. B. Ziherla 22, M. Sobota, ☎ 23 021. M-9677
RDEČE VINO in zaboj (lado) za zrnje prodam. Kuronja, Panovci 13, na Goričkem. M-9676
ZARADI SELITVE PRODAM RAZNE KOSE POHIŠTVA (omare, mize, pomivalno korito, pralni stroj), akvarij z ribicami. Dražba bo v nedeljo, 8. julija, ob 10. uri na veterinarski postaji v Lendavi. Naprodaj tudi peči ter drva in premog. M-9683
300 l rdečega vina, ugodno prodam. Nuskova 26. M-9685
Koruzo v zrnju prodam. Dobrovnik 146
REZANI HRAST, 5 cm, 3 m³, ugodno prodam. ☎ 74 959. GR-13768
OZVOČENJE (12 kanalov, 500 W), komplet ali po delih, in kitaro banez prodam. ☎ 74 511, interna 333 — Zoran. GR-13764
PROFESIONALNI FOTOAPARAT KIEV 80, moped V 14, 2 vrtalna stroja in 2 varilna aparata prodam. Hramus, Krapje,
☎82 244. IN-14291
RDEČE NAMIZNO VINO prodam. Alojz Ganza, Radoslavci 61 a, Bučkovci. IN-14294

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavimo na dom brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon: (042) 811 685

Razno

ŽALUZIJE in ROLETE v več barvah, izdelujem in montiram. ☎ 061 722 645. M-9727
POSLOVNI PROSTOR VZAMEM V NAJEM NA OBMOČJU RADENEC — M. Sobota ali Lenarta, v velikosti 40—60 m². Najemnino plačamo vnaprej. Samo resni interesenti naj se oglasijo po telefonu: 74 029. GR-13766

PONUJAM ☎ 21 198 — 9669

Cenjene goste in poslovne partnerje obveščamo, da bo gostilna
od 9. julija do 29. julija 1990

ZAPRTA

zaradi poletnih dopustov. Po tem datumu se s svojimi gostinskimi storitvami spet priporočamo!

Gostilna Rajh BAKOVCI

CVETLIČARNA NARCISA
Helenca Šadl
CANKOVA 6/a
69261 CANKOVA
☎ (069) 76-682
se priporoča

z izdelovanjem poročnih šopkov, vencev, cvetličnih aranžmajev ter raznovrstno ponudbo lončnic in rezanega cvetja

VESTNIK & RADIO & VESTNIK & RADIO & VESTNIK & RADIO
RADIO & VESTNIK & RADIO & VESTNIK
VESTNIK & RADIO & VESTNIK
RADIO & VESTNIK
VESTNIK
vaš poslovni prijatelj!

Obrtna zadruga LINDAU, p.o., Lendava

proda

najboljšemu ponudniku naslednjo opremo:
Mali poslovni sistem RGB 110, 2 kosa.
Mali poslovni sistem RGB 110 je namenjen avtomatski obdelavi predvsem na področju
— finančnega knjigovodstva,
— materialno-blagovnega knjigovodstva,
— knjigovodstva saldakontov,
— evidence osebnih dohodkov,
— evidence osnovnih sredstev.
S prodajo strojne opreme vam ponujamo tudi program finančnega in materialnega knjigovodstva ter knjigovodstva saldakontov.
Ponudbe zbiramo do 16. julija 1990.

Ogled opreme je možen vsak delovni dan od 7.00 do 15.00 do 13. julija 1990 na sedežu zadruge v Lendavi, Partizanska ulica 9.

Potrebne informacije lahko dobite po telefonu št. (069) 36047.

Komisija za delovna razmerja pri Mesni industriji Pomurka Murska Sobota na osnovi 7. člena Pravilnika o delovnih razmerjih objavlja naslednja prosta dela in naloge

POSLOVODJA DISKONTA

Pogoji: ekonomist — VI. stopnja ali
komercialni tehnik — V. stopnja,
2 leti delovnih izkušenj pri podobnih delih.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh od objave na naslov:

Mesna industrija POMURKA, Murska Sobota, Bilediceva 11, 69000 M. Sobota.

Kje si, skrbni mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?

ZAHVALA

V 68. letu nas je nepričakovano za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat, tast in stari oče

Štefan Hozjan

iz Male Polane

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, botrini in vsem, ki so nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč ali kakorkoli pomagali, dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter za sv. maše, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.
Posebna hvala g. župniku za lep pogrebni obred in pevcem za lepo petje.
Hvala tudi g. dr. Bedernjaku z infekcijskega oddelka bolnišnice v Rakičanu.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Marta, sin Štefan z družino, brat Jože z družino in drugo sorodstvo

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažic, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gonter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografija), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
Naslov uredništva in uprave:

Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21-383 in 21-064; odgovorni urednik 21-579; glavna urednica in direktorica, naročniški oddelek, računovodstvo in tajništvo 21-064 in 21-383; GPS (trženje) 22-403 in 21-064; dopisništva: Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317. Telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za I. trimesečje 1990 je 70.00 dinarjev, za delovne organizacije 140,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota. 51900-603-30005 Devizni račun pri A banki Ljubljana. 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer, tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče

Aladar Sovjak

iz Nemčavec 22

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, znancem, dr. Muhru, patronažnim sestram in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in nam izrekli sožalje.
Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred, pevskemu zboru, govorniku krajevne skupnosti in drugim.
Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Vsi njegovi

Hladen je tvoj grob,
tvoj zadnji dom,
a v srcih naših bivaš ti,
tu je tvoj večni, topli dom.

V SPOMIN

11. julija minevata dve žalostni leti, odkar smo izgubili našega najdražjega sina, brata, vnuka, nečaka in bratranca

Branka Nedeljka

iz Stare Nove vasi

V naših nepotolaženih srcih ostajata praznina in bol. Še vedno ne moremo verjeti, da se nikoli več ne vrneš med nas.
Vsem, ki se z lepo mislijo ustavite pri njegovem preranem grobu, mu prižigate svečke in prinašate cvetje, iskrena hvala.

Žalujoči vsi, ki smo te imeli radi

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh v srcih še živi,
in nihče ne ve, kako zelo boli, ko se zavemo,
da te več med nami ni.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža, očeta, brata in svaka

Jožeta Nemca

iz Ljutomera

Se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za svete maše, nam pa izrazili ustna ali pisna sožalja.
Hvala dr. Gašparčevi, dr. Štivanu in osebju internega oddelka bolnice v M. Soboti, ki so mu v zadnjih urah lajšali bolečine.
Posebna hvala prejšnjim sodelavcem hotela Jeruzalem in direktorju za poslovilne besede, kolektivu Računovodskega centra in Glasbene šole ter kolektivoma Vesne in Slovina Kooperacije in DS.
Iskrena hvala gospodu kaplanu za opravljen obred, upokojenskemu pevskemu zboru in glasbenikom za odpete in odigrane žalostinke in prejšnjemu sodelavcu Karlu Ficku za poslovilne besede.

V Ljutomeru, 24. 6. 1990

Žalujoči: žena Elica, hčerki Jožica in Irena z Ivom ter drugo sorodstvo

---

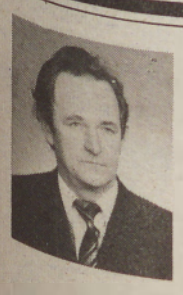

Če bi solza mrtvega zbudila,
tebe, dragi mož in oče,
ne bi črna zemlja krila.

ZAHVALA

Po krajši, a težki bolezni nas je v komaj 48. letu starosti za vedno zapustil dragi mož, oče, brat, stric in boter

Karel Perša

od Jurija

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.
Zahvaljujemo se medicinskemu osebju pljučnega oddelka v Rakičanu, obema gospodoma župnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govorniku za poslovilne besede.
Posebna hvala g. Avgustu Huberju ter vsem sodelavcem FIRME HUBER iz ZRN. Hvala tudi 216. brigadi Tovarne moških oblačil DO Mura, učencem 6. b razreda OŠ Rogašovci in godbi na pihala iz Murske Sobote.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči: vsi njegovi

Usojeno ti ni bilo živeti,
povej zakaj . . .?
Zakaj?
V mladosti moral si umreti.

V SPOMIN

Karlu Korpiču

iz Markovec 44

Ob tretji obletnici smrti se ga spominjamo z bolečino v srcih.

Vsi tvoji najdražji

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

Janeza Kereca

upokojenca
s Hodoša

se zahvaljujemo vsem, ki so mu lajšali zadnje ure življenja, vsem, ki so se ga spomnili s cvetjem in sožalji in tistim, ki so ga pospremili na zadnji poti.
Posebej se zahvaljujemo Lovski družini Kompas Gornji Petrovci za veličasten pogrebni obred.

Žalujoči vsi njegovi

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 59. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek, brat, tast in stric

Franc Petek

z Melinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojniku darovali vence in cvetje ter za sv. maše in ga pospremili na zadnji poti.
Posebej se zahvaljujemo dr. Zadravcu za pomoč med njegovo boleznijo. Iskrena hvala g. župniku in vsemg. salezijancem za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS za poslovilne besede ter govorniku VGP M. Sobota za darovani venec. Zahvaljujemo se tudi kolektivom Mure ter tesarstvu SGP Pomurja za darovano cvetje.
Vsem iskrena hvala.

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

Tak' malo dobrega v življenju
tem se najde, . . .
za vsako dobro besedo, ki reči si
jo znala, . . .
za vse ti lepa hvala.

ZAHVALA

4. junija 1990 smo se na pokopališču v Murski Soboti poslovili od drage mame in stare mame

Marije Žganjar

iz Murske Sobote, Prešernova 18 in Suhi Vrh 30

Ob boleči izgubi drage mame in stare mame se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancem in vsem drugim, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in nam izrekli sožalje.
Posebna hvala medicinskemu osebju bolnišnice v Murski Soboti in posebej dr. Vojvodiču, ki ste ji pomagali lajšati še zadnje hude bolečine.
Zahvaljujemo se delavcem SDK-ja podr. Murska Sobota, DO Dekor Murska Sobota in zid. mojstru Horvatu iz Filovec za darovane vence, Organizaciji sindikata SDK, podr. Murska Sobota za prispevek v humane namene, vsem tistim, ki ste namesto cvetja na grob darovali za sveto mašo in jo pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala tudi g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem pa za odpete žalostinke.
V imenu vseh, ki žalujemo za njo, še enkrat prisrčna hvala!

Žalujoči: sinova Ludvik in Štefan ter hčerka Marija z družinami

---

Umrl je

mag. Aleksander Mekicar

dipl. inž.

dolgoletni vodja stanovanjske, komunalne in cestne skupnosti.

SKUPŠČINA OBČINE MURSKA SOBOTA

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 66. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Viljem Korpič

iz Čepinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje.
Posebna zahvala g. duhovniku, pevcem za odpete žalostinke, kolektivu Platane, dr. Kiršnerju ter osebju internega oddelka v Rakičanu.

Žalujoči: vsi njegovi najdražji

Kako bi dihal rad,
poslušal, gledal, sedel med vami,
k'tero vmes povedal,
pa me tišči, teptan, nad mano grob prerani.

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dedek

Janez Krajnc

iz Cubra

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, posebno Govedičevim, Belčevim ter znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali za sv. maše, vence in cvetje.
Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Anica, sin Janez, sin Branko z družino ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

V 48. letu nas je po težki bolezni zapustil naš dragi mož in oče

mag. Aleksander Mekicar

dip. gradb. inž.
iz Murske Sobote

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli pisno ali ustno sožalje, darovali za cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti.
Posebna zahvala osebju internega oddelka v Murski Soboti, še posebej dr. Ivani Kološa in prijatelju dr. Miranu Tobijasu ter hematološkemu oddelku v Ljubljani, ki ste mu pomagali lajšati bolečine med njegovo boleznijo.
Hvala duhovnikom za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornikoma za poslovilne besede.
Iskrena hvala kolektivu Osnovne šole Prekmurske brigade M. Sobota, Samoupravni stanovanjski skupnosti ter Občini Murska Sobota za nesebično pomoč.
Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Anica ter sinova Smiljan in Jernej

Ustanovili turistično društvo

Pripravljalni odbor, ki ga je imenovalo Kulturnoumetniško društvo Beltinci, vodil pa ga je Milan Zrinski, je v zelo kratkem času sklical ustanovni občni zbor turističnega društva. Udeležba na zboru in razprava sta pokazali, da so v Beltincih ljudje, ki jim ni vseeno, kakšen bo njihov kraj in da so pripravljeni delati za bivanje v prijetnejšem okolju. V tem času so v Beltincih že začeli urejati in čistiti park, dogovorili pa so se še za nekatere kratkoročne akcije. Pohvalili so tudi prizadevanje obrtnika Juričiča pri urejanju pokopališča. Opozorili pa so na nemoč pri urejanju potoka Črnca, ki povzroča veliko smradu — kljub dvakratnemu pisnemu opozorilu, ki ga je krajevna skupnost Beltinci poslala stanovanjski skupnosti v Murski Soboti, zaradi odtekanja odpadlih snovi iz blokov v Črnec. Žal pa doslej ni bilo nobenega odgovora. Na ustanovnem občnem zboru turističnega društva Beltinci so izvolili člane upravnega odbora, ki bo iz svoje srede izvolil predsednika. Na eni od prvih sej pa bodo tudi izdelali dolgoročni program dela in opredelili naloge, s katerimi naj bi pritegnili čim več krajanov.

F. Maučec

MALA LONČARSKA DELAVNICA FILOVCI 90

... in vsak poskus je docela nov začetek ...

Minuli petek in soboto so učenci nekaterih pomurskih šol sodelovali na prvi lončarski delavnici v Filovcih. Pri tamkajšnjih lončarjih (v Filovcih sta to le še Bojnec in Felhar) so se učili oblikovanja z lončarskim vretenom, pripravljali so glino, oblikovali, glazirali in barvali lončene izdelke. Mladi ustvarjalci so pridno opazovali, marsikateri pa se je poskusil za vretenom in še kje. Kot nam je povedal eden izmed mentorjev, možnosti za te vrste oblikovanj na šolah sploh ni, prav zato je bilo zanimanje precejšnje.

Na nogometnem igrišču so postavili pravo lončarsko peč, ob njej je potekal družabni večer ob domači kulinariki, povabili pa so tudi folkloriste z osnovne šole Bogojina in domače pevke. Ogledali so si Plečnikovo cerkev v Bogojini, v Moravskih Toplicah, pa postavili lončarsko stojnico.

Prva lončarska delavnica je zagotovo zadetek v polno in kot sem zapisala že na začetku, je vsak poskus nov začetek, pohvala pa pripada človeku s pravimi idejami.

Nataša Juhnov

»SVETA LJUDSKA PREPROŠČINA« MORI ČRNEC

Po lanskem bolj ali manj spodletelem poskusu čiščenja Črnca in akciji ekološke izvidnice Zveze tabornikov Slovenije — nastaviti kataster (evidenco) odlagališč odpadkov — na območju Črenšovec z bližnjo in daljno okolico, je bilo 22. junija obsežnejšo očiščevalno akcijo potoka, ki izvira nad Beltinci in se za Lendavo izliva v Ledavo.

Po tem, ko so učenci osnovnih šol Odranci, Črenšovci in Velika Polana iz samega Črnca ali z njegovega obrežja zvlekli na svetlo na kilograme vsakršne embalaže, plastike in starega železa ter več ostankov poginulih živali, se je pobudnikom čiščenja (poslanec Zelenih v občini Lendava Štefan Lutar po dogovoru z ravnatelji omenjenih osnovnih šol, inšpekcijskimi službami, komitejem za varstvo okolja in urejanje prostora, društvom za varstvo okolja in političnimi strankami) zdelo smotrno, da pripravijo tiskovno konferenco. »Potoka ni uničila industrija, ampak drobne človeške malomarnosti, nevednost, sveta ljudska preproščina. Ni zgolj spomin na rosna leta, če se pove, da se je dalo nekoč v njem kopati, bresti po bistri vodi, loviti ribe. Zdaj to več ni mogoče,« se je hudoval velikopolanski šolnik Marjan Vidovič, medtem ko smo slišali, da učenci pač ne smejo biti več »koristni idioti«, ali da bi si »deco jemali za komunalne delavce«.

»Gre nam za medijsko vznemirjanje javnosti,« je naravnost izrekel prvi Zeleni Pomurja Štefan Smej s pripombo, da mora okolje dobiti svojo ceno in ljudsko: »Za šenki se ešče boga ne moli!« Kaj storiti? Pritisniti na oblast, torej inšpekcije, upravne organe, končno na same domačine v smislu vzgoje in kulture, ker sicer Črnca ne bo več. Črnec — nazaj v življenje, potrebujemo ga, smo slišali na tiskovni konferenci, kjer je bilo tudi več zanimivih dialogov in napovedi septembrske prireditve v Veliki Polani za ponovno oživitev nekdanjega vodnega bisera na spodnjem koncu Prekmurja — potoka Črnca. Čas pa nezadržno teče in z njim umira še ena prekmurska tekoča voda.

Branko Žunec

HARMONIKARSKA »FEŠTA«

Minilo je še eno prijetno, ljudsko vzdušje — srečanje harmonikarjev, ki igrajo na diatonično harmoniko. Prireditev je Radio Murska Sobota izpeljala z Brodarskim društvom Mura iz Kroga v Krogu. Tekmovalo je devetnajst tekmovalcev, v polfinale pa so se uvrstili: Miran Frešer, Aleš Praprotnik, Hinko Serec, Jože Škrjanec, Stanka Horvat, Anton Polanjko, Štefan Borovnjak in Antonija Nedog.

Tako pozorno so tekmovalci poslušali svoje predhodne tekmovalce. Prav vsi pa so se trudili zaigrati dve prijetni skladbi kar najbolje. Sicer so tekmovalci veliko pričakovali razglasitev rezultatov, ki vodijo do polfinala in Ljubečne, toda največ jim pomeni družabnost, ko se srečajo tisti, ki iz dneva v dan počnejo iste stvari, pa si vedo drug za drugega. Joj, koliko izkušenj si imajo za izmenjati!

Pa kaj če nas vmes prežene vreme! Vsaka družina je poskrbela, da njihov tekmovalec ne bo lačen in ne žejen. Drugi pa: »Saj gremo na ljudsko fešto!«

Med osmimi polfinalisti je tudi Jože Škrjanec, ki je bil z naših območnih tekmovanj, poleg Hinka Serca, najuspešnejši.

Letošnja območna prireditev je vključevala tudi prikaz domače obrti. Obiskovalci so si lahko ogledali pletenje košaric iz šibja, posod in okrasnih predmetov, izdelovanje rož iz povoskanega papirja, kupili lončarski izdelek ali se posladkali z domačimi potcami, spretnih gospodinj. Nekaj učencev pa je z mentorjem prikazalo delo lončarske delavnice Filovci 90. Vse to dokazuje, da domača obrt še živi.

OBNOVLJEN POMNIK

V nedeljo so pri nekdanjem Smodiševem mlinu ob Muri na Moti odkrili obnovljen pomnik, ki je na mestu, kjer je okupator ustrelil talce. Letos mineva 45 let od tega krvavega dogodka, zato so nedeljski spominski dan povezali tudi z osrednjo občinsko proslavo pred dnevom borca. Proslavo sta pripravila občinski odbor ZZB NOV Ljutomer in odbor za proslavo pri KS Cven, po proslavi pa so za udeležence pripravili družabno srečanje.

D. L.

Uspela referenduma v Bakovcih in Krogu

Nedeljskega referenduma za podaljšanje krajevnega samoprispevka za naslednjih pet let v Krajevnih skupnostih Bakovci in Krog sta povsem uspela. V obeh krajevnih skupnostih se je namreč večina občanov odločila, da bo združevala sredstva za napredek svojega kraja. Tako se je v Krogu od 1057 vpisanih volilcev udeležilo glasovanja 858 ali 81,17 odstotka. Od teh jih je bilo za uvedbo krajevnega samoprispevka 736 (85,79 odstotka) volilcev. V Bakovcih je bilo v volilni imenik vpisanih 1217 krajanov, na glasovalno mesto je prišlo 968 (79,54 odstotka) volilnih upravičencev. Za krajevni samoprispevek se jih je izreklo nekaj čez 67 odstotkov ali 649.

Z nedeljskimi izidi referenduma so v Bakovcih in Krogu zelo zadovoljni, saj omogočajo hitrejšo uresničitev številnih komunalnih in drugih potreb, s krajevnim samoprispevkom, ki velja za obdobje 1991—1995, pa bodo zagotovili potreben denar. Po izračunih naj bi v Bakovcih v tem obdobju zbrali 4,2 milijona, v Krogu pa 2,7 milijona dinarjev.

M. Jerše

Dobili orodno gasilsko vozilo

Gasilsko društvo Križevci v Prekmurju, ki je pred dvema letoma praznovalo 80-letnico delovanja, je preteklo nedeljo pripravilo slovesnost ob prevzemu novega orodnega gasilskega vozila. Vozilo je stalo blizu 10.000 dinarjev. Sredstva so prispevali občinska gasilska zveza, gasilsko društvo, občani s prostovoljnimi prispevki ter delovne organizacije Mlinopek, KZ Panonka in Kompas.

F. Maučec

ZALAEGERSZEG—LENDAVA—ČAKOVEC

100 let železniške povezave

Letos je poteklo 100 let, odkar so (1890. leta) odprli železniško progo med naseljem Bobba pri Zalaegerszegu, Lendavo in Čakovcem. V soboto sta bili krajši slovesnosti; najprej v Zalaegerszegu, nato pa še v Lendavi. Tu je o pomenu železniških povezav govoril predsednik lendavskega izvršnega sveta Alojz Jerebic. Ni skrival želje, da bi železniška povezava spet oživela zaradi gospodarskih razlogov. Ta dan je bil v Lendavi tudi krajši kulturni program. Po slovesnosti so se gostje iz Madžarske, zlasti železničarji esperantisti, odpeljali z vlakom v Čakovec.

Š. S.

RADENCI: Radenska je svojo ponudbo — do zdaj je zajemala mineralno vodo, zdravilno blato in nenavadno ugodno in blago podnebje — zaokrožila z odprtjem bazena s termominerlano vodo. Ta izvira v globini 544 metrov in vsebuje veliko mineralov. Bazen obsega 150 kvadratnih metrov projekt zanj je izdelal ljubljanski Ambient, zgradil pa ga je mariborski Konstruktor. Vreden je skoraj milijon nemških mark. Termo-mineralno vodo, ki ima 41 stopinj, v bazenu ohladijo na 34 do 36 stopinj, učinkovita pa je pri zdravljenju vseh vrst revmatizma.

V Radenski so v sodelovanju z geodetskim zavodom iz Ljubljane izdelali in izdali turistično karto Pomurja v 5 tisoč izvodih in štirih jezikih: slovenskem, nemškem, italijanskem in angleškem.

LiK

Foto: Andreja Pirher

TOP KAUF·ZENTRUM

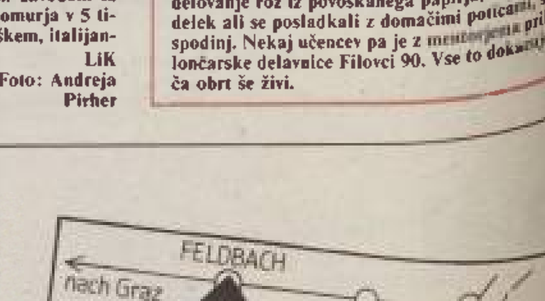

VELIKO PARKIRIŠČE

DRUŽINSKI NAKUPOVALNI CENTER

VELIKI DISKONT · ZABAVNA ELEKTRONIKA · RADIO ·TV

ŠPORTNE · OBLEKE · ČEVLJI · SVEŽI KRUH · SADJE · KAVA

Feldbach • Gleichenbergerstraße 16-20